

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

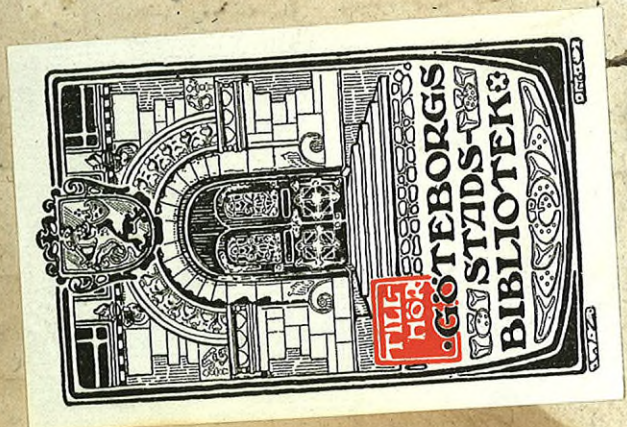
This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

(Filer) 1660-1661

S

Anders Hof Friberg
Marad. 14 Nov. 1810
Inharn - 1/2

LOGICA

Ex

OPTIMIS ET PRÆSTAN-
TISSIMIS AUTORIBUS COL-
lecta & conscripta.

M. JOHANNES RUDBECKIO,
in illustri Academia Ubsaliensi
Professore p. ac PRIMUM
Ibidem Discipulis Privatis communicata
& 20. Disputationibus privatis examinata.

DEINDE RECOGNITA, ET MULTIS
Locis emendata, ab eodem Wittebergæ, &
vicissim Ubsaliæ aliquoties aliis atq;
aliis similiter prælecta &
ventilata.

Nunc demum Secundo correctius
edita Arolæ, Anno 1625.

ab OLAVO OLAVI

*Autores, ex quibus hoc opusculum
præcipue est collectum.*

*Aristoteles, cujus & Res præcipue & Me-
thodus quoq; est, ut Logica Aristotelis merito
dici possit.*

Tataretus.

Zabarella.

Toletus.

Flacius.

Cæsarius.

Conimbricenses.

Fonseca.

Crellius.

Cramerus.

Pacius.

Vigelius.

Casus.

Jacobus Martini.

Keckermannus.

Horstius.

Polanus.

Philippus.

Loffius.

Ramus.

Snellius.

Beurufius.

Buskerus.

Goelenius.

Dounamus.

Bumannus.

Voitus.

Rennemannus.

Scribonius.

Re

EPISTOLA

Reverendis, Doctissimis, & Hu-
manissimis viris,

M. IACOBO ~~SYR~~SYNTHIO,
Pastori Stocholmensi Primario, & sub
urbanarum Ecclesiarum præpo-
sito vigilantissimo, affini &
fratri p. honorando,

Nec non

M. SIMONI NAUCLERO
Pastori Enecopeni Meritissimo, col-
legæ olim per dilecto, atq; etiamnum
amicorum intimo, S. in Christo,
p. & officia fraternæ defert.

Quo in numero, quove pretio, viri
admodum Reverendi & honorandi, Ars
illa Artium & Disciplina Disciplinarum Lo-
gica sit habenda, non existimo rectius aliquem
posse statuere, quam si fructum atq; utilitatem
ejus probe perpenderit. Ex usu enim rerum
pretia augeri minuique solent. Is autem tam
late patet, quam late ipsius humanæ Rationis
usus sese dilatat atq; extendit, ut pote quam in
suo munere rite obeundo, ne a vero aberret,
tanquam Dux certissimus cautissime regit &
manu ducit. Etenim qua de re, si ve revera sit,

):(2

si ve

sive esse ab aliquo fingatur, Ratio nostra aliquid docte meditari, aut statuere potest; in qua Logicam velut instrumentum certissimum non adhibeat? Confiteor Logicam quandam etiam Naturalem & connatam esse, cujus beneficio rudes & imperiti nonnunquam de rebus apposite aliquid differunt, verum illa & in paucis conspicitur, & nisi Artificiali hac juvetur, valde imperfecta & insufficientis est, ut experientia testis est locupletissima.

In omnibus certe Scientiis & Facultatibus, sive quis eas alios docere, sive easdem ab aliis discere conetur, tantus est usus Logices, ut sine ea parvum aut nihil se proficere posse experietur. Quomodo enim rem aliquam rite explicabit, qui eam definire, Dividere, & sicubi opus fuerit argumentando probare nequit. Quomodo aliorum Definitiones, Divisiones & Argumentationes, è quibus omnes Scientiæ & Facultates unice prope constant, recte intelliget, qui Definendi, Dividendi, & Argumentandi Leges ignorat? Atqui has sola tradit Logica, Ergo sine hac qui illud intendit, Littus arat, laterem lavat, omnemq; operam & oleum frustra impendit. Ideoq; veteribus τῶν ἁπλῶν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς φιλοσοφίας, via & Methodus ad Scientias appellata fuit.

Imo

Imo & ipsa Divinarum rerum Scientiæ Theologia, etiam si Dogmata quedam nobis credenda proponat, quæ contra & ipsam Rationem & Logicam esse videntur, tamen ut de his nobis fidem faciat, etiam ipsa Logica uti non veretur. V. G. Dum contra rationem Credere nos jubet, in Divinitate esse unam θεοῦ, & tres ὑποστάσεις, Et de corpore Christi, quod simul totum in pluribus sit locis, & consimilia, hac ratione nobis id persuadere conatur. Quicquid omnipotens & veracissimus Deus in suo verbo dicit, id credendum esse ratio ipsa dicitur. At modo allata Deus ipse in suo verbo perspicue dicit. Ergo sine dubitatione sunt credenda. Ecce ut ipsa Theologia contra sive corruptam, sive cæcā rationem in Rebus Divinis, Recta ratione & Logica uti necessum habet.

Magna igitur Logica, in Maximo pretio semper habita, elogio Maximo a Magnis viris est celebrata. Plato eam oculos humanos in Barbaricum cænum defossos, sensim attollere & abstergere dicit, ut in judicando acutius videant. Idemq; rerum umbras & simulacra eos tantum videre, non Res ipsas qui hanc i-

gnorant. Omnes quippe Artes sub Dialectica, tanquam cochlea in sua testa latent, ut inquit idem.

Eloquentie Parens Cicero (II. de Legibus. Una inquit Dialectica continet omnem perspiciendi & judicandi, quid sit in unaquaq; Re Scientiam. Et 2.3. & 4. de Finib. Epicurum introducit propter imperitiam Logices de omnibus rebus confusissime disputantem. Illud addens: Unumquemq; sine Dialectica a vero abduci facile posse.

Inter Patres antiquissimus Clemens Alexandrinus, Dialecticam sepi comparat, qua Licet arbores fructusq; non egent, ut SINT, egent tamen maxime ut TUTI sint. Et Stromatum lib. 1. & 6. inquit: Dialectica nos veluti manuduci, ad veram æternamq; sapientiam, & ad cognitionem supremæ veritatis. Beatus Hieronymus addit: Quicquid in seculo perverforum est Dogmatum, quicquid ad terrenam Scientiam pertinet & putatur esse robustum, hoc Dialectica arte subvertitur, & instar incendii in

in Cineres favillasq; dissolvitur, ut probetur nihili, quod putatur esse fortissimum.

Hanc cum hi & hujusmodi viri de Logica tulerint Sententiam: quid moramur iniquos & incompetentes judices Stoicos, Aristonem Chium & alios, qui quod ipsi hanc sive Scientiam sive facultatem sibi non acquisivissent, ex invidia an ignorantia rectius dicam ignoro, multis eam contumeliis affecerunt, Illi enim Modo Septo eam compararunt, quod impedimento esset, quo minus in fertilissimum Philosophiæ agrum recta quis posset irrumpere, modo contorto illi & pervigili Draconi, qui amantissimos Hesperidum hortos custodivisse ferrus, nequis aurea illinc mala auferret. Hic v. Dialecticorum subtilitates viarum luto similes esse volebat, quæ ad aliud nihil valerent, nisi quod ingredientem ad lapsum impellerent: modo araneorum telis assimilabat, eo quod plus subtilitatis quam utilitatis haberent. Quæ quidem aliquem locum habent: Si Logica in spinosis Disputationibus ad decipiendum & cavillandum

dum per se & ex instituto esset occupata, ad quem usum, heu dolor, a multis est adhibita, verum cum iste abusus rectius quam usus dicatur, ejusq; legitimo usui, ad veritatem indagandam & defendendam, cujus gratia inventa est, nihil detrahat: non est quod eorum calumniis locum demus, & propterea de ea præter meritum aliquid sentiamus.

Hoc tam utile, imo tam necessarium ad rerum cognitionem adipiscendam instrumentum, quam primum mihi Docendi provincia in Academia Patriæ fuit concredita: meis Discipulis sedulo & sincere communicare nitebar. Itaq; ut potui, non ex uno aut altero truncatis autoribus, Sed ex pluribus & præstantioribus illud in illorum gratiam collegi, ex ipso in primis Philosophorum principe Aristotele, cujus & res & Methodum, quam potui acuratissime servari. Ea explicans quæ alicubi videbantur obscura, non admodum necessaria præteriens, & quæ alicubi deesse videbantur, ex aliis supplens & resartiens. Et quia non pauca fuerunt, de quibus inter viros hujus instrumenti peritissimos, et jamnum quaritur: non tantum simpliciter illud ad pennam dictavi; & necessariis explanationibus illustravi: Sed

etiam

etiam totidem Disputationibus, quot libris à Philosopho est comprehensum, sub incudem Rationis revocari, eaq; semel atq; iterum ventilando, quid sequendum, quid repudiandum, inquirere & alijs monstrare conabar. Si quid per DEI Gratiâ hoc meo labore ad Remp. Literariam juvandam profecerim, id quidem lubens viderem, isq; meus conatus & Studium fuit. Verum penes auditores & alios, quib. hoc scriptum videre & legere aliquando contigerit, judicium esto. id sane citra jaetantiam dicere possum, me Labori & studio non pepercisse, nec non ea quæ verissima & utilissima judicabam, tradere voluisse, modo votis & conatui eventus respondeat.

Has qualescunq; positiones Logicas Studio si juvenes, qui tunc temporis Respondentium partes sustinebant, imprimi curarunt, ac licet non paucis Locis mendose fuerint impressæ, ita tamè brevi tēpore sunt distractæ, ut vix unum mihi exemplar superfuerit quod petentibus potuerim communicare. Quæ causa mihi fuit, ut bororum virorum judicio à quibusdā rogatus eas denuo imprimendas & publicandas voluerim. Vt si quid in illis reperiat quod aliorum studijs inservire possit, id haud invitus communicarem.

)(5

Hoc

EPISTOLA

Hoc operis quicquid est, V. Rtijs multas ob causas dedicare & inscribere statui: Non quod vobis dehinc alicui usui esse possit: Sed potius, si forte, quod nullus dubito, vestro calculo fuerit approbatum, per vos alijs fiat utilius & acceptius. Est præterea Affinitas, est constans & honesta ab annis bene multis non vulgaris amicitia, conversatio & familiaritas, Est Studiorum & officiorum communitas, Est porro quod etiam eo tempore his exercitijs non modo interfueritis: Sed eorum quoq; partem haud minimam, opponendo & Respondendo sustinueritis, ut præ alijs de hoc qualicunq; Labore & Studio Rectissime judicare possitis. Est deniq; (modo opus ut multis contingit cum ipso autore non concidat) ut conjunctionis & amicitiae nostræ quoddam signum & monumentum apud seram, si quæ futura est, posteritatem esse possit.

Quamobrem, ut multis institutum hoc meum apud vos excusum non necessarium est, quin potius ut quaecunq; hoc vobis oblatum munusculum ea fronte accipiatis, quæ mea semper vobis accepta esse solent, etiam atq; etiam rogo. Si alijs in rebus V. Rtijs gratificari possem, non essem neglecturus: quod possum facio, vos quod potes-

DEDICATORIA.

potestis facturos minime diffido. hoc a potestis quod candido animo vobis offertur, eodem, quod mihi sufficit, accipere interpretari.

Atq; his V. R. vestraq; omnia Divina protectioni animitus commendo, Arosiæ ult. oct. Anno 1625.

Vester JOH. RVDB. A.

☉☉(*☉*☉*☉*☉*☉*☉*☉*☉*☉*☉)☉☉

IN LOGICAM

Clar. Doct. & Humanissimi viri,
M. JOHAN. RUDBECKII NER.
IN ILLVSTRI ACAD. VBSAL. QVON-
dam Math. Professoris Publici, Nunc Episcopi
Arosiensis Reverendi & Dignissimi,

Επιμελέσθαι.

1.

Ad Aristotelem.

Hic est Discipulus, ni credas, perlege scripta,
Est quoq; PRÆCEPTOR, verus & hicce
tuus:

Est hic Discipulus, tua nam præcepta secutus
Est, & te, tua post, vivere fata facit.
Est & PRÆCEPTOR, Rudbecki? omne docebit,
Quod nescis SOPHE, nam cuncta docere po-
test. Astro-

EPIGRAMMATA

*Astronomum faceret nisi tristia fata negarent,
Quae post hac temet, discere plura vetant!
Monstraret Stellam, qua toto fulget in orbe,
De qua scivisti nil, Sophie, nempè Deum.*

Ad Autorem.

Herculeis armis, Rudbeckj, Palladis arcem.

*Tentas, Pieridum summaq, castra petis,
Ergon qui celsam Sophia ter nobilis arcem*

Rimarj cupitis, semper adeste bonj;

Hac merito illustris censetur mentis ocellus

Et Sophia ducit, Ceu Cynosyra ratem.

Prodis opus GENII monumentum divitis ingès

Quod cunctas Logica continet artis opes.

Debiti honoris Ergò

M. ERICUS HOLSTENIVS.

In celebri Gymnasio Aro-
sienfi Lector Physices &
Gymnasij Rector.

II.

*Certamen nunc ecce novum: Nericia civem
Felix prole virum pleno asserit ore suum te:
Urbibus at populisq, frequens Vefsmannia lata,
Quaè per intonsos montes vallesq, profundas,
Gens invicta armis latè est effusa sub Arctos;
Clamant esse suum, Quod te nunc praside gau-
dent.*

Quo

EPIGRAMMATA

*Quo se felicem merito Respublica nostra
Predisat atq, alijs tanto se munere praefert.
Quem nostris cathedris resonantem voce suavis,
Eloquij priscum sibi restituentem nitorem,
Doctrinà excultum omnigenâ, pietate insignè,
Vsu ac consilij clarum, gravitate verendum,
Attonitis Stupuit, jam multis auribus annis.
Nunc quisquam dubitet civem te maxime no-
strum?*

M. LAURENTIUS VESTIUS

Vesm. Mathematicum & Hi-
storiarum Lector.

III.

*Auguror, in fatiis quod erat, nunc poscere fata,
Alter ut in Gothiâ surgat Aristoteles.
Salve hospes, procul huc veniens ex Hellados
oris,*

*Salve Musarum liga, novena cohors;
Graecia vos odit, patitur vix Itala tellus,
Et mala Pierio Teutonis ora choro,
Haëtenus illa quidem bona praeiuit otia Musis,
At nunc hospitium Svecia nostra locat,
In quaè ceu jubar est clarum, Rudbeckius, omni
Clarus ab ingenio, lucida gemma So-
phium, Nobile*

EPIGRAMMATA.

*Nobile textit opus Logicū, quantumve Sophistis
Distat Aristoteles, inde videre licet,
His captis Studijs, alios Pater adde labores
Sic Jove & Regi, vixeris & Patrie.*

M. ANDREAS ERICI DALEK,
Lector Logices.

IV.

Lucem typi nostri date publicam,
Libro, recudi ars hæc ratiocinans
digna est, brevis, nervosa, ad ipsos
fida mihi manu duca fontes.
Verborum avarus, prodigus es Rei
Verende Præful; quis sapientior
non id præoptet? Sed laborum
est Logice minimum tuorum,
Scribis, doces, ducis, literariam.
Et rem juvas, & sic quoq; publicam,
nec desides Sol sive surgat,

Seu cadat Hesperias in undas,
Vis præmium? non arbitror, Hoc satis
est posse te, Hoc mâlim super Indicas
gemmas, & omne Hispanus aurum
quod vehit orbe Peruviano.

M. JOHANNES OLAI
Dalek. Polit. & juris pa-
trij Lector.

V.

EN tibi currenti, grator doctissima pubes
Palladia gentis, Sophia quod scandere in arcem
Hanc & Nympharū, liceat tibi præside nostra
Commonstrante viam, magno molimine vasti
Philosophi Summi qui libri, quæ organa dicūt,
Theſibus: exiguis text⁹ comprehenderit omnes
Obq; oculos dederit, quorū est uberrimus usus.
Has tibi commendo, Logicen cognoscere si vis,
Quâ sine non ulli Musarum attingere fas est
Castra, suum & doctos inter deponere nomen.

PETRUS JONÆ. H.
Rhet. & El. L.

VI.

Ad Aristotelem:

*Vt coluit Sanctè TE Quondã Gracia virum:
Sic TE post mortem Svecia nostra colit.
Gracia Te, mater tua quæ fuit, expulit oris:
Expulsum recipit Svecia nostra virum,*

Εἴκοσι εἴληφεν χρυσοῖο ἑλάντα Ἀπελλῆς
 Θεῖον Ἀλέξανδρον παμβασιλῆα γράφων.
 Ἄξιός ἐστι λαβεῖν νῦν πεσσαράκοντα ἑλάντα
 Θεῖον ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ὡσεὶ θανόντα γράφων.
 Ζαῖδὸν Ἀλέξανδρον διὸς μὲν γράψεν Ἀπελλῆς.
 Ἀλλὰ δ' ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΗ νῦν σὺ θανόντα γρά-
 φεις.

ὑποταγῆς καὶ θεραπέιας
 ὀφειλομένης χάριν ἔχει.

GABRIEL HOLSTENIUS
 Noræmontanus Linguae
 Græc. Lect.

SYNOPSIS
 LOGICÆ ARISTOTELICÆ.
 TABULA LOGICÆ GENERALIS.

	I.	
OFFICIUM Logicæ est, juvare Men- tem in suis Operationi- bus, ut ad Re- rum cogni- tionem de- veniat. Quod facit Bifariam.	Prescribendo FORMAM Ope- randi. de qua Pars Logices communis. Ope- rationes autem Mentis sunt Tri- plices.	1. Simpli- cium Ap- prehen- sio. de qua
		2. Compositio & Divisio, de qua Liber De inter- pretatione. 3. Discursus, de quo priora Analy- tica.
	II.	
Unde duæ par- tes Logicæ ori- untur. Commu- nis & Propria.	Suppeditando MATERIAM, de qua pars Lo- gicæ Specialis. Materia au- tem Triplex est.	1. NECESSARIA de qua Demon- stratio in POST. Analyticis.
		2. PROBABILIS de qua Syllogismus Dialect. in Topi- cis. 3. FALSA, ex qua Syllogismus So- phisticus. in E- lenchis Sophi- sticis.

SYNOPSIS
TABVLA SYNOPTICA PRÆDICABI-

LIV M.

Essentialiter. Quæ videlicet Essentiam & Quidditatem ejus de quo prædicantur expriment. & hoc

PRÆDICABILIA sunt quæ de pluribus prædicantur Quæ autem de alijs prædicantur, vel prædicantur.

Accidentaliter. Quod v3. Essentia jam constituta accedit. Idg. vel

IN QUID seu Vni voce. atq. hoc vel

de Differentibus Specie ut GENUS.
de Differentibus. Numero & Accidētibus ut SPECIES.

IN QUALE. seu Denominative. ut DIFFERENTIA.

Reciproce & per se ut: PROPRIUM.

Non Reciproce & per accidens. ut ACCIDENS.

LOGICÆ.
TABVLA LIBRI DE PRÆDICAMENTIS.

I.
ANTE prædicamenta. sc.

Definitio-nes tres. *Equivocorum.*
Vnivocorum.
Denominativorum.
Divisiones Duæ *Eorum quæ Dicuntur.*
Eorum quæ sunt
Regula Tres, 1,2,3.

IN PRÆDICAMENTIS observentur TRIA.

II

PRÆDICAMENTA ipsa, quæ sunt Decem.

1. Substantia.
2. Quantitas.
3. Qualitas.
4. Relatio.

III.

POST prædicamenta, quæ sunt.

Opposita *5. Actio.*
PRIVS. *6. Passio.*
SIMPL. *7. Quando.*
8. Vbi.
MOTUS. *9. Situs.*
Habere. *10. HABITVS.*

SYNOPSIS
TABVLA LIBRI DE INTERPRETA-
TIONE

Composi- tionis & Divisionis. Seu Oratio- nistenean- tur.	I. Partes.	NOMEN vel Subje- ctum.	1.	Simplex vel Compo- sita.	
			Verbum vel Pradi- catum.	2.	Affirmata vel Negata.
		Rhetorica & Poetica		3.	Communi- s vel Propria.
			4.	Vera vel Falsa.	
	II. Species.	Perfe- cta.	Logi- ca, qua Enun- ciatio dicitur & est.	5.	Propria, Figurata inuita- ta.
				6.	Opposita Conse- quentes.
		Imper- fecta.	& est.	7.	Una vel Multi- plex.
				8.	Adjectiva Substan- tiva.
				9.	Finita Infinita.
				10.	De inesse Modalis

LOGICÆ.
TAB. ANAL. PRIOR. DE SYLLOGISMO.

DE DIS- curfu. seu SYLLO- GISMO. sunt DUO Libri.	I. CON- tinet.	I. Structu- ram Syl- logismi. cujus Noten- tur.	Par- tes.	Minores	Major.	
				se. Ter- mini.	Minor. Medi9.	
		II. Inventio- nem Medij.	Figu- ra	Majores	Major.	
				se. propo- sitiones	Minor. conclufio.	
	III. Analysin	I.	Potestates Syllogismo- rum.	II.	1. Plura concludendi.	
					2. Ex veris & F. vera.	
					3. Circulo probandi.	
	II. CON- tinet.	II.	Imbecillita- tes scx. qua- rum.	I.	4. Convers. evertendi.	
					5. Ad impos. ducendi.	
					6. Ex oppositis conclu- dendi.	
1. Petitio principij.						
2. Non causæ ut causæ						
III. Imperfectas argumenta- tiones.	III.	Imperfectas argumenta- tiones.	I.	3. Falsa Ratio.		
				4. κατὰ συνδοξασμὸς.		
				5. Ἐλεγος.		
				6. Deceptio.		
				1. Inductionem.		
2. Exemplum.						
3. Abductionem.						
4. Objectionem.						
5. Enthymema.						

Appendix,
de Syllogi-
smo Composito.
& Multiplici

SYNOPSIS
 TAB. ANAL. POST. DE DEMONSTRATIONE.

DEMONSTRATIONE NECESSARIA sunt etiam libri Duo.

Primus De Demonstratione. Cujus

FINIS est SCIENTIA.
 MATERIA sunt propositiones Necessariae &c.

- PRÆCOGNITA sunt tria
1. Subjectum Quod sit.
 2. Affectio quid Nomen significat.
 3. Principia quod certa.

SPECIES
 A causa.
 A signo.

Nominis

Secundus De DEFINITIONE præcipue. cuius Notentur.

1. Species
 Essentialis,
 Causalis,
 Partialis &c.
 Rej
2. Leges Bonæ Definitionis.
3. Quomodo res singulae Definienda.
4. ut partes Definitionis investiganda.

Appendix, De Divisione & Methodo.

LOGICÆ.
 TAB. LIB. TOPICORVM. DE SYLLOGISMO PROBILI.

DE MATERIA PROBILIBUS sunt octo libri topicorum,

- Septem priores Docent invenire que ad probabiliter disputandum requiruntur. Itaque
- I. Considerat Quæstiones topicas de quibus probabiliter differere solemus. qua sunt
 - II. Vnde Rationes petuntur sc-

Primo
 Accidentis.
 Generis.
 Proprij.
 Definitionis &c.

Secundo
 I. Physica.
 Ethica.
 Logica.
 Ex Generalibus differendi, instrumentis qua sunt
 II. Uel

Octavus docet inventa in Disput. proponere, scilicet quod sit.

Officium opponentis
 Officium Respondentis,

Locis cuius
 Quæstioni fere proprijs
 Accidentis Sim. cõ.
 Generis.
 Proprij.
 Definitionis &c.

SYNOPSIS
TAB. LIBRI DE ELENCHIS SOPHISTICIS.

DE MATERIA captiosa & Sophistica sunt libri duo.	Primus docet quot et qui sunt fines Sophistarum. 2. videlicet.	I. Elencho qui est vel	In Dictione. ut cap. 4.	Equivocatio, Amphiboli Compositio Divisio, Accentus, Fig. Dictionis		
		II. Falsum				
		III. Absurd.			EXTRA Dictionem. cap. 5.	Accidentis Dicti sec. Quid & sim. Ign. Eléch. Per. Princ. Cōsequēt. Sec. camus Plur. inter rogationū.
		IV. Nugatio				
		V. Solacismus.				
Secundus docet quomodo his occurrentium ne his finibus potiantur.	1. Fallacijs.	in Dictione cap. 3.				
		2. Falso. cap. 6. 3. Absurdo. cap. 6. 4. Tautologie. 5. Solacismo.	Extra Dictionem. c. 4. & c			

LOGICÆ.
TABULÆ SPECIALES PRÆDICAMENTORUM.

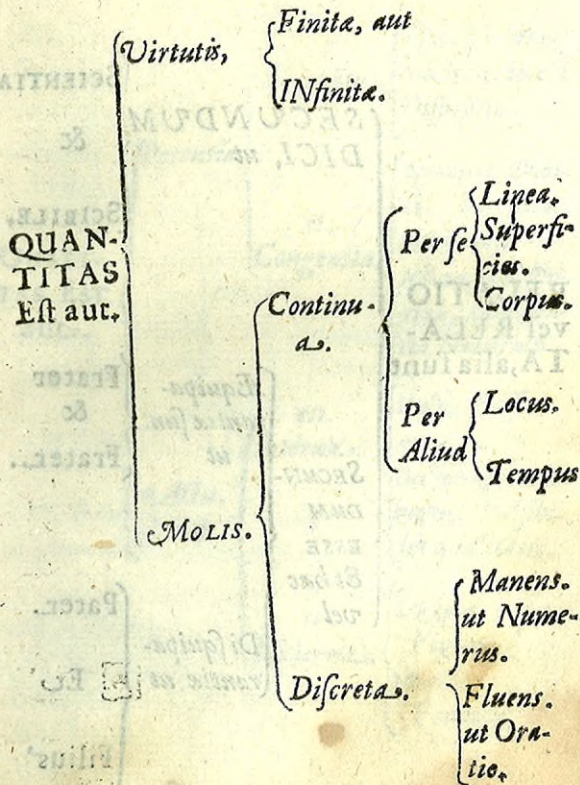
NUMERUS PRÆDICAMENTORUM A. Flac. Lib. 3, c. 2, Sic probatur.

ENS REALE, aut	Aut ALTERI Accidit. & est Accidens. Et hoc aut	Est in FIERI, quod est.	Absolutum.	Correlatum & dr. Proprie.	RELATUM.	VII. VBI.											
							Relatum. Et hoc respicit.	Vel Absolutum puta Subjectum.	VIII. QUANTUM.								
										Corpus ut.	IX. SITUS.						
												X. HABITUS.					
													I. SUBSTANTIA.				
														II. ACTIO, vel			
															III. PASSIO.		
																IV. QUANTITAS.	
																	V. QUALITAS.
VII. VBI.																	
	VIII. QUANTUM.																
		IX. SITUS.															
			X. HABITUS.														

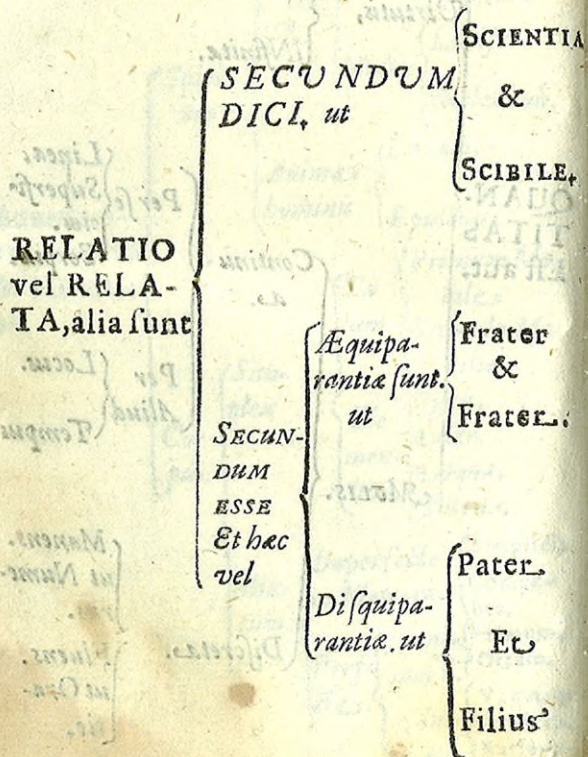
SYNOPSIS
TABULA PRÆDICAMENTI.

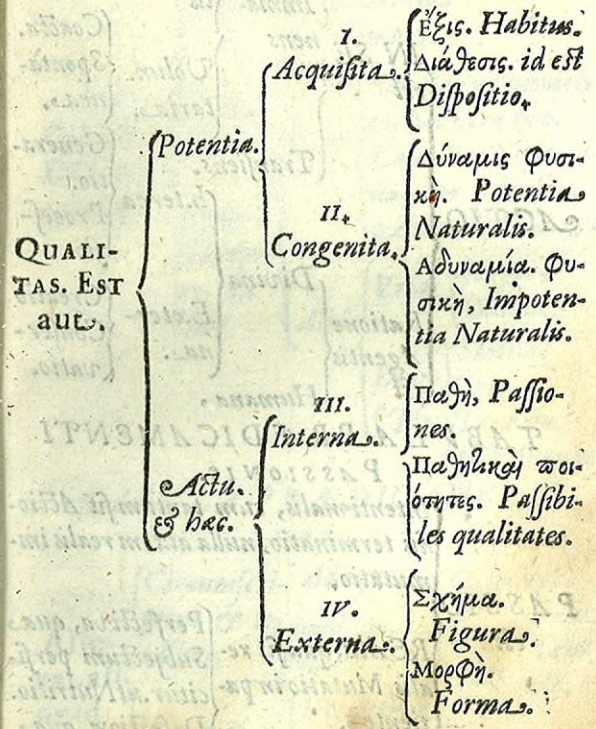
CATEGORIARUM.
TABULA PRÆDICAMENTI.
QUANTITATIS.

SYNOPSIS
 TABULA PRÆDICAMENTI.
 RELATIONIS.

CATEGORIARUM.
 TABULA PRÆDICAMENTI.
 QUALITATIS.

INDEX

LIBER QUINTUS.

De Syllogismo.

ANALYTICORUM PRIORUM

LIBER PRIMUS

CAPUT.

(bus.

- I. De Syllogismi definitione & parti-
 II. De Conversione Enunciationum
 simplicium.
 III. De conversione Modalium.
 IV. De Syllog. Absolutis in i. Figura.
 V. De Syllog. Absolutis in ii. Figura.
 VI. De Syllog. Absolutis in iii. Figura.
 VII. De Modis indirecte concluden-
 tibus & iv. Figura. (Tres sint.
 XXIII. Quod Figuræ Syllog. tantum.
 XXIV. De Qualitate & Quantit. Ter-
 minorum.
 XXV. De Numero Terminorum &
 Propositionum.
 XXVI. Quæ Quæstiones facilius, quæ
 & difficilius Adstruuntur vel destruuntur
 XXVII. De GENESI & copia Medio-
 rum habenda.
 XXVIII. Et seq. de delectu Medio-
 rum.
 XXXII. Et seq. ad finem De Analyti-

ANA.

INDEX

ANALYTICORUM PRIORUM

LIBER SECUNDUS

CAPUT.

- I. De potestate plura concludendi.
 II. Et Sequent. De potestate conclu-
 dendi vera ex falsis & veris.
 V. Et seq. De potestate probandi per
 circulum.
 VIII. Et seq. De potestate evertendi
 per conversionem.
 XI. Et seq. de potestate ducendi ad
 impossibile.
 XV. De potestate concludendi ex op-
 positis.
 XVI. Et seq. De imbecillitatibus
 Syllogismorum.
 XXIII. Et seq. De Speciebus Syllogi-
 smorum imperfectis, Sc. i. De indu-
 ctione.
 XXIV. De Exemplo.
 XXV. De Abductione.
 XXVI. De Objectione & instantia.
 XXVII. De Enthymemate.
 Appendix, de Syllogismo composi-
 to & Multiplici.

): (3

Lib. 6.

INDEX

LIBER SEXTUS.

De Syllogismo Necessario.

ANALYTICORUM POSTERIORUM

LIBER PRIMUS.

Potissimum De demonstratione.

CAPUT.

- I. De definitione Necessarij.
- II. De definitione demonstrationis & Præcognitis.
- III. Quod detur aliqua Scientia, nec tamen omnia demonstrari possint.
- IV. De conditionibus Propositionis Necessariæ.
- V. De Subjecto adæquando.
- VI. Quod demonstratio sit ex præmissis Necessarijs.
- VII. Quod Principia demonstrationis sint ex eadem Scientia qua conclusio.
- VIII. Demonstratio & Definitio sunt rerum Æternarum.

9. Qualic

INDEX

IX. Qualia Principia Demonstrationis sint, & unde petita.

X. De Præcognitis ac Principiorum definitione ac divisione.

XI. De quibusdam Principiis in specie.

XII. Non interrogandum aut Respondendum de alienis principiis.

XIII. De speciebus demonstrationis & de Regressu.

XIV. In qua Figura Potissima demonstrationes fiunt.

XV. De Propositionibus immediatis Negantibus.

XVI. De Ignorantia secundum pravam dispositionem.

XVII. Deceptio in Propositionibus Mediatibus.

XVIII. De Ignorantia secundum Negationem.

): (4

19. Prin-

INDEX

- XIX. Principia demonstrationum.
sunt finita.
- XX. Quod Media per quæ Demon-
strator non sint infinita.
- XXI. & 22. Quod Extrema non sint
infinita.
- XXIII. Quomodo Propositio Media.
ta in immediatam resolvatur.
- XXIV. & seq. Quæ Demonstrationes
alijs præsent.
- XXVII. Quæ Scientia alijs præstat.
- XXVIII. Quarum Rerum una Scien-
tia, quarum Diversæ.
- XXIX. Quæ Demonstratio principa-
lis.
- XXX. Quarum rerum nulla Scientia.
- XXXI. Demonstratio per sensus non
habetur.
- XXXII. Nec eadem omnium Scien-
tiarum Principia sunt.
- XXXIII. Opinio quomodo a Scien-
tia Differt.
- XXXIV. Sagacitas quid sit.

Analyt,

INDEX

ANALYT. POSTERIORUM

LIBER SECUNDUS,
Potiss. De definitione.

CAPUT.

- I. De Quæstionibus Scientificis.
- II. Quod omnis Quæstio sit de Medio.
- III. Quod definitio & demonstratio
non sint idem.
- IV. Quod definitio non possit demon-
strari Syllogismo.
- V. Nec Divisione.
- VI. Neq; definitione definitionis.
- VII. Neq; ullo alio modo. (possit.)
- VIII. Quod definitio Topice probari
- IX. Quod definitio diversa sit Ratio
- X. Quid definitio & Quotuplex. (stretur)
- XI. Per quæ genera causarum demon-
strari.
- XII. De demonstratione circulari.
- XIII. Etc. de Legib. definitionis, & Me-
thodo eam investigandi. itemq; de
divisione. (versa.)
- XV. Problemata quæ eadem, quæ di-
ximus.
- XVI. Et seq. causa & effectus recipro-
cantur.
- XVII. Quæ causa prior altera.
- XIX. Principiorum Noticia unde.

APPENDIX, De ordine & Methodo, Lib. 7.

INDEX
LIBER SEPTIMUS.

De Syllogismo Probabili.

TOPICORUM

LIBER PRIMUS.

Quæ Quæstiones Topice tractentur.,
& unde argumenta petantur.,

CAPUT.

- I. De definitione contingentis.
- II. De utilitate Topices.
- III. De Topices perfectione.
- IV. De Quibus & ex Quibus differatur.
- V. Enumerantur & definiuntur quæstiones Topicæ.
- VI. Cur Loci Topici non communes tradantur.
- VII. IDEM, quot modis dicatur.
- VIII. & IX. Numerus Quæstionum Topicarum probatur.
- X. Unde Rationes Topicæ petendæ.
- XI. De Problemate & Thesi.
- XII. Species argumentationum quibus Topicus utitur.
- XIII. Et sequent. de Instrumentis differendi.

TO-

INDEX.
TOPICORUM.

LIBER SECUNDUS.

De Quæstione Accidentis.

CAPUT.

- I. DE Ordine observando.
- II. Et sequent. v. VI. &c. Quomodo Quæstio de Accidente adstruatur. vel destruat.
- IV. Et sequent. Loci à quibus Argumenta sunt petenda. puta.
A Divisione, seu Toto & Partibus,
Genere & Specie, Integro & Membris &c.
A Definitione & Definito, &c.
Ab Antecedentibus & consequentibus.
- VII. & VIII. A Repugnantibus, &c.
- IX. A. Conjugatis.
A causa & Effectis, &c.
A Subjectis & Adjunctis &c.
- X. A comparatis. &c.
- XI. Ab ijs quæ adijciuntur & detrahuntur.
Ab Auctoritate.

Top.

I N D E X
TOPICORUM
LIBER TERTIUS.

De Quæstione Accidentis comparata.

CAPUT.

- I.* Et seq. Loci ex quibus probatur aliquid altero melius & optabilius esse.
- IV.* De Simpliciter optabili.
- V.* De Locis generalius extendendis.
- VI.* Loci Maxime Generales.

TOPICORUM.
LIBER QUARTUS.
De Quæstione Generis.

CAPUT.

- I.* Et sequentibus ad finem. Loci quibus aliquid alterius Genus esse vel Non esse arguitur.

TOPICORUM
LIBER QUINTUS.
De Quæstione Proprii.

CAPUT.

- I.* Proprium Quid & Quotuplex.
- II.* Et seq. Prima Quæstio de Proprio.
- IV.* Et seq. ad finem. Secunda Quæstio De Proprio.

Topi-

I N D E X
TOPICORUM
LIBER SEXTUS.

De Quæstione definitionis.

CAPUT.

- I.* Quid de definitione queratur, & unde Argumenta petantur.
- II.* An definitio sit obscura.
- III.* An Definitio redundet.
- IV.* Et *V.* An Quid sit declaret.
- VI.* Et seq. An Differentia sit recte assignata &c.
- VII.* *VIII.* &c. ad Finem, Loci ad Definitionem arguendam continuantur.

TOPICORUM
LIBER SEPTIMUS.

De Quæstione ejusdem & Diversi.

CAPUT.

- I.* An data sint idem vel Diversa, unde probandum.
- II.* &c. Ex iisdem Locis de Definitione Differere licet.
- V.* Quæ Problemata facilius, Quæ difficilias arguuntur.

Topi-

INDEX
TOPICORUM
LIBER OCTAVUS.

De officio Opponentis & Respondentis.

CAPUT.

- I. II. III. De officio Opponentis.
IV. & sequent. De Officio Respondentis.
XII. &c. De Argumentationum Diversitate.
XIV. Præceptis oportet Usum adjungere.
APPENDIX, De Maximis Topicis recte intelligendis, & usu Topices.

LOCICÆ

LIBER OCTAVUS,

De Syllogismo Sophistico.

DE ELENCHIS SOPHISTICIS

LIBER PRIMUS.

CAPUT.

- I. DE definitione Falsi & ignorantia.
Argu.

INDEX

- II. Argumentationum Genera.
III. Fines Sophistarum.
IV. Vitium in Syllogismo Quotupliciter. &

FALLACIÆ IN DICTIONE.

- V. FALLACIÆ EXTRA DITIONEM.
VI. Omnes Fallaciæ possunt reduci ad Ignorantiam Elenchi.
VII &c. Unde oriuntur Fallaciæ.
XI. Demonstrator, Tentator, dialecticus & Sophista quibus differunt.
XII. Secundus & Tertius Fines Sophistarum.
XIII. Quartus Finis Sophistarum.
XIV. Quintus Finis Sophistarum.
XV. Mos disputandi Sophistice.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT.

- I. Quomodo Sophistis sit occurrendum.
II. DE Solutione Apparente.
III. IV. V. DE vera Fallaciarum Solutione.

INDEX
LIBER SEPTIMUS.

De Syllogismo Probabili.

TOPICORUM

LIBER PRIMUS.

Quæ Quæstiones Topice tractentur.,
& unde argumenta petantur.,

CAPUT.

- I. De definitione contingentis.
- II. De utilitate Topices.
- III. De Topices perfectione.
- IV. De Quibus & ex Quibus differatur.
- V. Enumerantur & definiuntur quæstiones Topicæ.
- VI. Cur Loci Topici non communes tradantur.
- VII. IDEM, quot modis dicatur.
- VIII. & IX. Numerus Quæstionum Topicarum probatur.
- X. Unde Rationes Topicæ petendæ.
- XI. De Problemate & Thesi.
- XII. Species argumentationum quibus Topicus utitur.
- XIII. Et sequent. de Instrumentis differendi.

TO-

INDEX.
TOPICORUM.

LIBER SECUNDUS.

De Quæstione Accidentis.

CAPUT.

- I. DE Ordine observando.
- II. Et sequent. v. VI. &c. Quomodo Quæstio de Accidente adstruatur. vel destruat.
- IV. Et sequent. Loci à quibus Argumenta sunt petenda. puta.
A Divisione, seu Toto & Partibus,
Genere & Specie, Integro & Membris &c.
A Definitione & Definito, &c.
Ab Antecedentibus & consequentibus.
- VII. & VIII. A Repugnantibus, &c.
- IX. A. Conjugatis.
A causa & Effectis, &c.
A Subjectis & Adjunctis &c.
- X. A comparatis. &c.
- XI. Ab ijs quæ adijciuntur & detrahuntur.
Ab Auctoritate.

Top.

INDEX
TOPICORUM
LIBER TERTIUS.

De Quæstione Accidentis comparata.

CAPUT.

- I. Et seq. Loci ex quibus probatur aliquid altero melius & optabili^o esse.
- IV. De Simpliciter optabili.
- V. De Locis generalius extendendis.
- VI. Loci Maxime Generales.

TOPICORUM
LIBER QUARTUS.
De Quæstione Generis.

CAPUT.

- I. Et sequentibus ad finem. Loci quibus aliquid alterius Genus esse vel Non esse arguitur.

TOPICORUM
LIBER QUINTUS.
De Quæstione Proprij.

CAPUT.

- I. Proprium Quid & Quotuplex.
- II. Et seq. Prima Quæstio de Proprio.
- IV. Et seq. ad finem. Secunda Quæstio De Proprio.

Topi-

INDEX
TOPICORUM
LIBER SEXTUS.
De Quæstione definitionis.

CAPUT.

- I. Quid de definitione queratur, & unde Argumenta petantur.
- II. An definitio sit obscura.
- III. An definitio redundet.
- IV. Et V. An Quid sit declaret.
- VI. Et seq. An Differentia sit recte assignata &c.
- VII. VIII. &c. ad Finem, Loci ad Definitionem arguendam continuantur.

TOPICORUM
LIBER SEPTIMUS.

De Quæstione ejusdem & Diversi.
CAPUT.

- I. An data sint idem vel Diversa, unde probandum.
- II. &c. Ex iisdem Locis de Definitione Differere licet.
- V. Quæ Problemata facilius, Quæ difficilius arguuntur.

Topi-

INDEX
TOPICORUM
LIBER OCTAVUS.

De officio Opponentis & Respondentis.

CAPUT.

- I. II. III. De officio Opponentis.
IV. & sequent. De Officio Respondentis.
XII. &c. De Argumentationum Diversitate.
XIV. Præceptis oportet Usum adjungere.
APPENDIX, De Maximis Topicis recte intelligendis, & usu Topicis.

LOCICÆ

LIBER OCTAVUS,

De Syllogismo Sophistico.

DE ELENCHIS SOPHISTICIS

LIBER PRIMUS.

CAPUT.

- I. DE definitione Falsi & ignorantia.
Argu.

INDEX

- II. Argumentationum Genera.
III. Fines Sophistarum.
IV. Vitium in Syllogismo Quotupliciter. &

FALLACIÆ IN DICTIONE.

- V. FALLACIÆ EXTRA DITIONEM.
VI. Omnes Fallaciæ possunt reduci ad Ignorantiam Elenchi.
VII &c. Unde oriuntur Fallaciæ.
XI. Demonstrator, Tentator, dialecticus & Sophista quibus differunt.
XII. Secundus & Tertius Fines Sophistarum.
XIII. Quartus Finis Sophistarum.
XIV. Quintus Finis Sophistarum.
XV. Mos disputandi Sophistice.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT.

- I. Quomodo Sophistis sit occurrendum.
II. DE Solutione Apparente.
III. IV. V. DE vera Fallaciarum Solutione.

- VI. Ut Respondendum ad objectam
Tautologiam & Solacismum.
VII. Variæ Distinctiones Fallaciarum.
VIII. & IX. Repetitio, conclusio & Ex-
cusatio.

De Aristotele.

B. Luth in cap. 10. Genes circa finem.
Aristoteles ist ein sehr schrifftmüthiger mensch ge-
weß/das ichs auch dafür halte/das ers dem Cicero-
ni weit inwor gerhan /vnd mit verstande vber in ge-
weß ist. etc.

B. Hunnius De Majest. S. Script.
argto. secundo.

Si acumen ingenij respiciamus, vix quis
quam ex gentili vetustate fuerit Aristotele su-
perior, qui ob profundissimam rerum in Natu-
ra cognitionem a doctis inter Mundi miracu-
la connumeratur. etc.

PROEM

PROEMIUM IN
LOGICAM.

DE DEFINITIONE ET DIS-
TRIBUTIONE PHI-

LOSOPHIÆ.

I.

Quia Sapientia Studio omnes
consecrati sumus, & quotidie operam
adamus, ut in sapientia magis magisq;
proficiamus, cujus gratia huc usq; Lingvæ stu-
duimus, & nunc etiam Logicam & Mathesin
auspicamur: Convenit ut quid Sapientia, qua
ejus partes, quomodo unaquaq; reliquarum ar-
tium Sapientia comparanda inserviat, pingvi
ut dicitur Minerva declaremus. Sic n. rectius
intelligere possumus quantum in vnamquamq;
studium sit collocandum.

2. Sapientia olim dicebatur qua ho-
die plerisq; Philosophia dicitur. Quod
nomen ante annos 2100. circiter à
Pythagora usurpari capit.

3. Is enim cum videret Sapientiam homines

A

venari

venari potius quam assequi, Philosophus hoc est Sapientia studiosus quam Sapiens dici maluit.

4. Unde etiam Sapientia ipsa, Philosophia seu studium sapientia dici capit. Cic. Tusc. Q. 1. 5. Laert. in proem. Item lib. 3. in vita Pyth. Plato in extremo Phaedro.

5. Hanc verò alij aliter definiunt, Arist. 6. Ethic. ad Nic. c. 7. dicit quod sit habitus ex intelligentia & scientia constans.

6. Quae definitio integram Sapientiam complecti non videtur, prout à nobis hic ejus nomen usurpatur, eo quod Prudentiam manifestè excludat, quae tamen Sapientia pars haud minima est. Teste Cic lib. 4. de finib. & Quaest.

Ac. 1. Diogene in vita Plat. & Zenonis. ipsiq. Arist. 1. Top. c. 12. & 2. Metaph. c. 1. Plutareb. de placitis Philosophorum.

7. Missis igitur Aristotelis & aliorum definitionibus, ut Platonis in Theage, Phaedro & Theateto. Ciceronis 5. de finib. 4. & 5. Tusc. Q. & 1. Off. quas Ammonius in 5. voces Porphy. recitat, paulo aliter Sapientiam definimus, videlicet. **Quod Sapientia sit habitus à DEO petentibus per diligens Studium**

communicatus, intelligendi & facienda ea unde beatus quis esse possit.

8. Genus habitum facimus, quia ex una alterave actione, Sapiens aliquis meritò non dicitur, Sed ita sapientem se gerere oportet, ut nullus error interveniat, qui ejus felicitatem perturbet.

9. Fatemur quidem sapientiam suos gradus habere, ut hic magis, ille minus sapiens dici possit, pro ut magis minusq. illius habitus particeps est, tamen definitio non singulis applicanda, sed generaliter omnibus accommodanda fuit.

10. Causam primam & largitorem Sapientiae Deum statuimus, quippe à quo omne donum bonum & perfectum venit. Iacob. 1. Prover. 2. Ecclesiast. 1. Neq. unquam magnus quispiam extitit sine afflatu divino. Cic. de nat. Deorum.

11. Medium quo sapientiam acquirimus sunt preces & labor.

12. Primò preces ad Deum fundenda. Et enim cui deest Sapientia postulet eam à Domino, ut Jacob. primo docet, & exemplo Salomonis constat.

13. Deinde labor adhibendus. Deus enim sua bona laboribus vendit, ut praeclare apud Xenophontem inquit Epicharmus.

14. Differentia deniq; in sciendo & faciendo consistit. Noticia quidem ubiq; requiritur, sed non ubiq; sufficit, verum ad opus quandoq; deduci oportet.

15. Eum namq; nemo sapientem dixerit, qui vel perpetuo dormit, vel alias otio & desidia deditus est, etiamsi multarum rerum cognitionem habeat, quin potius pro stulto habendus, qui quod novit sibi & alijs ad felicitatem conducere, praesidia facere nolit. Itaq; Isocrates ait, viri sapientes actionibus probantur. Et Deus ipse Deut. 4. custodietis & facietis praeccepta mea, ista enim est Sapientia & Intelligentia vestra.

16. Finem dicimus, ut beatus esse possit. Quis enim sapientem diceret, qui multa quidem sciret, deinde vel nihil ageret, vel aliud ageret, quam unde beatus esse posset. Ipseq; miser & infelix, apud alios sapientiam venditaret. Odi inquit Alexander Magnus de Callistene, sapientem qui sibi non sapit.

17. Atq; hanc esse perfectam Sapientiae de-

fini.

finitionem inde constat, quod ex vero Genere & causis essentialibus ejus constituentibus sit desumpta. Cujusmodi accidentium definitiones esse oportet. 2. Post. An. c. 10.

18. Haec de definitione, nunc ad divisionem veniamus.

19. Ut Beatitudo duplex est, una civilis & temporanea; Altera Spirituallis & aeterna, Ita etiam Sapientia duplex est, una à DEO immediate revelata, altera mediate studio & industria hominum concessa.

20. Qua immediate à Deo revelata est, summa, pura, & incorrupta Sapientia est, quippe ex ipso fonte manans. Et hac non tantum aeterna, sed etiam civilis beatitudinis consequenda rationem perfecte tradit.

21. Qua verò ab hominibus inventa interdum insipida & impura est, eo quod à canali per quam fluit, saepe aliquid vitij contrahit. Ideoq; à civili felicitate non raro aberrat, tantum abest, ut aeterna illius consequenda viam ostendat.

22. Haec ergo eatenus recipienda & pro vera sapientia est cognoscenda, quatenus cum

A 4

priori

priori convenit. Ubi verò discrepat, pro nulla merito est habenda.

23. Verum de hac divisione à causis in præsentia non querimus, quin potius, ut ex objectis distribuatur scire cupimus.

24. Sapientiam neq; eodem modo omnes dividunt. Quidam enim in Naturalem, Moralem & Rationalem eam partiuntur Cic. in 2. Acad. Plut. lib. 1. de placitis Phil. C. 1. Laertius in vita Platonia & alij plures.

25. Nos divisionem quæ varijs in locis ab Aristotele traditur & probatur, utpote convenientissimam, recipimus, videlicet in Speculativam & Activam, seu Theoreticam & Practicam. Arist: 2. Metaph. C. 1. 1. Top. C. 9.

26. Res enim quæcunq; sciri & cognosci possunt. aut necessariae sunt & à nobis immutari nequeunt. Ut Calum, Elementa, Meteora, Animalia &c. aut contingentes & in nostra potestate quodammodo sita, Ut Justitia, Temperantia &c. unde planum est illa-

tan-

tantum sciri ut sciuntur, has verò ut à nobis insuper agantur.

27. Illarum cognitio Speculativa, seu Scientia dicitur, harum verò activa seu Prudentia nuncupatur.

28. Scientia intellectum perficit & finem habet cognitionem, Prudentia appetitum regit, & ad actionem dirigitur.

29. Scientia est rerum necessariarum per demonstrationem acquisita cognitio, non alio fine quam ut à nobis sciatur & contemplentur.

30. Habet quidem hæc contemplatio maximas utilitates & fructus secum, ut admirationem bonitatis, sapientia & potentia Divina, cognitionem suiipsius, fastidium rerum mundanarum: Tamen hæc ferè nihil aliud sunt, quam ipsa contemplatio, neq; huc potissimum dirigitur.

31. Scientias Aristoteles: & ejus interpretes pro differentia eorum quæ sciuntur & modo cognoscendi, tres enumerant ut. 6. Metaph. 1. 2. Pererius de communibus rerum nat. Principijs lib. 1. c. 5.

A 4

Pri-

32. Primam qua circa $\delta\upsilon\tau\epsilon\ \eta\ \delta\upsilon\tau\epsilon$ sive $\alpha\lambda\omega\varsigma\ \delta\upsilon\tau\epsilon$ versatur, eorumque proprietates & affectiones separatas ab omni Materia, contemplatur. Et Theologia humana dicitur, propter substantias Divinas. Philosophia prima, quod reliquas Philosophia partes nuntiat & instar Magistrae contineat, tandem Metaphysica quod physica sublimior sit. Arist. 3. Metaph. cap. 1. & 5. Metaph. cap. 1.

33. Alteram, qua versatur circa $\epsilon\kappa\ \tau\omicron\ \rho\omicron\sigma\theta\iota\sigma\tau\omicron\varsigma\ \delta\upsilon\tau\epsilon$, hoc est circa entia, qua sine applicatione materia ab intellectu non percipiuntur, ut Substantia corporea cum suis affectionibus & proprietatibus & physica dicitur. Arist. 5. Metaph. c. 1. & 1. de calo. c. 1.

34. Tertiam, qua versatur circa $\epsilon\kappa\ \alpha\phi\alpha\iota\sigma\tau\omicron\varsigma\ \delta\upsilon\tau\epsilon$, hoc est entia per abstractionem, quales sunt Quantitates, qua quidem sine materia non sunt, absque tamen considerari possunt, & Mathesis dicitur.

35. Hac partitione suis authoribus relicta, existimamus non inconvenienter unam omnium rerum Scientiam dici, videlicet **EORUM QUAE SUNT.** Primo
entis

Entis in genere & generalium ejus affectionum & proprietatum, Deinde DEI ejusque essentiae & voluntatis, Denique Mundi ejusque partium & animalium. Quae Physica seu Philosophia naturalis diceretur.

36. Licet non inficiamur uniuscujusque partis cognitionem Scientiam dici posse & pro numero partium Scientias quoque multiplicari.

37. Modus autem considerandi unus est, videlicet **QUALES SUNT.** Si enim aliter considerentur, jam non sciuntur, sed crassissime ignorantur.

38. Siquidem vero ad rerum scientiam inter reliquas affectiones, etiam Numeri & Magnitudinis cognitio requiritur, quasi artes subsidiariae & instrumenta comparandae scientiae repertae sunt Arithmetica, & Geometria quae Numerum & Magnitudinem rerum indagare docent.

39. Atque haec artes ut commodius numerandi & metiendi rationem explicent, Magnitudinem a materia abstrahunt, ejusque species & affe-

affectiones considerant, ut eò facilius unamquamq; metiendi & numerandi viam ostendant.

40. Ideo verò Scientia titulo dignas non censemus, quod nullius completi entis alicubi existentis notitiam tradunt. Sed tantum unam affectionem abstrahunt, eamq; non consideratis reliquis considerant, neq; hoc ut in aliquo completo ente reperitur, sed ut reperiri possit. Ideoque saepe fingunt, presupponunt, modo hoc, modo aliud, ut ex fictis presuppositis, aliud fictum consequens reperiant. Si vero ad rem alicubi applicentur, & earum beneficio, numerus vel magnitudo inveniatur: Jam non Mathematicas sed Physicas partes dici debent. ut Astronomia, Optica, Catoptrica &c.

41. Metaphysicam quod attinet, nec peculiarem scientiam constituere putamus, sed tantum Philosophiæ naturalis primam & generalissimam partem esse, quæ Entis communes affectiones & communissima principia tradit.

42. Altera Sapientiæ pars, actiua scilicet vel Prudentia, ab Arist. 6. Ethic. cap. 5.

cap. 5. 7. & 8. definitur habitus vera cum ratione agens.

43. Nos in presenti commodius dici putamus, quod Prudentia sit rerum contingentium, per certam rationem instituta conveniens actio.

44. Etenim per prudentiam homo suum munus convenienter exequitur, appetitum regit, ut rectæ rationis præscripto obsequatur.

45. Hanc quoq; triplicem faciunt, Ethicam, Politicam & Oeconomicam.

46. Sed profectò Ethica nihil aliud est quam generalior pars Philosophiæ moralis, quæ in genere docet, quo modo unicuiq; vivendum sit. Postea Politica & Oeconomica, ad certas functiones descendunt, & Illa quidem Magistratum instruit, & Reipub. gerenda rationem tradit: Hac verò Patrem familias, & domus gubernanda viam monstrat.

47. In his nempe tota Sapientiæ vis & natura

tura consistit, videlicet ut sciamus ea quæ existunt, & quæ agenda sunt convenienter agamus, ut beati esse possimus.

48. Ad hanc Sapientiam acquirendam quædam adminicula nobis à DEO per naturam sunt concessa, quædam per industriam hominum parata.

49. Naturaliter habemus Sensus, Rationem & Orationem.

50. Sensibus præsentia & manifesta percipere & retinere possumus. Vt per Tactum calorem, frigus & alias qualitates tactiles, Olfactum odores, Gustum sapes, Auditum sonos, Visum colores &c.

51. Ratione quæ absentia sunt & magis obscura.

52. Oratione denique ab alijs querere & sciscitari possumus, quæ alias scire & explorare non valeamus.

53. Verum quia & RES quædam ita comparatæ sunt, ut absque magno artificio cognosci & fieri nequeant. & tamen Sensus quam Oratio & Ratio in hominibus, ita sunt debilitati, corrupti & depravati, ut rem sicuti est, percipere &

in-

intelligere sæpè non valeamus: Artes quædam excogitatæ sunt, quæ hominibus hac in parte subsidio venirent. Et hæc quidem aliæ à parte Hominum, aliæ à parte Rerum.

54. A parte hominum, una quæ Rationem dirigeret, ne in rebus obscuris perlustrandis, à veritate aberraret. Quæ propterea Logica dicitur.

55. Aliæ quæ Orationem informarent, ut percepta eloqui, & quæ alij loquerentur intelligere possemus.

56. Siquidem vero Oratio alia prosa alia ligata, & illa vicissim simplex vel ornata, totidem Orationis informanda artes erunt.

57. Grammatica quæ orationem prosam simplicem, Rhetorica quæ ornatam, Poëtica quæ ligatam concinnare docet:

58. Et hæc quidem tot erunt quot lingue inter homines reperiuntur. Verum quia, Latinæ, Græcæ & Hebrææ pleraque dicta sunt & literis consignata quacumque de rebus sapienter inventa sunt, harum cognitio potissimum est quaerenda.

Apar.

59. A parte rerum sunt Mathesis & Historia.

60. Mathesis ut quantitatem rerum qua in multis difficilius haberi potest, possemus indagare. Quae quia duplex est, Numerus videlicet, & Magnitudo cuius, sua ars est attributa. Priori Arithmetica, huic verò Geometria.

61. Historia verò ut ea qua gesta sunt, & jam praeterierunt etiam cognoscere possimus.

62. Nullius siquidem tanta est felicitas ingenij, ut omnia ipse possit invenire, quin etiam ijs quae ante ipsum inventa sunt, insuper indagat.

63. Reliqua artes ad felicitatem civilem aliquid momenti quidem habent, & interdum mirabilia quaedam efficiunt. Verum quia tantum quasi propagines quaedam ex his ortae, & vulgo exercentur, denique facillime, saltem quae ad totum non addiscuntur, ad harum dignitatem non ascendunt, nec in artium liberalium numero censenda. Cujusmodi sunt artes Mechanicae & Fabriles, Agricultura, Equestris, Salaria, Nautica, &c. de quibus alias.

Hæc de Philosophiæ essentia & partibus.

LOGICES LIBER PRIMVS

De
Definitione & Distributione
Logices.

CAPUT. I.

De Logices Officio.

I.

VT Logica Definitionem, quae ejus naturam & essentiam explicabit rectè constituamus, necessarium fuerit initio, quid omnium consensu docet, quae tractat, quod ejus officium, per partes cognoscere: Ex his enim firmiter quid sit, & quomodo definienda possimus colligere.

2. I. Primò itaq; docet artes & scientias invenire: videlicet.

1. Ex singularibus uniuersalia colligere;

2. Ex uniuersalibus specialia concludere.

3. Ex principijs & natura notis obscura & ignota deducere.

3. II. Secundò inventas docere, tradere & ad posteros propagare. Hoc est 1. Definire

2. Dividere, 3. Proprietates & affectiones explicare. 4. Easdem cum opus est demonstrare. 5. Et hæc singula in ordinem redigere.

III. Tum

4. III. Tum in conscribendis Epistolis, Orationibus, Poëmaticis, argumenta varia adhibere, singula illustrare, probare, amplificare, & hæc non prout quodq; in mentem venerit, sed ordine & perspicuè. Neq; v. quomodo hæc sunt solum ostendit, sed etiam universaliter loca indigitat ex quibus hæc sunt haurienda.

5. IV. In aliorum scriptis retexendis & intelligendis, quo ordine sint composita, quas potissimum questiones tractent, unde singula confirmant & illustrent, & hæc omnia eruere, & ad sua principia revocare.

6. V. In Disputationibus, colloquijs, deliberationibus, quomodo & ex quibus locis & fundamentis, nostram sententiam probare, & tueri debeamus.

7. VI. Deniq; in aliorum opinionibus & opinionum rationibus expendendis, regulam habere ad quam examinentur, falsa refutantur & refellantur.

8. Hæc & similia una & eadem docet Logica. In unum igitur fasciculum hæc omnia connectamus.

9. Quid est ex singularibus universalia colligere, ex his illa concludere, ex notis ignota deducere.

deducere, recte definire, diuidere, argumentari, disponere? Nihil aliud quam rectè ratiocinari.

10. Quid varia argumenta, amplificationes, illustrationes ad propositam materiam promptè invenire, aliorum scripta in sua principia resolvere, credo ratiocinari?

11. Quid deniq; in colloquijs, disputationibus expedite, in utramq; partem, rationes asserre, aliorum opiniones & opinionum rationes explorare, subito errorem deprehendere, deprehensum ostendere & redarguere? existimo ratione uti.

12. Hoc igitur docere Logices officium erit, nec vocabulum quo omnes officij eius partes simul exprimi possint, commodiq; reperiri credo.

CAPUT. II.

De Genere Logices.

I.

POtest vero Logicæ nomen multipliciter accipi, modo pro ipsa ratiocinandi methodo, alias pro doctrina, quæ hanc methodum docet, & quidem vel in libris comprehensa, vel usu & exercitatione acquisita, Unde ne-

Finis demum proprius & internus³
est recta ratiocinatio.

2. Externus vero ut ex superioribus patet, nisi ab officio ejus accurate discernatur, tam late se extendit, ut uno communi vocabulo vix exprimi & notari queat.

3. Præcipuus tamen & ultimus statui potest, Rerum sive Philosophiæ cognitio, quem qui assecutus fuerit, reliquorum etiam compos factus esse videtur.

4. Nam Philosophus, qui rerum noticiam habet, is etiam recte de illis disserit, recte scribit, recte aliorum scripta intelligit, recte alios docet, acutè disputat, verum à falso, facile discernit & quæ sunt hujus generis alia optime exequitur.

5. Ex dictis hanc Logicæ definitionem promptum est colligere.

Logica est habitus mentis organicus, eam in ratiocinando juvans, ut rerum cognitionem adipiscatur.

Caput.

Diximus habitus Logici officium, esse, Mentis actus in veritatis inquisitione juvare; Consequens est ut doctrina ex qua talis habitus primo acquiratur, documenta tradat, quæ mens in suo munere obeundo sequatur.

2. Talia non modo documenta, sed etiam generales terminos ex quibus constant, Logici intentiones, noemata, conceptus secundos vocant.

3. Nam mens sive intellectus, primo res quales sunt extra mentem in se, concipit. Deinde in se reflectitur & conceptus hosce iterum considerat, & qui similes qui dissimiles diligenter observat.

4. Similes uno modo concipit & uno generali nomine exprimit, ut communia sibi de his documenta formet, quibus cum ad operas redeundum sit, uti queat.

5. Duo autem documentorū genera sunt, quib⁹ Mens miris modis juvatur, Primi generis sunt veluti normæ &

regulæ menti propositæ, ne in operando aberret.

6. Secundi generis veluti Sylva & penu vel promptuarium mentis sunt, quæ ipsi materiam describunt, monstrant & largiuntur necubi inter operandum deficiat.

7. Illa siquidem communia sunt in omni ratiocinatione, de quacumq; materia observanda, merito præmittuntur.

8. Hæc quia pro materia diversitate specificantur, jure secundum locum obtinent.

9. Hinc Logica Partes duæ sunt Communis & Propria.

10. Siquidem vero (quod extra controversiam est) ratiocinatio ex præmissis quibusdam priusq; notis, & hæc ex notionibus vicissim simplicibus constant, ac totum nemo intelligat, non intellectus partibus; Logices erit non tantum ipsam ratiocinationem, verum etiam ejus partes explicare. De quibus singulis singuli tractatus erunt.

II. Namq; Mens nostra antequam ratiocinari possit, primo simplicia apprehendit, deinde componit vel dividit,

DE DEFINITIONE ET DISTR. LOGICIS. 23
dit, Tertio discurret & vnum ex altero colligit.

12. Simplicium apprehensio est operatio intellectus, qua rem sive terminum simplicem oblatum, statim prout est, à cæteris distinctam apprehendit & imaginatur.

13. Hæc duplex est, vel enim rem apprehendimus primo qualis in se suaq; natura est, nullo ad aliud habitu respectu & collatione: vel secundo quatenus à nobis intelligitur, hoc est, quatenus eam cum alia re comparamus.

14. Hæc magis propriè ad Logicam spectat quam illa.

15. Quomodo autem & quot modis res simplices quatenus ad alia comparantur sive invicem componi, vel dividi, sive de alijs predicari possunt, apprehendi & considerari valeant, docet nos Logica communis tractatus primus de Predicabilibus.

16. Neq; quemquam varietas terminorum perturbet, aliter enim de rebus ipsis, aliter de eorū conceptibus; aliter deniq; de vocabulis conceptus exprimentibus loqui convenit, quæ tamen se invicem consequuntur nec divelli debent.

17. Et quemadmodum res ad aliam collata est, sic etiam mente concipitur, & sic deniq; de illa dici conveniens est.

LOGICÆ
LIBER SECVNDVS

De
Prædicabilibus.

CAPUT. I.

De Prædicabilium Definitione
& Distributione.

I.

PRædicabilia sunt conceptus rerum simplicium secundi, quales nimirum sunt ad alias comparata, & quatenus invicem componi ac dividi, vel dici & predicari possunt.

2. Tenendum est hic diligenter, sub quolibet Prædicabili duo contineri: 1. Nomen seu Prædicabile ipsum formaliter acceptum. Quomodo definitur, Secunda Intentio à mente excogitata, ut denotet Intentionem Primam, quatenus de alia sui generis predicari potest. 2. Materiale, quod est Res sive Intentio Prima.

3. Neutrum autem hic sgillatim definitur, sed Res seu Intentiones Primæ, quatenus Secundis sunt substrata.

4. Ejusmodi Prædicabilia formaliter

liter accepta, quinque numerantur: Genus, Species, Differentia, Proprium, Accidens.

5. Quæ ita, & universalia quoque ab officio nuncupantur. Nam quando primis conceptibus imponuntur, eos habiles reddunt de se invicem predicari, & conceptus primi, quibus imponuntur universales sunt, & de multis dici possunt.

6. Quod autem plura non sint, vel pauciora enumeratis, sic probatur. Quicquid de pluribus predicatur, aut predicatur in Quid, & hoc τὸν ὅτι, aut in Quale, & hoc τὸν ὅτι. Quod in Quid predicatur, aut predicatur de differentiis specie, & appellatur Genus, aut de differentiis numero, & dicitur Species. Quod in Quale predicatur, aut predicatur in Quale essentiali, & dicitur Differentia, aut in Quale Accidentali. Hoc iterum vel predicatur convertibiliter, & vocatur Proprium, vel non, & dicitur Accidens.

CAPUT. II.

De Genere & Specie.

I.

B s

Genus

Genus tribus modis dicitur. 1. Multorum ad vnum & ad se invicem quodammodo se habentium collectio. 2. Principium ortus alicujus sive id locus sit, sive genitor. 3. Quod continet Species, ut hic definitur. Text. 2.

2. Genus est predicabile quod de pluribus differentibus specie, in quaestione Quid est predicatur. T. 8.

3. Genus est collectivum multitudinis in vnum. T. 36.

4. Genus de specie predicatur, non contra. Oportet enim aut maiora de minoribus, aut equalia de equalibus predicari. T. 37.

5. Genus natura prius est sua specie, posterius illatione. cap. 8. T. 6.

6. Genus de suis speciebus predicatur *αὐτῶν ἑαυτῶν*, cap. 8. T. 8.

7. Genus superat speciem, subiectarum specierum comprehensione, species verò generis proprijs differentijs. cap. 8. T. 9.

8. Genus aliud est remotum, aliud Proximum.

9. Item aliud univocum, aliud Analogum,

10. Genus univocum æqualiter suis speciebus communicatur. c. 9. T. 2.

11. Analogum omne ad aliquod univocum reducitur.

12. Analogum per se positum retinet significationem magis vulgarem.

13. Species interdum pro figura & forma sumitur, deinde pro eo quod sub Genere collocatur.

14. Species est quod sub Genere collocatur, & de quo etiam Genus predicatur in Quid. T. 21.

15. Species est distributiva unitatis in plura. T. 56.

16. De quo species predicatur, de eodem etiam predicatur ejus speciei Genus. T. 38.

17. Species de suis Individuis æqualiter predicatur. c. 12. T. 1.

18. In Generum & Specierum ordinatione, quædam Genera sunt Generalissima & summa. Quædam genera & species subalternæ & mediæ, Quædam species Specialissimæ & infimæ. T. 1.

19. Summa Genera sunt quæ supra se alia Genera non habent. T. 23.

20. Media sunt, quæ respectu superiorum Species,

Species, respectu inferiorum Genera sunt.

21. Species specialissima est, qua in plures Species dividi nequit, ea hic definitur.

22. Species est Prædicabile, quod tantum de Individuis, seu numero differentibus predicatur in Quid. T. 21.

23. Individuum dicitur quatuor modis.

1. Quod omnino non dividitur.
2. Quod non facile dividitur. (cie.)
3. Quod non subdividitur in plures Species.
4. Quod non amplius dividitur in partes subiectas, ut hic accipitur.

24. Individuum est quod constat ex proprietatibus, quarum collectio nunquam in alio eadem esse potest. T. 38.

25. Individuum continetur à Specie, & hæc à Genere. Genus enim totum quoddam est, Individuum pars. Species autem modo totum, modo pars. T. 39.

26. Individua variè indigitantur.

1. Proprio nomine.
2. ἐπιδείξει, siue demonstratione.
3. Περιέφρασι seu circum locutione.

4. Nominæ communi καὶ ἐξουὶν alicui tributo.

5. Pronomine indefinito.

27. Individuum aliud est Substantiale, aliud Accidentale.

28. Persona est substantiale Individuum, intelligens, incommunicabile, nec pars alterius, nec ab alio sustentatum.

CAPUT. III.

De Differentia.

I.

Differre aliqua dicuntur tripliciter; 1. κοινῶς, id est communiter, 2. ἰδίως, id est proprie, 3. ἰδιαιτῶτα, id est propriissimè. T. 2. & 3.

2. Communiter, quando alterum ab altero, vel à seipso differt qualicumq; diversitate. T. 2.

3. Proprie, cum alterum ab altero differt accidente inseparabili.

4. Hæc duæ differentia faciunt ἀλλότριον, id est diversum. T. 5.

5. Propriissimè, ut hic definitur differentia, qua facit ἄλλο, id est, aliud, & dicitur Differentia specifica.

6. *Differentia est Prædicabile, quod de Genere divisivè in Quotuplex, de Specie constitutivè in Quale quid prædicatur. T. 17.*

7. *Differentiæ tres sunt actus. 1. Dividere genus, 2. Constituire Speciem, 3. Et eandem ab omnibus alijs distinguere, seu facere differre.*

Differe- rentia,	Separabilis & hæc alia.	Per se attri- buitur, & a- lia est. Ex accidenti.	Divisiva gene- ris, & a- Constitutiva Speciei. Summa		
				Inseparabilis	non

T. 8. & 12.

8. *Differentia quæ per se attribuuntur, in definitione sumenda. T. 10.*

9. *Differentia quæ per se attribuuntur non recipiunt magis & minus. T. 11.*

10. *Quæ ex accidenti, etiamsi inseparabilia sint, magis & minus recipiunt. T. eod.*

11. *Differentia de sua Speciei Individuis æqualiter prædicatur. cap. 12. T. 1.*

12. *Differentia quæ est divisiva Generis, eadem est constitutiva Speciei. T. 13.*

13. *Secundum Differentias aliud facientes, Genus in Species dividitur, & definitiones constituuntur. T. 7. & 15.*

14. *Genus suarum Specierum Differentias oppositas, potentiâ omnes, actu verò nullam habet. T. 16.*

15. *Genus proportionè respondet Materiæ, Differentia verò Formæ. T. 17.*

16. *Differentia nunquam denotat ens completum, & separatum.*

17. *Differentia est posterior Genere, prior Specie. cap. 7. T. 6. & cap. 12. T. 5.*

CAPUT. III.

De Proprio,

1.

PRoprium dicitur quatuor modis:

1. *Quod soli quidem Speciei, sed non omnibus Individuis ejus competit.*

2. *Quod omni non soli.*

3. *Quod omni & soli, sed non semper: (Intellige de actu):*

4. *Quod omni, soli & semper; quodq; hic definitur.*

2. *Proprium est Prædicabile, quod de una sola Specie, & de omnibus ejus Individuis semper prædicatur in Quale est. 1. Top. cap. 5. T. 5.*

3. *Proprium æqualiter suæ Speciei Individuis competit. cap. 9. T. 2.*

4. pro-

4. *Proprium reciprocatur cum eo cuius est proprium. cap. 9. T. 6.*

5. *Proprium est absolute proprium, aut comparatè. 1. Top. c. 5. T. 5. & 5. Top. c. 1. T. 2.*

CAPI. V.
De Accidente.

I.

ACCIDENS est Prædicamentale, aut Prædicabile, illud est quod per se non subsistit, sed in alio semper inest. Hoc quod alteri non necessario & per se competit, sed contingenter, sive sit Substantia sive Accidentis.

2. *Accidens est Prædicabile quod affirmatè & negatè de aliquo sine ejus destructione prædicari potest.*

3. *Accidens est Separabile aut Inseparabile. Inseparabile quod causam in subiecto immobilem habet, Separabile contra. T. 3.*

4. *Accidens est posterius sua specie. cap. 10. T. 2.*

5. *Accidens non aequaliter quibus competit attribuitur. cap. 10. T. 3.*

6. *Accidentia primo insunt Individuis. cap. 10. T. 4.*

DE
PRÆDICAMENTIS.

CAPI. I. Continet

Definitiones Æquivocorum, Synonymorum & Paronymorum.

I.

Quomodo res in se suaque natura sine comparatione ad aliud à nostro intellectu facta, concipiatur, generaliter nos docet tractatus de Prædicamentis.

2. *Prædicamenta sunt conceptus rerum simplicium Primi, quales videlicet sunt in se ipsis considerata, & mentali abstractione à cæteris quæ in composito sunt, sejuncta.*

3. *Vt hi conceptus facilius fieri & rectius intelligi possint, tenenda sunt quadam Definitiones, Divisiones & Regula, quæ Logicis Antepredicamenta & Protheoria appellantur.*

4. *Sunt autem Definitiones tres, duæ Divisiones, & duæ vel tres Regula.*

DEFINITIO. I. Æquivocorum.

5. *Æquivoca seu ὁμώνυμα sunt ὁμο-*
rum

rum nomen solum commune, ad illud verò nomen accommodata Rei definitio diversa, T. 1.

6. In æquivocis non est contradictio.

7. Æquivocum antequam ad aliquod Prædicamentum referatur distingui oportet.

8. Æquivocum est æquivocans aut æquivocatum.

9. Æquivocum aliud casu est, aliud consilio, Tertium potest esse, secundum prius & posterius, quod rectius tamen dicitur Genus Analogon.

Definitio II. Univocorum.

10. Univoca seu Συώνυμα, sunt quorum nomen idem, & ad nomen illud accommodata Rei definitio prorsus eadem.

11. Hæc sola simpliciter & directe in Prædicamentis collocantur, & quidem propter Generis communionem in prædicamentali serie.

Definitio III. Denominativorum.

12. Denominativa sive Παράνομα sunt quæ ab alijs, ita ut casu differant nominis appellationem habent, T. 3.

13. In Paronymis distingvendum est inter Formam denominantem, Rem denominatam, & Denominativum.

14. Forma denominans Abstractum dicitur, res quæ nominatur Subjectum, denominativum seu compositum ex forma denominante, & re denominata dicitur Concretum.

15. Denominativa in nullo sunt Prædicamento, sed reducuntur ad idem Prædicamentum cum suo Abstracto.

16. Concreta alia sunt Accidentium, alia Substantiarum.

17. Hæc vicissim alia Substantiva, alia Denominativa seu adjectiva.

CAPUT. II. Continet.

Divisiones τῶν λεγομένων ἢ τῶν ὄντων.

Divisio. I. τῶν λεγομένων.

1. Eorum quæ dicuntur, quædam cum complexione, quædam sine complexione dicuntur, T. 1.

2. Utraq; tribus modis 1. Voce tantum, ut animal rationale, curro. 2. Re tantum, ut curro, animal rationale 3. Re & voce simul, ut homo est animal. Albedo.

3. Duo posteriores modi Incomplexorum tantum in Prædicamentis locum habent.

Divisio II. τῶν ὄντων.

Eorum quæ sunt, T. 2.

4. Quædam in nullo Subjecto sunt, de Subjecto tamen dicuntur. *Vt Substantia universales.* Quædam in Subjecto quidem sunt, sed de nullo dicuntur, *ut Accidentia singularia.* Quædam utrumq; *ut Accidentia universalia.* Quædam neutrum, *ut Substantia singulares.*

5. Hic in Subjecto esse dicitur, quod cum in altero non tanquam pars est, sine eo tamen in quo inest esse nequit.

6. Tale autem subjectum inhæſionis dicitur.

7. Quæ vero ita in subjecto sunt, eorum Nomen quidem, Definitio verò nunquam subjecto convenit. *Arist. T. 4. & 12.*

8. Dicitur de subjecto, *ut subjecto hic significat de aliquo prædicari* συνωνύμως.

9. Ejusmodi subjectum attributionis vocatur.

10. Quæ sic de subjecto dicuntur, eorum nomen & definitio de subjecto prædicatur.

Hæc

II. Hæc divisio tradit modos Essendi, unde fluunt modi Prædicandi. *Arist. cap. 5. T. 3.*

CAPI. III.

Regulas continet.

Regula Prima.

1. Cum alterum de altero dicitur, tanquam de Subjecto, quicquid dicitur de Attributo etiam de Subjecto dicitur.

Regula Secunda.

2. Eorum quæ Genere differunt, & quorum unum altero non continetur, Differentiæ quoq; specie diversæ sunt.

Regula Tertia.

3. Subalternorum Generum eadem possunt esse Differentiæ.

4. Nam superiora inferioribus attribuuntur, quare quacunq; Attributi Differentiæ sunt, eadem etiam Subjecti erunt.

CAPI. IV.

De prædicamentis in Genere.

1. *Vt tandem ad ipsas Categorías veniamus, sciendum primò in Prædicamentis duplicem esse ordinem κατὰ Βάθος & κατὰ Πλάτος.*

C 3

Bados

2. βάθος seu profunditas est à summo Gene-
re usq; ad individuum.

3. Πλάτος seu Latitudo est inter Differen-
tias, itemq; Species & Individua opposita.

4. Genera ergo, Species & Individua κατὰ
βάθος sunt in prædicamentali serie ascenden-
do & descendendo. Differentiæ vero inter se,
& species oppositæ κατὰ πλάτος.

5. Secundò, Aliquid in Prædicamen-
tis esse Quadrupliciter. 1. Reductivè,
ut partes substantiæ, & propria passiones. 2. Per
accidens, ut punctum, instans, privationes.
3. Indirectè, ut differentiæ. 4. directè, ut
univoca reliqua.

6. Eorum quæ sine complexione di-
cuntur summa Genera 10. sunt, & qui-
bus vocibus & rebus conceptus respon-
dent, totidem etiam simplices conce-
ptus universales reperiuntur, toti-
demq; ob eandem causam Categoria.

7. Harum prima est Substantia, reliqua
novem Accidentia, videlicet. Quantum,
Quale, Relatum, Actio, Passio, Ubi,
Situs, Quando, Habitus.

ΚΑΠΙΤ. V.

De Substantia.

Sub.

1. Substantia multis modis dicitur. 1. Essen-
tia cuiusq; rei, sive Substantia sit sive accidens.

2. Substantia immaterialis, ut Deus & Angeli.

3. Sensibile communiter, ut pes, manus. 4. Com-
positum & ejus prædicata in Quid.

2. Substantia est secundum quam
aliquid τὸ ἐπὶ hoc est, hoc aliquid esse
dicitur. T. 16.

3. Substantia Differentias, Species, & In-
dividua exhibet Tabula.

Substantiæ propria in Quar-
to modo.

4. I. Substantia sola eadem nume-
ro manens sui mutatione recipit con-
traria. T. 21.

5. II. Substantia non est in subjecto. t. 12.
Substantiæ propria in prioribus
modis vel accidentia.

6. Substantia prædicantur. Συνανύτως de
aliquo. T. 15.

7. Substantia nihil est contrarium. T. 18.

8. Substantia non recipiunt magis & mi-
nus. T. 20.

9. Substantia quarum una alterius genus
non est, æquè sunt Substantia. T. 8.

C 4

Sub.

10. *Substantia alia sunt Primæ, alia Secundæ.*

11. *Substantia Primæ sunt quæ neq̄ in sub-
jecto sunt, neq̄ de subiecto dicuntur. T. 1.*

12. *Secunda sunt harum species & genera.
T. 2. & 5.*

13. *Primis substantijs non existentibus im-
possibile est aliquid reliquorum esse, T. 5.*

14. *Primæ substantia sunt maximè substan-
tia. T. 5. & H.*

15. *Reliqua omnia aut de primis substan-
tjjs, ut de subiectis dicuntur, aut illis insunt.
T. 5.*

16. *Secundarum substantiarum Species est
magis substantia quam Genus. T. 6.*

CAPUT. VI.

De Quantitate.

1. *Reliqua sunt Accidentia.*

2. *Accidentia plura, solo numero differen-
tia non possunt simul esse in eodem subiecto.*

3. *Idem numero accidens non po-
test migrare de subiecto in subiectum.*

4. *Primum accidens est Quantitas.*

5. *Quantum dicitur per accidens vel
per se, & hoc vel ipsa Quantitas, vel aliud
propter Quantitatem.*

Quan-

6. *Quantitas est secundum quam
aliquid quantum dicitur.*

7. *Quantitatis Species & Differentia in
tabula videantur.*

Propria Quantitatis.

8. *Quantitas sola æqualis vel inæ-
qualis dicitur. T. 26.*

9. *Quantitas sola est divisibilis,
item finita vel infinita.*

Accidentia Quantitatis.

10. *Quanto nihil est contrarium. T. 18.*

11. *Quantitas non recipit magis & minus.
T. 25.*

12. *Quantitatis per se nulla est efficacia.*

CAPUT. VII.

De Relatis.

1. *Relata dicuntur quæ respiciunt Absolu-
tum quid, puta subiectum, deinde propriè quæ
Correlatum habent.*

2. *Relatio est secundum quam ali-
quid alterius esse dicitur. Vnde Rela-
ta conversim alia aliorum esse dicun-
tur.*

3. *Relatorum species videantur in tabula.
Proprietates Relatorum.*

C 5

Rela-

4. Relata simul natura sunt. T. 17.
5. Inter Relata mutua est consequentia. T. 18.
6. Cognitio uno relatorum definitivè cognoscitur & alterum. T. 26.
7. Relata de se invicem prædicantur in casu obliquo.
8. In Relatis. 4. sunt consideranda. 1. Fundamentum. 2. Terminus. 3. duo Correlata. 4. ipsa Relatio.

CAPUT. VIII.

De Qualitate.

1. Qualitas est ex qua aliquid quale esse dicitur. T. 1.
2. Qualitatis Species & Differentia recedantur in tabula.
- Propria Qualitatis?
3. Qualitates inter se sunt contrariæ. T. 29.
4. Qualitate sola res dicuntur similes & dissimiles. T. 30.
5. Qualitas recipit magis & minus. T. 26.
6. Si contrariorum unum fuerit Qualitas etiam reliquum erit. T. 25.

CAPUT. IX.

De Reliquis sex prædicamentis

Acti

1. V. Actio est secundum quam aliquid agere dicitur.
2. Actiones possunt esse contraria.
3. Actiones quædam recipiunt magis & minus.
4. Omnis Actio ad certum finem dirigitur.
5. VI. Passio est secundum quam pati aliquid dicitur.
6. Passio natura & dignitate posterior est actione.
7. Passio recipitur non tam ad modum agentis, quam ad conditionem patientis.
8. VII. Quando seu Tempus est secundum quod aliquid aliquando esse, fuisse, vel futurum esse dicitur.
9. Quando non recipit contrarium, nec magis & minus.
10. VIII. Vbi vel locus est secundum quod aliquid alicubi esse dicitur.
11. Alicubi aliquid est per se, ut corpus, vel per accidens, ut punctum.
12. Alicubi seu in loco aliquid est communi vel adequato.

Situs

13. IX. *Situs est secundum quem aliquid sic vel aliter positum esse dicitur.*

14. X. *Habitus est secundum quem aliquid hoc vel illo modo se habere dicitur.*

CAPUT. X.

De Oppositis.

1. *Sequuntur affectiones nonnulla diversa predicamenta immediate subsequentes, quae a Logicis Postpredicamenta seu ὑποκατάλογα vel ὑποθεσια dici consueverunt. de quibus tiam non nihil agendum.*

2. *Sunt autem Opposita, Prius, & Posterius, Simul, Motus, & Habere.*

3. *Opposita quatuor modis sunt, Relativè, Contrariè, Privativè & Contradictoriè. T. I.*

4. *Relativè oppositum alicui est quod totum id quod est sui oppositi esse dicitur.*

5. *Contrariè opposita sunt, quae sub eodem Genere collocata maxime inter se distant, & eidem subjecto ita insunt, ut se mutuo expellere possint, & hac propriè dicuntur contraria.*

Con-

6. *Contraria sunt mediata vel immediata. T. 7.*

7. *Medium vel proprium nomen habet, vel indigitatur per negationem utriusq; extremi. T. II.*

8. *Privativè opposita sunt quae quidem in eodem versantur subjecto (non tamen simul) alterum tamen tantum positivum est.*

9. *Positivum Habitus dicitur, estq; illud quod natura adesse debebat. T. 12.*

10. *Privatio autem ejus absentia est.*

11. *Horum alterum necessum est inesse ei cui habitus natura competit. T. 19.*

12. *A privatione ad habitum non datur regressus. T. 20.*

13. *Contradictoria sunt quorum unum asserit, alterum negat idem. T. 15. & 16.*

14. *Vt contraria non simul insunt, ita contradictoria non simul vera esse possunt.*

CAPUT. XI.

De Contrariis.

1. *Porro Contraria (late sumpta) sunt vel in eodem Genere, vel diversis, vel etiam diversis Genera. T. 6.*

Omnia

2. Omnia contraria versantur circa idem specie vel genere. T. 5.

3. Non necesse est, si unum contrariorum sit, reliquum quoq; esse. T. 3.

4. Contraria in eodem subjecto esse nequeunt simul. T. 4.

CAPUT. XII.

De Priori.

1. Prius dicitur, 1. Tempore 2. Consecutione. 3. Ordine. 4. Dignitate, 5. Natura. Arist. c. 12.

CAPUT. XIII.

De modis Simul.

1. Simul aliqua sunt Tempore, vel Natura. Arist. c. 13.

CAPUT. XIV.

De Motu.

1. Motus species sex sunt: Generatio, Corruptio, Alteratio, augmentatio, Diminutio, Motus Localis.

2. Motui generaliter opponitur Quies, specialiter vero Motus Motui. Arist. T. 6.

CAPUT. XV.

De Modis Habendi.

Habendi octo sunt modi, 1. Habitu

tum vel dispositionem. 2. Quantitatem. 3. Indumentum. 4. Ornamentum. 5. Partem. 6. Contentum 7. Possessiones. 8. Uxorem vel maritum.

LIBER QUARTUS.

DE INTERPRETATIONE ET POTISSIMUM

De Enunciatione.

CAPUT. I.

1.

Secunda Mentis nostræ operatio est Compositio & Divisio, sive ut uno nomine dicam, Simplicium complexio. Qua nimirum conceptus simplices inter se coniunguntur.

2. In hac primum veritas & falsitas (scilicet complexa) invenitur. T. 5.

3. Hic antedicti conceptus quatenus ejusmodi complexionem actu ingrediuntur, novam subeunt considerationem, novaq; nomina sortiuntur. Nempe quod aliis Subjectum, aliis Prædicatum, & voces quibus indigentur, Nomina & Verba vocentur.

CAPUT. II. de Nomine.

Nomen

1. Nomen est vox ex instituto significans sine tempore, cujus nulla pars significat separatim. T. 1.

2. Subiectum autem, quod Ramo Antecedens dicitur, est conceptus rei simplex nomine significatus, cui aliquid coniungitur.

3. Nomen, duplex est Finitum vel Infinitum. T. 4.

4. Finitum quod certam & definitam rem denotat, ut homo.

5. Infinitum est quod, excepta qua nominatur indefinite rem quamq; denotat, & fit Finito preposito Non. ut, Non homo.

6. Porro Nomen est vel proprie sic dictum vel ejus casus. T. 5.

7. Nomen proprie dictum est casus ejus rectus cui si addatur verbum est; fuit reerit, verum aut falsum significat.

8. Casus nominis est casus obliquus, cui si verbum substantivum addatur, tum neq; verum aut falsum significat, ut Philonis est.

9. Notandum deniq; est, quod sapè integra oratio aut verbū apud Grammaticos præsertim infinitivū hic Nomen esse possit, ut virtus est vitium fugere.

CAP.

1. Verbum, est quod ad significat tempus, cujus nulla pars significat separatim, & est semper nota eorum, quæ de altero dicuntur (hoc est predicatur.) t. 1.

2. Prædicatum, quod Ramo Consequens dicitur, est conceptus rei simplex verbo significatus, qui sua vi cum subiecto coniungitur.

3. Verbum similiter est Finitum vel Infinitum. T. 4.

4. Finitum quod certum & definitum aliquid de nomine dicit, ut studet.

5. Infinitum quod uno remoto, indefinite quidvis, ut non studet.

6. Infinita Nomina & Verba, excepto ut dicebatur uno, de quovis tam ente quam non ente dici & intelligi possunt.

7. Verbum quovis est vel proprie sic dictum vel ejus casus. T. 5.

8. Verbum proprie dictum est verbum indicativi modi, & quidem propriissime Presentis temporis, Tertia persone.

9. Casus verbi sunt reliqui quos vocant modi.

D

Nos

10. Nomina & Verba transposita, idem significant, alias uni affirmationi plures negationes opponerentur. Arist. c. 10. T. 17.

CAPUT. IV. De Oracione.

1. Ex his tanquam partibus constat Oratio, Mentalis quidē ex conceptib⁹ Subjecto & Attribute, vocalis v. ex vocib⁹ Nominesc. & Verbo.

2. Oratio (sc. vocalis) est vox significans ex instituto, cujus aliqua pars significat separatim. T. 1.

3. Hæc perfecta est vel imperfecta.

4. Perfecta quæ sententiam complet, Imperfecta quæ non. ut, Si fueris dives. Si Roma fuisset. saltem hoc facias.

5. Perfecta iterum Rhetorica & Poetica est vel Logica. T. 6.

6. Illa est, qua nomen & verbum communitè sumpta associantur nec semper vera aut falsa est, cujusmodi sunt, Vocativæ orationes, Imperativæ, Optativæ, Interrogativæ.

CAPUT. V.

De Enunciatione in Genere.

1. Logica oratio quæ speciali nomine *Ἀπόφρασις*, Enunciatio vocatur, est qua Nomen & Verbum propriè

clā

etā copulantur, & semper vera aut falsa est. Sive quod idem est, vox quæ cum temporum discrimine esse aliquid aut non esse denotat. T. 6.

2. Omnis Enunciatio PRIMUM ex Substantia, dividitur in Simplicem (sive Categoricalam) & Compositam (sive Hypotheticam.)

3. Simplex est quæ simpliciter aliquid affirmat aut negat.

CAPUT. VI.

De Affirmatione & Negatione.

1. Secundo Ex Qualitate, dividitur in Affirmationem (quæ specialiter etiam Compositio) & Negationem (quæ Divisio appellatur.)

2. Affirmatio est enunciatio alicujus de aliquo, sive qua verbum de nomine affirmatur. T. 1.

3. Negatio est enunciatio alicujus ab aliquo, seu qua negatur. T. 2.

4. Omni Affirmationi sua opponitur Negatio, & contra, (qua Oppositio dicitur) T. 3.

D 2

CAP.

De Enunciatione yniversali, particulari, indefinita &c.

1. Tertio, Ex Quantitate, dividitur in Communem & Propriam. T. i.

2. Communis est cuius Nomen (seu Subjectum) est aliquod yniversale (hoc est predicabile.)

3. Propria est cuius Nomen est Singulare seu individuum.

4. Communis iterum est Signata aut Indefinita.

5. Signata est in qua signum additur subiecto. T. 4.

6. Signa sunt notæ non quantitatem subiecti, sed quantum ex eo sumatur indigitantes. hoc est an totum vel pars ejus sumatur.

7. Signa sunt yniversalia vel particularia. Yniversalia quæ totum subiectum intelligi, notant.

8. Hæc dupliciter accipiuntur, Collective vel Distributive. Collective quando totum subiectum simul. Distributive, quando modo hoc modo illud, vel etiam

singu.

singule partes subiecti per se intelligantur. unde Regula: A Non distributo ad Distributum non valet consequentia.

9. Sunt autem hæc signa Yniversalia: Affirmativa. Totum, Omnis, Vnusquisq. Quilibet, Nullus non, Nemo non. Negativa. Nihil. Nullus. Nemo, Ne unus, & Hebraicè Non omnis.

10. Particularia sunt qua partem subiecti volunt intelligi. Hæc interdum sumuntur Definite pro certa parte subiecti, interdum Indefinite. Illo modo interdum nota Singularium seu individuum sunt. Flac. P. 363.

11. Sunt autem hæc Affirmativa. Quidam, Aliqui, Pars, Nonnulli. Negativa yniversalium affirmantium. ut, Non omnis, Non quilibet &c.

12. Hinc jam Signata Enunciatio alia Yniversalis alia Particularis fit.

13. Yniversalis, qua signum yniversale additur subiecto,

14. Particularis qua particulare.

15. Indefinita cuius subiecto nulum additum est signum.

16. Enunciatio præterea est vera aut falsa.

D 3

Vera

17. Vera quæ cum re consentit, Falsa quæ non.

18. Enunciatio etiam est Propria, Figurata, vel Inusitata.

19. Propria quando est secundum modos in prædicabilibus descriptos.

20. Figurata, cum quæ dissentiant de se invicem prædicantur. Quæ verificari nequæ nisi aliqua pars figuratè intelligatur.

21. Inusitata, quando Disparata de se invicem prædicantur sine ejusmodi tropo. Quæ tamen vera est propter singularem & inusitatam illorum Disparatorum unionem. Cujusmodi sunt prædicationes quedam de Christo, & in negotio S. cana.

22. Enunciationi accidunt (hoc loco) Oppositio, Consecutio, & equipollentia.

23. Oppositæ sunt quarum una affirmat altera negat idem, de eodem, secundum idem, eodem tempore & respectu ejusdem. Flac. lib. 4. cap. 6.

24. Oppositæ quedam sunt secundum Regulam, quedam secundum Modum.

25. Omnis oppositio inter duas tantum est Enunciationes. T. 11. & 12.

Neg.

Neg. enim fieri potest ut uni Affirmationi plures Negationes eodem modo opponantur.

26. Oppositorum modi tres sunt. Contrarius, Contradictorius, & Subcontrarius. Arist. Prior. lib. 2. cap. 15. T. 2.

27. Contrariæ sunt duæ universales oppositæ. T. 2. & 5. de quibus Regula.

Reg. Contrariæ nunquam simul veræ esse possunt, In Materia contingenti simul falsæ esse possunt. T. 6. & 7.

28. Contradictoriæ sunt 1. Universalis & Particularis. 2. Duæ Indefinitæ. 3. Duæ Singulares seu Propriæ. T. 5.

Reg. Contradictoriarum altera semper vera altera falsa. ic. indistincte. T. 8. Zab. in tab. Log. P. 138.

29. Subcontrariæ sunt Duæ Particulares oppositæ. In his non semper idem de eodem utroque prædicatur, & propterea verè oppositæ non sunt. Arist. Prior. lib. 2. cap. 15. T. 2.

Reg. Subcontrariæ nunquam simul falsæ esse possunt.

Quando autem de eadem re sunt, neq. simul veræ esse possunt.

Quando Contrariæ simul falsæ, Sub-

D 4

con.

contrariæ (modo sic appellantur) simul veræ sunt.

30. Consequentes, sunt quæ simul veræ sic sunt ut posita una ponatur & altera.

31. Consequentes sunt (quas vocant) Subalterna, hoc est, Universalis & Particularis affirmans. Item Universalis & Particularis negans.

Reg. Ex his, si Universalis vera, etiam Particularis talis erit.

32. Ex consequentibus quedam sunt Convertibiles, ita ut ex una sequatur altera, & ex hac vicissim illa, quedam non.

33. Equipollentia (ut quidam definiunt) est duarum propositionum formalis & necessaria consequentia, Dijudicatur autem his Regulis.

I. Reg. Quoties Negatio preponitur signo sive universali sive particulari facit equipollere alioqui Contradictorias. Casarius. tract. 3. cap. 24. 26. 27. & 28.

II. Quando negatio postponitur signo præsertim universali, facit æqui pollere, alioqui Contrarias.

III. Quando negatio tam preponitur quam post-

postponitur signo, facit æquipollere alioqui Subalternas.

IV. Quoties duo signa universalia negativa ponuntur, Ita ut alterum ad Subjectum, alterum ad Prædicatum referatur, quod Subjectum respicit Contrario, quod vero Prædicatum suo æquipollet Contradictorio. ut ex nihilo nihil sit.

Exempla ab alijs petantur.

CAPUT. VIII.

De Enunciatione Una.

aut Pluribus.

1. Porro Enunciatio est Una aut Multiplex.

2. Una in qua unum de uno dicitur. T. 1.

3. Multiplex qua Plura de Uno, aut Vnum de Pluribus, aut denique Plura de Pluribus enunciantur.

4. In his non est vera Contradictio. & ejus qua apparet non necessum est alteram partem esse veram vel falsam. T. 3.

CAPUT. IX.

De Futuro contingenti.

1. Ulterius ex Materia seu habitu dine Subjecti ad Prædicatum Enunciatio

rio est Necessaria, Contingens vel Impossibilis.

2. Necessaria ex naturali Materia, quando Predicatum est de essentia Subjecti aut certe ejus proprium.

3. Contingens, cum ejus est Accidens.

4. Impossibilis ex Materia remota, cum ei nullo modo potest convenire.

5. Enunciatio est vel de Præsenti & Præteritis vel de Futuris.

6. Et hæc vel de futuris Necessarij vel contingentibus.

Omne quod est QUANDO est necessarium est esse. Sic & de ijs que fuerunt. T. 1.

7. Futurorum Contingentium non est determinata veritas, de quo controversijs. Arist. toto capite.

CAPIT. X.

De Enunciatione Secundi & Tertij adiacentis, item Finitis & Infinitis.

1. Verbum est vel Substantivum vel Adjectivum.

2. Substantivum quandoq; est Secundi adjecti quandoq; Tertij.

3. Quando est Secundi adjecti, est verbum seu Prædicatum. *Quan-*

Quando Tertij adjecti, non est verbum sed Pars verbi, sive Copula id cum Nomine connectens. T. 4.

5. Hinc Enunciatio alia Substantiva alia Adjectiva.

6. Et illa est Tertij adjecti vel Secundi.

7. Ab Est Tertij adjecti ad Est Secundi. non valet consequentia.

8. Deniq; Enunciatio est Finita vel Infinita.

9. Finita quæ constat ex Nomine & Verbo finito.

10. Infinita quæ ex utroq; vel alterutro infinito.

11. Hæc vel est à parte Subjecti vel à parte Prædicati, vel etiam utraq; parte infinita.

12. Infinitæ à parte Subjecti revera Singulares nullæ sunt. 19.

13. Inter has & Finitas nulla est consecutio. Flac. Pag. 313. quia non agunt de eadem re.

14. Quæ est Finitarum cum signis, ea & harum est contradictio. Flacius. Pag. 311. & 312.

15. Enunciata Adjectiva & Substantiva Secun-

Secundi adiecti, tantum à parte Subjecti Infinita esse possunt, verum ad Finitas nulla illa est Contradictio, quia non agunt de eodem.

16. Infinitis à parte Prædicati consimiles sunt (quas vocant) Privantes, quarum nempe Prædicata sunt nomina privativa.

17. Infinita à parte Prædicati Affirmantes ita quandoq; efferuntur ut à Negantibus Finitis non facile discernantur, Flac. P. 312.

18. Hic in universalibus. Ad Affirmationem sequitur alterius generis Negatio, Non contra Flac. 316.

19. Deniq; hic duæ Affirmationes simul fore nequeunt, Negationes possunt. Flac. P. 317. & 322. & c.

20. Quæ ex utraq; parte Infinita sunt, eorumq; leges sequuntur.

CAPUT. XI.

De Enunciationum Coniunctione & Divisione.

1. Partes Enunciationis quandoq; Simples quandoq; Compositæ sunt.

2. Sæpe autem fit ut Compositum alicui re-
tribuat, cui Simplicia separatim

tribuat

tribui nequeunt. & vicissim Simplicia cui non Compositum. unde.

3. Reg. A Divisis ad Coniuncta, & ab his ad illa non semper valet consequentia, T. 4. & 5.

4. Itaq; tenenda sunt Regula, quando valet, quando Non.

I. Reg. Quæcumq; ex Accidente dicuntur vel de eodem vel alterum de altero, rectè in Subjecto vel Prædicato non coniunguntur. t. 6.

II. Ea quorum unum alteri actu inest, sive expressè sive implicite, unum fieri nequeunt. T. 7.

III. si vero alteram de altero dicatur per se, id est unum habet locum Determinantis, alterum Determinati unum fieri possunt. T. 12.

IV. Coniuncta etiam Divisim prædicantur, nisi oppositum sit in objecto, vel alterum eorum prædicetur per accidens, hoc est per reliquum. T. 8. & 9.

V. Oppositum in objecto dicitur, quando Definitionibus pro Definitis, seu Nominibus sumptis, evidens est contradictio. T. 11.

CAPUT. XII.

De Enunciatione Modali.

Fina-

1. Finaliter Enunciatio est de Inesse
(τὸ ἰσχυρῶς) aut Modalis.

2. Illa est, quæ sine adjecto Modo,
simpliciter aliquid alicui inesse &
dicit.

3. Modalis, quæ etiam Modum ad-
jungit quo verbum nomini cohæret.

4. Omnis enunciatio Modalis, est Singula-
ris. Zab. in Tab. P. 143.

5. Habet autem duas partes, videlicet enun-
ciatum τὸ ἰσχυρῶς, quod Dictum dicitur, &
Modum.

6. Hic Dictum habet locum Subjecti, Mo-
dus v. Prædicati, sive anteponatur sive post.
T. 5. § 9.

7. Negatio in hoc genere fit, cum particula
negativa additur Modo aut Verbo Modi. T.
3. § 4.

8. Interdum tamen Negatio additur Signi-
ficato aut verbo Dicti. Sed hac ratione Modalis qui-
dem negatur sed non modus.

9. Modi ejusmodi quatuor sunt:
Necessum, Possibile, Contingens, Im-
possibile.

Etenim quod EST & { Non potest Non esse, est
Necessarium.
Potest non esse, est Con-
tingens. Quod

Quod v. Non est & { Potest esse, est Possibile,
Non potest esse, est Impo-
ssibile.

10. Licet hic Quatuor enumerentur Modi,
tamen ad tres vel duos contrahi possunt, vide-
licet, Necessum, Possibile & si vis Impossibile.

Nam Possibilis & Contingentis eadem est
ratio, Impossibile vero cum negatione Possibilis
quadrat.

CAPUT. XIII.

De Modalium opposi-
tione &c.

1. Hic Primo notanda est ambiguitas quo-
rundam Modorum.

2. Contingens tripliciter accipitur, 1. pro
Necessario. 2. pro Non Necessario. 3. pro Possi-
bili, seu pro eo quod potest esse & non esse Arist.
T. 10. Prior: lib. 1. cap. 3. T. 5.

3. Deinde Contingens est simpliciter tale,
videlicet cuius contrarium etiam Contingens
est, vel ex Dimidio, cujus contrarium est Ne-
cessarium vel Impossibile. Arist. T. 10. Flac.
P. 351.

4. Sic Non contingit. 1. Pro impossibili. 2. Pro
Non necessario.

Possibile

5. Possibile quoque significat. 1. Potentiam sine actu. 2. Potentiam cum actu. Hoc de vereneccessario dici potest, illud non. T. 11.

6. II. Notanda est Modorum Oppositio.

7. Contradictorie opponitur Modus sibi ipsi preposita particula Negativa. ut Necessesse, Non necesse, sic in reliquis. cap. 12. T. 9.

8. Contrarie Necessesse & Impossibile. Ita quando verbum Dicti Negatur in una, Affirmatur in altera, idem Modus, sibi contrarias efficit Enunciaciones. ut Necessesse est esse, Necessesse est Non esse. t. 4.

Quæ Subcontraria, Quæ Subalterna videantur Regula in Fonseca.

9. III. Ipsarum Modalium oppositio, de qua Regula.

I. Reg. In Modalibus perfectissima est oppositio, quæ pugnat trifariam. videlicet secundum Modum, Qualitatē & Quantitatē. Fla. P. 360.

II. In Contradictorijs, si una fuerit Necessaria, altera erit Impossibilis. Non contra. Fla. P. 362.

III. In Contradictorijs, si altera ex universalibus, Contingens fuerit, ejus contradictoria Contingens erit.

IV. Si particulare signum sumatur indefinite, & Particularis fuerit Impossibilis, ejus Contradicens universalis erit Necessaria. Fla. P. 363.

V. Duæ Contradictentes Contingentes pariter sunt vera.

VI. In Contrarijs, si altera fuerit Necessaria altera erit Impossibilis, Non contra. Fla. P. 363.

10. IV, Modalium Æquipollentia, & Consecutio, Arist. 1. Prior: cap. 13. t. 3. de quibus Regula.

1. Reg. Si aliqua propositio est Possibilis, eadem est Contingens, non impossibilis, ejusque contradictoria Non necessaria. T. 1.

2. Si aliqua non est Possibilis, eadem non est Contingens, sed Impossibilis & ejus contradictoria est Necessaria.

3. In Modalibus Finitis & Infinitis, ad Negationem sequitur alterius generis Affirmatio. Fla. p. 344.

4. Non omne quod ex necessario sequitur, ipsum protinus est necessarium. Fla. p. 375.

CAPUT. XIV.

De Repugnantibus.

1. Repugnantes generaliter dicuntur quæ simul stare nequeunt.

2. Proprie vero sunt duæ Affirmativæ, in quibus duo contraria eidem subjecto attribuuntur.

3. Harum duæ Negativæ quandoq; simul vera esse possunt, & Affirmativæ falsa.

Appendix de Enunciato
composito,

1. Composita Enunciatio est quæ ex Simplicibus vi Coniunctionis aut aliquo Æquivalente componitur.

2. Hujus Negatio & contradictio fit, quando conjunctio aut ei æquivalens vinculum negatur. Quod fit cum negativa particula toti Enunciato præponitur.

3. In hisce præter Contradictionem non est alia Oppositio.

4. Constant autem Composita, aut ex duabus Affirmativis, aut Negativis, aut altera Affirmativa, altera Negativa.

5. Species Compositi Enunciati tres sunt, Conditionale, Copulatum & Disiunctum,

Con-

6. Conditionale est, cujus partes conjunctione conditionali, connectuntur.

7. Hujus Affirmativa vera esse judicatur, si oppositum consequentis antecedenti repugnat, falsa si non.

8. Negativa vera judicatur, si remota negatione, falsa fuerit affirmativa.

9. Conditionalis vera, Necessaria quoque est, falsa Impossibilis.

10. Hæc vera etiam ex falsis partibus esse potest, modo necessaria sit inter eas connexio.

11. Copulatum, est cujus partes conjunctione copulativa connectuntur,

12. Hæc vera judicatur cum utraq; pars vera est, falsa cum una saltem falsa est.

13. Disiunctum, est cujus partes conjunctione disjunctiva continentur.

14. Hæc vera est, si necessaria sit partium disjunctio. Hoc est, si partes sine ullo medio opposita sint, quas tamen separatim

sumptas, non necessum est necessarias esse.

LIBER QUINTUS.
DE SYLLOGISMO.

ANALYTICORUM PRIORUM
LIBER PRIMUS.

CAPI. I.

De Syllogismi definitione
& partibus.

Tertia Mentis humanæ operatio, est Discursus, quem alij Argumentationem vocant, qua videlicet ex una pluribusve enunciationibus datis, alias deducit. *Vel, est processus Rationis à noto, ad ignotum, ut fiat notum.*

2. *Hic denuò Simples Conceptus, nec non Enunciationes ipsæ, quatenus actu ejusmodi argumentationis materia sunt, aliter considerantur, alijsq; nominibus vestiuntur, quam extra hanc considerari nominariq; solent.*

3. *Et quidem simples conceptus ὄροι, id est Termini vocantur.*

4. ὄροι seu Termini, sunt ἄκρα (extrema) & Μέσση (Medium).

5. Extrema, sunt partes illius Enunciationis, quæ argumentando elicitur.

Sunt;

6. Sunt autem duo, Majus & Minus.
7. Majus est Prædicatum, Minus vero Subjectum, antedictæ enunciationis.
8. Medium, quod alijs Tertium argumentum dicitur, est quod in positris Enunciationibus cum hisce extremis conjungitur.

Reg. Medius terminus, nunquam fit pars conclusionis.

9. Enunciationes deinde quæ habentur Προτάσεις, Λήματα, Λήψεις Latine Præmissæ: Quæ arguitur ante factum Discursum Ζητέμενον, Thema, propositum, Postea vero Συμπέρασμα, Conclusio & Complexio dicitur.

10. Præmissarum alia Major alia Minor vocatur.

11. Major quæ alias Propositio dicitur, est in qua Major terminus vel tota Quæstio, cum Medio disponitur.

12. Minor quæ alias Assumptio, est in qua vel solum Medium subsumitur, vel etiam cum hoc Minor terminus copulatur.

Ex hisce conficitur Syllogismus.

E 3

Syllo-

13. Syllogismus est Oratio, in qua quibusdam positis, aliud quid ab his qua posita sunt, necessario accidit, eod quod hæc sunt. Arist. cap. 1. T. 8. & Topic. lib. 1. cap. 1. T. 3.

14. Syllogismus, ut Enunciationes, alius simplex alius Compositus est.

15. Simplex est, in quo Major terminus, cum Medio in propositione, Minor cum eodem in Assumptione conjungitur.

16. Simplex porro est Perfectus vel Imperfectus. T. 9.

17. Perfectus, qui ad principia Syllogismorum actu congruit, Imperfectus qui potentia tantum.

18. Uterque autem bonus est, & necessaria consequentia, licet utrobique consequentia, non sit æque manifesta.

19. Principia Syllogismorum sunt Dictum de omni & Dictum de Nullo, sive in toto inesse, & non inesse.

20. Dictum de omni est: Quicquid
dici-

dicitur de Genere illud & de qualibet ejus Specie dicitur.

21. Quod fit, Quando nihil est sumere Subjecti, de quo non dicatur Prædicatum. Itaque Dictum de omni, nihil aliud est, quam naturalis Syllogismus Affirmatus.

22. Dictum de nullo est: Quicquid negatur de toto sive universo, id etiam de omnibus, quæ sub illo continentur merito negatur.

23. Quod fit, Quando nihil est sumere Subjecti, de quo dicatur Prædicatum: Itaque Dictum de nullo, nihil aliud est, quam naturalis Syllogismus Negatus.

CAPIT. II.

De Conversione Enunciationum simplicium.

1. Imperfecti Syllogismi, siquidem consequentia eorum non satis est evidens, ad Perfectos reduci solent, ut manifestior evadat.

2. Reductio est transformatio Syllogismi Imperfecti in Perfectum, ut necessitas illuminationis appareat.

3. Fit autem per Conversionem Enunciationum, ideoque de eâ hic paucis agendum.

4. Conversio est Subjecti in Prædicatum, & hujus vicissim in illud commutatio.

5. Hæc Necessaria est, cum transpositæ e-
tiam necessariò ex se invicem consequuntur.

6. Ejusmodi Conversio triplex est,
Simplex, Per accidens, & Per contra-
positionem.

7. Simplex quâ termini tantum commu-
tantur invicem, manente eadem enunciatione,
quo ad Qualitatem & Quantitatem.

8. Per Accidens, quâ insuper Quantita-
variatur.

9. Per Contrapositionem, qua eadem
quidem Quantitas & Qualitas manet, sed
mutantur termini Finiti in Infinitos.

10. Necessario convertuntur, Simpli-
citer quidem Particularis Affirmans, &
Universalis Negans. Arist. T. 2. 6. & 8.

11. Per accidens Universalis Affirmans
& Negans T. 3. & 7.

12. Per Contrapositionem, Univer-
salis Affirmans & Particularis Negans.

CAPUT. III.

De Conversione Modalium.

I. Modales convertuntur converso
Dicto:

Reg. 1. Dictum in Necessarijs qualecunq;
in Con-

in contingentibus Affirmatum, convertitur ut
Absolutum. T. 2. 3. & 5.

Hoc est, Si conversa fuerit Necessaria, Pos-
sibilis aut Contingens, ejus Convertens talis e-
rit. Flac. p. 376.

2. Reg. II. Dictum in Contingentibus Ne-
gatum, si Contingens sumatur pro Necessario
vel Possibili, convertitur ut absolutum. T. 6.

3. Reg. III. Dictum in Contingentibus Ne-
gatum, si Contingens sumatur, pro Non neces-
sario, eo quod potest esse & non esse, Particulare
convertitur, Universale non. T. 7.

II. Modales convertuntur in Abso-
lutas, cum Modus sit determinatio Subjecti,
& hæc in Modales, cum determinatio Subjecti
sit modus Flac. p. 387.

III. Modales in quibus negativa
additur modo, convertuntur in Æ-
quipollentes.

CAPUT. IV.

De Syllogismis absolutis in prima figura.

1. Syllogismus iterum alius est Ab-
solutus, qui ex Enunciationibus abso-
lutis

lutis: vel Modalis, qui ex Modali una, vel pluribus constat.

2. Uterq; propter variam Medij collocationem, aliam atq; aliam sortitur Figuram.

3. *Figura est legitima terminorum dispositio.*

4. *Figura ejusmodi naturales quodammodo, Tres sunt, quibus Quarta addi solet præternaturalis.*

5. Syllogismi Perfecti tantum in Prima Figura fiunt, Imperfecti in reliquis, unde ut perficiantur, ad Primam reduci debent: T. 24.

6. Antequam verò ad Figuras & Modos in specie deveniamus, voces quædam (quas vocabula Artis appellare consueverunt) tradenda & explicanda sunt, quibus Modi cujuslibet Figure nominantur.

7. In his enim latet Ars, qui Modi Imperfectorum Syllogismorum ad quos Perfecti Syllogismi Modos, & quomodo reduci debeant.

8. Modorum directè concludentium voces hæ sunt:

Bar-

Barbara, Celarent primæ, Darij, Ferioq;.

Cæsare, Camestres, Festino, Baroco secundæ.

Tertia grande sonans, recitat Darapti, Felapton.

Adjungens Disamis, Datissi, Bocardo, Ferison.

At Cadere, & Fedilo, Digami, Bogano, Balanq;.

Hos dat Quarta modos, quos Primâ perforce si vis.

Modi indirectè concludentes in prima sunt.

Baralipon, Celantes, Dabitis, Fapesmo, Frisesmorum.

9. In hisce vocabulis, tres syllabe significant tres Enunciations, quibus unusquisq; syllogismus componitur.

10. Consonantes prima in his vocib. significant eum Modum reliquarum figurarum, si perficiantur, debere reduci ad Modum directam primæ Figure, qui ab eadem consonante incipit.

Simili-

Similiter Modos indirectos, primæ Figuræ, ad directos ejusdem. Arist. cap. 7.

II. Vocales cujusq; syllaba significant Quales Quant. & enunciationes erunt cujusq; Modi.

Afferit A. Negat E. stant Univerſaliter ambæ.

Afferit I. Negat, O. sed Particulariter ambæ.

12. Verum ut hæc reductio facilius fieret, consonantes post vocales constitutæ sunt, ut denotent quomodo quilibet modus reducatur. *mirum.*

S. vult simpliciter verti, P. vero per accidens.

M. vult transponi, C. per impossibile duci.

Hiscæ expositis, ad singulas tandem Figuræ deveniemus.

13. Prima Figura est, cum tres termini ita inter se affecti sunt, ut Minor sit in toto Medio, & Medius in toto Majori sit vel non sit. T. 2.

Vel, Prima Figura est in qua medium subjicitur in Maiore, prædicatur in Minore propositione.

14. In

14. In hac Figura fit processus à Genere ad Speciem, & omnis generis Quæstiones concludi possunt. T. 25.

15. Reg. I. In Prima Figura cum Major est particularis, nihil sequitur.

II. In Prima Figura cum Minor est negativa nihil sequitur.

16. Modi directè concludentes sunt Quævol.

I. Est Universalis Affirmans, in quo ex universalibus affirmativis præmissis, infertur Conclusio universalis affirmativa, & vocatur BARBARA. ut.

BAR Omne honestum est iustum.
BA Omne æquum est honestum. E.
RA Omne æquum est iustum.

II. Est universalis Negans, & dicitur CELARENT. ut.

CE Nullus timidus est liber,
LA Omnis avarus est timidus. Ergo.
RENT, Nullus avarus est liber.

III. Est particularis Affirmativus & dicitur DARIJ. ut.

DA Omne corpus est substantiale.
RI Quædam Meteora sunt corpora. E.
J. Quædam Meteora sunt substantia.

IV. Est Particularis Negans, & dicitur FERIO. ut

Nullum

FE Nullum accidens est substantiale.
 RI Quidam meteora sunt accidentia, Ergo.
 O. Quidam meteora non sunt substantia.

CAPUT. V.

De Syllogismis absolutis in

Secunda Figura.

Secunda Figura, est quando Medium, partim Omni, partim Nulli, aut utriq; Omni, vel Nulli inest. T. i.

Vel, est in qua Medium predicatur in Maiore, & Minore propositione.

In hac Figura fit processus, à Specie, ad Speciem & tantum Negative Questiones concludi possunt, T. ultimo.

Reg. I. In Secunda Figura cum Major est Particularis, nihil sequitur.

II. In Secunda Figura, ex puris Affirmativis nihil sequitur.

Modi sunt Quatuor utiles & directi.

GE CES Nemo turbatus bene utitur ratione.
 LA A Omnis Sapiens bene utitur ratione, E.
 RENT, RE. Nemo Sapiens est turbatus.

LA CAM Omne mortale est compositum.
 CE ES Nullus animus est compositus, Ergo.
 RENT, TRES, Nullus animus est mortalis.

FE FES Nulli electi damnantur.
 RI TI Quidam vocati damnantur, Ergo.
 O. NO. Quidam Vocati non sunt electi.

BAR BA Omnes hypocrita damnantur.
 BA RO Non omnes audientes verbum Dei damnantur, Ergo.
 RA CO Non omnes audientes verbum sunt hypocrita.

Reducuntur in Primam tres priores, Maiore conversâ, in CAMESTRES tamen prius præmissa transponantur. BAROCO autem per impossibile probatur.

CAPUT. VI.

De Syllogismis absolutis in

Tertia Figura

Tertia Figura est, cum eidem Medio, aliud quidem Omni, aliud vero Nulli, vel ambo Omni aut Nulli insunt. T. i.

Vel, est in qua Medium utrobique præcedit.

In hac Figura fit processus à Specie ad Genus, Ideoque Particulares tantum Questiones concluduntur. T. ultimo.

Reg. i. In Tertia Figura cum Minor est negata nihil sequitur.

Modi utiles & directi sunt sex,

DA O, hypocrita damnantur.
 RA C, hypocrita sanctè vivunt, Ergo.
 FTI. Quidam sanctè viventes damnantur.

FE Nulli hypocrita salvantur.
 LAP Omnes hypocrita sanctè vivunt, Ergo.
 TON. Quidam sanctè viventes non salvantur.

Qui-

- DIS Quidam Electi graviter peccant.
 AM Omnes Electi salvantur. Ergo.
 IS. Quidam qui salvantur graviter peccant.
 DA Omnis Orator probabiliter differit.
 TIS At Orator quandoq; est rerum imperitus. Ergo.
 I. Rerum imperitus, quandoq; probabiliter differit.
 BO Quidam agri non student.
 CAR Omnes agri sunt pallidi. Ergo.
 DO. Quidam pallidi non student.
 FE Nullum Non ens movetur.
 RIS Aliquod Non ens generatur. E.
 ON. Generatio non est motus.

Ponitur in
 tege apud
 Aristot. 5.
 Phys. c. 1.

Reducuntur ad Primam, Minore conversa, in Disamis tamen prius transponuntur. Bocardo per impossibile probatur.

CAPUT. VII.

1. *Commune est omnibus Figuris, ut aliqua ex Premissis, sit Universalis, aliqua semper Affirmans. T. I.*

2. *Sunt etiam in singulis Figuris, quidam Modi indirecte concludentes, qui etiam ad directos reduci possunt. ut.*

In Prima Figura.

Omne

- BA Omne animal est substantia
 RA Omnis homo est animal. E.
 LIPTO Quaedam substantia est homo
 CE Nullus timidus est liber.
 LAN Omnis avarus est timidus. Ergo.
 TES. Nullus liber est avarus.
 DA Omne corpus est substantiale.
 BI Quaedam Meteora sunt corpora. Ergo.
 TIS. Quaedam substantialia sunt Meteora.
 FAP Omne animal est substantia.
 ESM Nulla planta est animal. Ergo.
 O. Quaedam substantia non est planta.
 ERIS Quidam lapis est substantia.
 ESM Nullum animal est lapis. E.
 ORUM. Quaedam substantia non est animal.

Vel sumata r
 exemplū in Bar
 bara primæ fi-
 gura & mutetur
 in Baralipson.

In Secunda Figura.

- FIR Aliquis homo est albus.
 ESM Nullus Æthiops est albus. Ergo.
 O. Aliquis homo non est Æthiops.

In Tertia Figura.

- FAP Omnis homo est bipes.
 EM Nullus homo est avis. Ergo.
 O. Aliquod bipes non est avis.
 ERIS Aliquis homo est albus.
 EM Nullus homo est lapis. Ergo.
 O. Aliquod album non est lapis.

Omnes hi Syllogismi Imperfecti perficiuntur per Primam Figuram. Et quidem per du-

F

osmo-

os modos uniuersales Prima Figura. Arist. T. 6.7.8.

4. Particulares namq; Prima ad Secundam reduci possunt, & Secunda Figura omnes, ad uniuersales Prima. Ergo & Particulares Prima ad Uniuersales ejusdem. T. 9.

5. Vnde etiam Tertia Figura Modi, qui ad particulares Prima reducuntur, tandem etiam ad Uniuersales reduci possunt. T. 10.

Quarta Figura, est in qua Medium, prædicatur, de Majore extremo, in Propositione, & subiicitur Minori in Assumptione, unde conclusio plerumq; specialis efficitur.

Modi quinq; sunt, qui transpositis tantum Præmissis idem sunt cum obliquè concludentibus In prima.

LAN	GA	Omnis avarus est Timidus.
CE	DE	Nullus timidus est liber. Ergo.
TES	RE	Nullus liber est avarus.
ESM	FE	Nulla planta est animal.
FAP	GA	Omne animal est substantia. Ergo.
O.	NO.	Quædam substantia non est planta.
BA	BA	Omne æquum est honestum.
RA	LA	Omne honestum est justum. Ergo.
LIPŦO.	NI.	Quoddam justum est æquum.
ESM	FE	Nullum animal est lapis.
FRIS	DI	Quidam lapis est substantia. Ergo.
ORU.	LO.	Quædam substantia non est animal.

BI DI Quædam Meteora sunt corpora.
DA GA Omne corpus est substantiale. Ergo.
TIS. MI. Quædam substantia sunt Meteora.

De Syllogismis Modalibus puris & mixtis agit Arist. sequentib. cap. ad 23. de quibus ipsum & alios consulere poteris.

CAPUT. XXIII.

Quod omnis Syllogismus, sit in aliqua Trium Figurarum.

1. Omnis Demonstratio, ostendit, aut Inesse aliquid, aut Non inesse, & utrumq; aut Uniuersaliter, aut Particulariter. Et hæc omnia Ostensivè, vel ex Hypothesi, cujus pars est quæ ducit ad impossibile. T. 2.

2. Sed hæc omnia fiunt in tribus illis Figuris. E.

3. Deinde in omni Syllogismo, necessarium est aliquod Medium, quod ad utrumq; Extremum referatur. T. 7.

4. Sed hoc tantum tripliciter Collocari potest, Ergo tres tantum Figura.

5. Minor probatur. aut enim Medium prædicatur de uno extremo & subiicitur alteri, aut prædicatur de utroq;, aut deniq; subiicitur utriq;. Arist. T. 8.

6. Deductio ad impossibile, est positâ conclusionis contradictoriâ, collectio impossibilis, per hypothesin ab initio concessam. Sed omnis ejusmodi collectio fit per Syllogismum, ostensivum: Ergo etiam hæc, ut Ostensivæ, in aliqua trium Figurarum erit, T. 11.

CAPUT. XXIV.

De Qualitate & Quantitate

Terminorum.

1. In omni Syllogismo, erit aliquid Affirmativum, & aliquid Universale, alias vel non erit Syllogismus, vel non pertinebit ad propositum, vel petatur principium.

Unde.

Reg. I. Ex puris Particularibus nihil sequitur.

II. Ex puris Negativis nihil sequitur.

III. Si conclusio est Universalis, ambæ præmissæ tales erunt. T. 2.

IV. Si Affirmata conclusio, etiam præmissæ tales erunt.

V. Si præmissæ differunt Quantitate & Qualitate, Conclusio sequitur partem debiliorem. T. 3.

Debi-

Debilior autem est Particularis Universalis, & Negativa Affirmativâ.

CAPUT. XXV.

De Numero terminorum & propositionum.

1. Reg. I. In Syllogismo non sint plures Termini quam Tres. T. 1.

Exceptio. 1. Nisi eadem conclusio probetur per diversa Media. T. 2.

2. Nisi Syllogismo principali, adjuncti sint Prosyllogismi. T. 3.

3. Nisi sit Syllogismus compositus. T. 4.

2. Reg. II. Omnis Syllogismus constat duabus Propositionibus & Conclusionem, T. 6.

Exceptio 1. Nisi adsint Prosyllogismi.

2. Vel Syllogismus sit Compositus.

3. Itaq; Propositiones sunt una numero pauciores Terminis, Conclusiones Propositionibus.

T. 8.

4. Distantia enim una pauciores sunt Terminis, Propositiones autem sunt Distantia Terminorum. T. 9.

CAPUT. XXVI.

Quæ Quæstiones facilius, quæ difficilius adstruantur, vel destruantur,

1. *Questio, que in pluribus Figuris adstruitur, eo facilius, & qua paucioribus, eo difficilius adstruitur. Contraque, quo pluribus evenitur, eo facilius, quo paucioribus, eo difficilius.* T. 1.

2. *Sed Universalis Affirmativa, in Prima tantum adstruitur.* T. 2.

Universalis Negativa in Prima & Secunda.

Particularis Affirmativa in Prima & Tertia.

Particularis Negativa in omnibus tribus.

3. *Ergo, Universalis Affirmans difficilime probatur, reliqua proportionaliter.* T. 3.

4. *Evenitur enim Affirmativa per Negativam, Particularis per Universalem: Et contra.* T. 4.

5. *Evertere etiam facilius est, quam adstruere.*

CAPUT. XXVII.

De copia Mediorum.

1. *Denique, de usu Doctrinae syllogisticae agendum.*

2. *Hic in Genesi & Analyti consistit.*
Genes

3. *Genesis est facultas efficiendi Syllogismos, ad quamcumque Questionem concludendam.*

4. *Ad hanc facultatem, non solum requiritur Ratio conformandi Syllogismum, quae jam tradita est: sed etiam Ratio inveniendi Medium.*

5. *Medium facile invenitur, si habeatur copia Mediorum, & Industria, eligendi id, quod ad propositam Questionem idoneum est.*

6. *Copiam Mediorum habebis, si spectaveris Antecedentia, Consequentia & Repugnantia partium Questionis.* t. 5.

7. *Antecedens est terminus, de quo aliquid potest affirmari: ut Species, est antecedens Generis, Differentia, Proprii, Definitionis.*

8. *Consequens est, quod de aliquo affirmari potest, ut Genus, Differentia, Proprium, Definitio Speciei.*

9. *Repugnans est, quod de aliquo affirmari non potest. Ut Disparatum Disparato, Contrarium contrario, Habitus Privationi.*

10. *Ex his, ut idoneum invenias, de-*

lectum habebis juxta sequentes Canones, cum Generales tum Speciales.

Canones Generales.

I. Distingvenda sunt consequentia, quæ Essentialiter consequuntur, quæ Accidentaliter, & ex his quæ Reciproce: quæ non. Tum quæ revera consequuntur, quæ secundum opinionem. Nam quo plura habueris, eo facilius concludes, quod veriora eo certius. T. 6.

II. Eligenda, quæ universaliter consequuntur, Ex his enim fit Syllogismus. T. 7.

III. Eligenda Antecedentia, quæ Universaliter antecedunt. T. 8.

IV. Nota universalis non jungenda consequenti. T. 9.

V. Consequentia proxima sumenda, non remota. T. 10.

VI. Antecedentia proxima sumenda, non remota. T. 11.

CAPUT. XXVIII.

Canones Speciales de Delectu Mediorum.

I, Ad

I. Ad Quæstionem Universalem Affirmantem, Eligatur Medium quod est antecedens Predicati, & consequens Subjecti, & concludatur in Barbara. ut sit Quæstio: An secundum virtutem vivendum? Medium sit Mandatum Dei. t. 1.

II. Ad Particularem Affirmativam eligatur Medium antecedens Predicati & Subjecti. ut sit Quæstio: An aliquis homo sit suspendendus? Medium sit fur. Arist. t. 2.

III. Ad Universalem Negativam, eligatur, quod alterius extremi repugnans, alterius consequens est. Ut sit Quæstio: An nulla virtus sit mala? Argumentum, reddere hominem meliorem, Arist. t. 4.

IV. Ad Particularem Negantem, eligatur quod Antecedens sit Subjecti, & Repugnans predicati. ut sit concludendum: Quendam morbum non esse curabilem: Medium, lepra. Arist. t. 4.

CAPUT. XXIX.

1. Eadem est ratio, tam colligendi, quam deligendi Media, in Syllogismis ducentibus ad impossibile. t. 1.

2. Itemq; Hypotheticis, t. 6.

3. Et Modalibus, ita ut nulla alia sit via,

F 5

quam

quam hæc unica, videlicet, respiciendo ad Antecedentia, Consequentia & Repugnantia partium Quæstionis. t. 8. 12.

CAPUT. XXX.

I. Et hæc ratio valet, in omnibus, siue Artibus, siue Scientijs, siue Disciplinis quibuscunq; t. 1.

2. Quamvis propria in qualibet eorum, sint querenda, quæ experientia & observatio tradere solent. t. 3.

3. Hic enim tantum Vniuersaliter docetur, quomodo Propositiones eligere oporteat, in Topicis prolixius dicitur. t. 4.

CAPUT. XXXI.

I. Divisio autem qua veteres vsi sunt, huius Methodi exigua pars est, t. 1.

Est namq; imbecillus Syllogismus, quia petit Principium, & semper ex superioribus concludit, contra quod in Demonstratione fit. Exemplo res fiat manifesta. t. 3.

Velis Divisionem probare, Hominem esse mortalem: Omne animal, aut est mortale, aut immortale. Sed homo est animal non mortale, ergo mortale. Hic & Medium Animal est superius, & Assumptio petit principium.

Aut

Aut sequetur tantum hominem esse mortalem, aut immortalem.

2. Deinde hæc Methodo nihil everti potest, neq; de Accidente, Proprio, Genere, aut his quæ ignoramus, utrum hoc vel illo modo se habeant, concludi potest.

CAPUT. XXXII. De Analyfi.

I. Analysis est resolutio Orationis ad certam Syllogismi Formam, & Modum, ut consequentia vel inconsequentia manifestetur.

In hac resolutione.

2. I. Investiganda est quæstio principalis, siue Thema, vel Propositio. hoc est, id quod probare intendit author.

II. Considerandum quibus rationibus hoc probet Immediate, hoc est, Præmissæ eruendæ, & si has iterum confirmet alijs, qualibet seorsim ponantur, nec Præmissarum confirmationes, cum ipsis Præmissis confundendæ. Arist. T. 2.

III. Videndum quæ sit Vniuersalis, quæ Particularis. T. 3.

IV. Si quæ Præmissarum defuerit, aut

aut

aut Conclusio, ex contextu & scopo totius est adijcienda, si quid superfluum sit, illud amputandum, & seorsim tantisper collocandum.

V. Interea videndum, an posita oratio sit Syllogistica. Non enim omne quod necessario ex altero sequitur, vi Syllogismi sequitur, T. 5. & cap. 33.

VI. In quacunq; oratione idem sapius non repetitur, ea non est Syllogismus, non enim sumptum est Medium, T. 9.

VII. Inventis Propositionibus, hæc in Terminos resolvenda. t. 6.

VIII. Et quis ex illis Medius, indagandum. t. 7.

IX. Ulterius, si velis ad Figuram & Modum reducere, consideranda est dispositio. Quod facillimè fiet, si Propositiones in ordinem redigantur, ut Major præcedat, subsequatur Minor, deniq; Conclusio adijcitur. Etenim si Medium Subijcitur in una, prædicatur in altera, erit Syllogismus Primæ Figuræ. Si utrobique prædicatur, Secundæ, si utrobique subijcitur Tertiæ. T. 8.

Tum

X. Tum Conclusio perpendenda in qua Figura concludi possit. Demum & ipsæ Præmissæ, Quales Quantæq; sint, ut Modus habeatur. t. 10. cap. 42. t. 2.

CAPUT. XXXIII.

Insuper observandum accuratè, ne decipiamur, an Termini Indefinitè collocati, pro Universalibus haberi possint. Etenim ut Syllogismus aliquis sit, eos pro Universalibus aliquando sumi necessum est.

CAPUT. XXXIV.

Sæpe hæc Concreta Abstractis, & hæc illis permutanda.

CAPUT. XXXV.

Sæpe integra oratio, pro termino collocata reperitur, seu simplèx terminus, pluribus vocabulis est expressus.

CAPUT. XXXVI.

Sæpe casibus casus mutati, qui in Propositionibus prout convenit, manent. Quando autem hæc in Terminos solvantur, obliqui casus in rectos commutandi. t. 1. & 10.

CAP.

CAPUT. XXXVII.

Dici autem unum de altero tot modis potest, quot sunt κατηγορίας, & hoc aut secundum quid, aut simpliciter, i. temq; aut simplex, aut coniunctum, quae singula non sunt negligenda.

CAPUT. XXXVIII.

Si quis terminus redupliceter, i. Major est statuendus?

CAPUT. XXXIX.

Nonnunquam alius terminus clarior, pro alio substituendus, & nomina pro integris orationibus?

CAPUT. XL.

Videndum tamen, ut qui idem valent substituantur.

CAPUT. XLI.

Non enim idem est dicere, hoc huic inest, & hoc huic Omni inest, & sic de alijs.

CAPUT. XLII.

Neque illud lateat, Syllogismi Compositi conclusiones, saepe in diversis figuris concludi, quae in resolutione, ad suam quaeq; reducuntur.

De.

CAPUT. XLIII.

In Definitionum reprehensione, non tota Definitio, sed Terminus qui reprehenditur accipiendus, ne quis ob prolixitatem turbetur.

CAPUT. XLIV.

Syllogismos autem Hypotheticos, nihil necessum est ad Figuras reducere. Nihil enim probant, nisi ex conventionione. T. 1.

Eorum qui ad Impossible ducunt, similis est ratio. 4. 2.

Ipse equidem Syllogismus in aliqua Figura est, sed tamen ex Hypothesi tantum probat.

CAPUT. XLV.

Resoluta oratione in Syllogismum & Figuram, in qua composita est, si ejusmodi sit conclusio, quae in pluribus Figuris concludi potest, conversis, & quandoq; transpositis propositionibus, in alias Figuras eosdem resolvere licet.

CAPUT. XLVI.

Deniq; quia Negatio & Affirmatio Infinita, vel Privatio, non sunt idem, diligenter sunt distinguendae, nisi in errorem velimus incidere.

Atq; hac de Genesi & Analyti Logica dicta sufficiunt.

Ana.

ANALYTICORUM PRIORUM

LIBER SECUNDUS.

CAPUT. I.

De potestate plura Concludendi.

I.

Siquidem Syllogismi Genesin & A. nalyfin absolvimus: Proximum est ut de Potestatibus & Imbecillitatibus Syllogismorum, tum etiam de Syllogismis imperfectis nonnihil dicamus.

2: *Potentia Syllogismorum sex sunt: PRIMA. Unus Syllogismus potest plura Concludere, videlicet.*

1. *Si Conclusio est convertibilis, etiam concluditur convertens. t. 2.*

2. *Si est Vniversalis, etiam concluditur ejus Particularis. t. 3.*

Reg. Nam quicquid sequitur ad consequens bonæ consequentiæ, sequitur etiam ad Antecedens.

CAPUT. II.

De potestate concludendi vera.

ex falsis & veris.

I. **SECUNDA:** *Ex veris nihil nisi verum concludere. Ex falsis autem quandoq; verum, nempe: Quod fit, non autem Cur fit. t. 2, Itaq;*

2. *Si premissæ sunt vera, conclusio quoq; vera erit. t. 2. & 3.*

3. *Si falsa, non necessum est Conclusionem esse falsam.*

4. *Sive in Prima Figura.*

CAPUT. III.

1. *Sive Secunda.*

CAPUT. IV.

1. *Sive Tertia.*

2. *Si autem Conclusio falsa, Vna vel utraq; premissarum falsa erit.*

3. *Si vera, non necesse est premissas esse veras. t. 15.*

CAPUT. V.

De potestate probandi per

Circulum.

1. **TERTIA:** *Circulo probare. hoc est, per Conclusionem & alteram ex præmissis, conversam, Concludere reliquam, quæ fuerat in altero Syllogismo. t. 1.*

2. *Est autem circulus perfectus, quando utraq; præmissa induci potest, & earum etiam conversa. t. 4.*

3. *Ejusmodi circulus tantum fit, ex terminis*

G

minis

minis convertibilibus & propositionibus Universalibus Affirmatis in Barbara.

4. In Universalibus Negatis, non fit perfectus circulus, quia sola Major induci potest. t. 7.

5. In particularibus Affirmatis, tantum Minor induci potest. t. II.

CAPUT. VI.

In Secunda Figura, cum una tantum sit affirmativa, illa per negatas probari nequit, unde nec circulus datur perfectus.

CAPUT. VII.

1. In Tertia Figura cum omnes particulae esse nequeant, unam autem esse necesse est, Universalem per particulares probari non posse, constat.

2. Ex quo patet nec hic magis quam in Secunda ullum circulum fieri posse, vel eum Imperfectum. t. 9.

CAPUT. VIII.

De potestate evertendi per Conversionem,

I. QUARTA, Conversione evertere, hoc est. Mutata conclusione positi Syllogismi, in contrariam vel contradicentem, & assumpta, ex praemissis altera

ra, alio Syllogismo reliquam evertere. t. I.

2. Potest verò Conclusionis, vel contraria sumi, vel contradictoria.

3. Si contradictoria sumatur in Syllogismis Particularibus cujuscumque Figura, ambae Praemissae everti possunt; Si contraria; Nulla. T. 8. Et c. 9. T. 5. c. 10. T. I

CAPUT. IX.

In Secunda Figura. Major non evertitur Contrariè utrovis modo conversio fiat; Minor autem contrariò modo, Si conclusio convertatur contrariè. Contradictorio, si contradictorie. T. I.

Intellige in Syllogismis Universalibus Secunda Figuræ.

CAPUT. X.

In Tertia Figura, cum Particulares sint, omnes iisdem legibus subsunt, quibus particulae priorum Figurarum adstricti fuerunt, de quibus in prima Figura dictum est. cap. 8.

CAPUT. XI.

De Potestate ducendi ad impossibile.

I. QUINTA: Ducere ad impossibile; quod nihil aliud est, quam Conversione probare, T. I. Nisi quod hic. Sem

1. Semper contradictoria conclusionis sumatur. T. 2. 3.
2. Conclusio primi Syllogismi semper falsa sit, & posterioris vera.
3. Hic nulli extrinseci termini sunt assumendi, qui in priori Syllogismo non fuerunt.
4. Uniuersalis affirmans Enunciatio in prima Figura, per impossibile non probatur, reliqua probantur. Intellige, ut Syllogismus dicens ad impossibile sit in prima.

CAPUT. XII. & XIII.

Similiter in Secunda & Tertia Figura, semper Contradictoria conclusionis est assumenda. alias Syllogismus quidem fiet, sed institutum non probabit. In Media Figura probatur quodammodo Affirmativa, in ultima Uniuersali cap. 13. t. 8.

CAPUT. XIV.

1. Differt autem deductio ad Impossibile, ab Ostensiuo Syllogismo, quod hæc ponat id, quod vult evertere, deducens ad id, quod manifestè falsum est, Ille verò à concessis semper progreditur. T. 1.
2. Secundo; In Ostensiuo, non necessè

notam

notam esse conclusionem, nec prius sumi eam esse, vel non esse, antequam concludatur: In Deductione verò ad Absurdum, necesse est prius sumi, eam non esse, quandoquidem sumitur contradictoria conclusionis probanda.

3. Omne verò quod per Absurdum ostenditur, etiam Ostensiuè ostendi potest, & vicissim in iisdem Terminis, sed non in iisdem Figuris. T. 3. 18. 19. & 20.

CAPUT. XV.

De Potestate Concludendi

ex Oppositis.

I. SEXTA: Concludere ex oppositis hoc est: ex oppositè dictis colligere Conclusionem, quæ aliquid non esse id quod est, Concludat, quò major. contradictio statui nequit,

2. Non potest autem talis Collectio fieri in prima Figura. Quia in ea Medium non dicitur de eodem, ut affirmatio & negatio ejusdem inferri possit. T. 3.

3. In Secunda autem fit Affirmativa & Negativa. T. 4.

4. In Tertia Solùm Negativa. T. 10.

SECUNDUS TRACTATUS

De imbecillitatibus Syllogismorum.

CAPUT. XVI.

De Petitione quæsti.

1. Impotentia Syllogismorum totidem sunt:

2. PRIMA: Syllogismus potest petere principium, quod generaliter est, non demonstrare propositum. t. 1.

3. Quod fieri potest his modis: 1. Si omnino non concludatur. 2. Si concludatur, sed ex ignotis. 3. Vel eque ignotis. 4. Vel denique, ex Posterioribus: t. 2.

4. Proprie petere quæsitum est, id quod per se non est manifestum, nec ex se demonstrari potest, per se demonstrare conari. T. 2. § 5.

CAPUT. XVII.

1. SECUNDA: Syllogismus ducens ad Impossibile, potest colligere falsum ex eo quod causa falsitatis non est, hoc est, ex falsa conclusione inferre falsitatem illius præmissæ, quæ causa falsitatis non est. t. 1.

2. Vocatur etiam hæc impotentia, Non causa Ut causa positio.

CAP.

CAPUT. XVIII.

TERTIA, Falsam rationem afferre, hoc est. Primum falsum ignorare, quo ignorato, falsa ratio offertur, quamobrem Syllogismus aliquis falsum concludat.

CAPUT. XIX.

1. QUARTA, Καταστροφισμὸν adducere, hoc est. Ex duabus Propositionibus adversarij de eadem re concessis, tertiam elicere, quæ ejus thesin evertit.

2. Hunc autem impedit Respondens, si widerit, ne interrogatus, eundem terminum bis respondeat. Is enim Medius est futurus. Opponens autem ut hoc faciat, operam dabit.

CAPUT. XX.

1. QUINTA, Ελεγεχειν. Est autem Elenchus Syllogismus contradictionis, quo aliquid eorum quæ posita sunt, Contrarium ostenditur Conclusioni.

2. Hic ergo fieri non potest, nisi ex prius positis & concessis, aliquid inferatur, contra id quod postea est statutum.

CAPUT. XXI.

1. SEXTA. Decipere in opinione, hoc est, perfectam Scientiam non gignere.

Quia autem scimus aliquid, vel in genere vel in specie, vel actu vel potentia, Tot modis idem scire & ignorare dici possumus, vel Opinio Scientia esse contraria.

1. Quando in Genere aliquid scitur, quod in parte ignoratur.
2. Quando habitu aliquid scitur, sed actu ignoratur.
3. Quando in parte scitur actu, quod generaliter habitu ignoratur.

CAPUT. XXII.

Si Extrema convertuntur, necessum est Medium cum utroque converti.

TERTIUS TRACTATUS
De speciebus Syllogismorum
imperfectis.

CAPUT. XXIII. De Inductione.

1. Inductio est Syllogismus Imperfectus, quo unum Extremum, de Medio, ostenditur per alterum. T. 2.
2. Inductio fit ex omnibus singularibus. T. 4.
3. Inductione probantur propositiones Immediate & Prima, Syllogismo autem, quae Medium habent. T. 5.

Oppo.

4. Opponuntur autem quodammodo Inductio & Syllogismus, quod hic per Medium probat Extremum de Tertio: illa verò per Tertium probat Extremum de Medio. T. 6.

5. Syllogismus item à Natura notioribus, hæc autem à Nobis notioribus procedit. T. 8.

CAPUT. XXIV. De Exemplo.

1. Exemplum est, cum Medio Extremum inesse ostenditur, per simile Tertio. T. 1.

2. Oportet autem ut Medium Tertio, & Primum simili inesse notum sit. T. 2.

3. Similis est ratio, si ex pluribus Similibus probetur, Medium inesse Extremo. T. 3.

4. Unde perspicuum est, in Exemplo à parte ad partem fieri processum. T. 4.

5. Differt verò ab Inductione, quòd illa, ab omnibus Individuis colligit Conclusionem, hoc verò ab uno aut pluribus.

CAPUT. XXV. De Abductione.

1. Abductio est Syllogismus imperfectus, in quo Primum Medio inesse constat; Medium autem Extremo inesse, ignotum quidem, æque tamen

Credibile, aut magis quam Conclusio.
T. 1.

2. Præterea etiam, si pauca sint Media potestremi & Medij. T. 1. & 3.

CAPUT. XXVI

De Objectione seu Instantia,

1. Instantia est Propositio, propositioni Contraria. T. 1

2. Si itaq; Syllogismus sit Universalis Affirmatus vel Negatus, in Prima Figura, Instantia fit ex Particularibus Negatis vel Affirmatis in Tertia. Sin verò Propositio vel Thesis, sit particulariter Conclusa in Tertia, Instantia fit ex Universalibus & c. in Prima. & c.

CAPUT. XXVII. De Enthymemate.

1. Enthymema est Syllogismus, ex verisimilibus & signis. T. 1.

2. ΕΙΧΟΣ seu verisimile, est Enunciatio probabilis.

3. Signum est, quo existente signatum, existit probabiliter vel Necessario. T. 2.

4. Deest autem in Enthymemate plerumq; ex præmissis altera.

5. Cavendum est ab Enthymematis Affirmatis

DE SYLLOGISMO. LIB. II. 107
matis in Secunda Figura, & Universalibus in Tertia.

APPENDIX GEMINA.

PRIOR, De Syllogismo Composito.

1. Syllogismus Compositus est Syllogismus, propositionis saltem Compositæ, in quo Medium cum tota Questione in Majore disponitur, in Minore solum repetitur.

2. Hic Similiter reducitur ad simplicem mutatis Enunciationibus Compositis in simplices.

3. Syllogismus Compositus, est connexus aut Disjunctus.

4. Connexus est, cujus Propositio est connexa sive conditionalis.

5. Modi duo sunt quo ad Formam boni.

6. Reliqui etiam si interdum necessario concludant, hoc tamen magis ratione Materia, quam ratione Formæ fieri statuendum est.

PRIMUS. { A Positione antecedentis, ad positionem Consequentis.

SECUNDUS. { A destructione consequentis, ad destructionem Antecedentis.

*Alij modi videantur in Casario & Jacobo
Martini.*

9. *Disiunctus est Syllogismus, pro-
positionis disiuncta.*

10. *Modi præcipui sunt etiam duo,
ad quos reliqui modi reducuntur.*

11. *I. A Positione unius ad destru-
ctionem reliquorum.*

12. *II. A destructione reliquorum,
ad positionem unius.*

Exempla videantur in Ramo & alibi.

POSTERIOR

De Syllogismo Multiplici.

1. *Syllogismus Multiplex est, qui ex
pluribus quam tribus terminis, &
duabus Præmissis constat.*

2. *Syllogismus multiplex est Sori-
tes aut Dilemma.*

3. *Sorites est Syllogismus Multi-
plex, in quo prædicatum prima propo-
sitionis, fit Subiectum in Secunda, &
Secunda subiectum in Tertia: donec
tandem in Conclusionem, Primum sub-*

jectum

*jectum cum postremo Prædicato con-
jungitur, Unde.*

4. *Collocatio terminorum in Præmissis simi-
lis est Quarta Figura. Vi:*

Ex Crapula natus caber obruitur;

Hoc obruto fit mala Concoctio;

Malam Concoctionem sequuntur morbi,

Ergo, Ex crapula proveniunt varij morbi;

5. *In Sorite debet esse necessaria termino-
rum Connexio, qualis est inter Genera & spe-
cies, Effecta & proprias causas.*

6. *In Sorite vitium deprehenditur, si fiat
resolutio in Simplices.*

7. *In tot autem Simplices resolvitur, quot
sunt Media inter Extrema.*

8. *Dilemma est Syllogismus compo-
situs multiplex, in quo concessio Ante-
cedente, aliquot necessariò indè dedu-
cuntur; quibus per allatas rationes
Sublatis, tollitur etiam Antecedens.*

9. *Vel, In quo posito uno, plura colligun-
tur, quorum quodcumq; Adversarius Concesse-
rit ad inconueniens redigitur. Ut:*

Matthæi, 21,

Joh.

Johannis Baptisma, aut à DEO fuit, aut ab hominibus.

Si ex DEO, Cur illud non suscepistis.

Si ex hominibus dixeritis, hic populus vos Confutabit.

LIBER SEXTUS DE DEMONSTRATIONE.

ANALYTICORUM POSTERIORUM
LIBER PRIMUS.

Potiss. DE DEMONSTRATIONE.

CAPUT. I.

De definitione Necessarij &c.
1.

EA Logice præcepta hæten⁹ persecuti sumus, ad quæ veluti Regulam & Normam humana mens suas operationes exigere debet: Nunc ordinis ratio postulat ut reliqua subjungamus, quæ Materiam ratiocinandi non solum describunt, verum etiam quomodo ejus copiam habeamus aperte indicant.

2. Omne igitur id de quo & ex quo ratiocinari contingit, aut Necessarium est aut Probabile aut deniq; Falsum.

3. Necessarium est quod certas & definitas suæ existentiae causas habet, ideoq; idem sibiq; simile ubiq; & perpetuo manet.

4. Hujus Scientia haberi potest, de contingentibus tantum Opinio. Falsa verò nisi talia esse cognoscantur, deceptionem & ignorantiam pariunt.

5. Non autem ignorandum est omnem doctrinam & disciplinam fieri ex antecedente cognitione. T. I.

6. Dupliciter a. necessum est prænoscere, v3 & quod sit illud, cujus scientiam quarimus, & quid significet. de quibus plura postquam pauca de Scientia ipsa dixerimus.

CAPUT. II. De definitione Demonstrationis & Præcognitis.

1. Scientia est rei Necessariæ per Demonstrationem acquisita cognitio.
2. Demonstratio est Syllogismus scientificus ex Veris, Necessarijs, Primis, Immediatis, Notioribus, Prioribus & causis conclusionis continentibus enunciatis conflatu, T. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Et top. lib. 1. c. 1. 4. unde

3. Unde scire nihil aliud est, quam causam cognoscere propter quam res est, ejus rei causam esse, nec posse eam aliter se habere.

4. Ex quibus duæ Scientiæ conditiones emergunt. 1. ut id quod scitur, sit Necessarium. 2. Ut cognitio illa sit per Demonstrationem acquisita. Hoc est, causarum sufficientiū nec non certa, sine omni hæsitatione vel dubitatione. t. 3.

5. Porro ad intelligendam definitionem Demonstrationis, sciendum, priora & notiora esse duobus modis, v3 vel Natura vel Nobis, T. 11.

6. Nobis notiora & priora sunt, quæ viciniora sunt sensibus.

7. Simpliciter autem priora, quæ a Sensibus sunt magis remota.

8. Sunt autem remotiora Universalia, propinquiora vero Singularia.

9. Quoniam verò ut primo Capite dicere cepimus, omnis scientia ex anticipata notione deducitur, quæ vel Intellectui congenita, vel per sensus & experientiam hausta, vel per institutionem aut alijunde acquisita est, oportet nos antequam per Demonstrationem perfectiorem rei scientiam,

venemur

venemur, nonnulla præcognoscere, quæ Logicis PRÆCOGNITA dicuntur, v3. Quæstionis partes & Principia.

10. Quæstio seu problema quod cognoscendum proponitur, duas habet partes, Subjectum quod ΔΙΔΟΜΕΝΟΝ & πρῶτον δευτερον dicitur, & Affectionem, quæ Ζητήμενον atq; ἰδιον πρῶτον & δευτερον vocatur. Arist. c. 10. t. 5.

11. Principia vero Medium seu causam continent, cur Affectio subjecto insit.

12. Subjectum & Principia cognoscuntur quod sint, Affectio tantum quid significet.

13. Affectio debet Subjecto omni, soli, & quatenus ipsum inesse. Medium debet esse causa propria & adæquata, cur Affectio Subjecto insit.

14. Principia sunt in unoquoque genere, quæ quod vera sint, non contingit demonstrare, quæ nisi haberemus progressus fieret in infinitum. c. 10. t. 1. 1. Top. c. 1. t. 6.

15. Hæc vel sunt pluribus Scientijs communi avel cuiq; propria. Hæc in Axiomata & Theses dispeſcuntur, cap. 10. t. 3.

H

Axiomata

16. Axiomata sunt qua statim quisq; au-
dita probat. Qua quemlibet discitem natura
habere oportet, sic dicta quod digni sint quibus
sine ulla inquisitione fides habeatur. c. 2. t. 14.

17. Theses v. sunt principia qua licet non
demonstrentur, tamen non necessum est ea
quemlibet discitem habere. c. 2. t. 14.

18. Ex his alia rursus sunt hypo-
theses alia definitiones. c. 2. t. 15.

19. Hypotheses sunt qua esse aliquid aut
non esse asserunt, qua aut Postulata sunt, aut
Assumptiones. c. 10. t. 7. 8. 9.

20. Definitiones sunt qua explicant quae-
res sit. c. 10. t. 9.

21. Haec sunt principia & eorum
divisiones. Oportet autem eum qui
per demonstrationem vult acquirere
scientiam, de his certiore esse quam
de conclusione, & principijs magis
credere quam conclusionibus, imo ni-
hil aliud certius statuere quam prin-
cipia. siquidem scientem labi & erra-
re non oportet, c. 2, t. 16. & seq.

CAP. III.

CAPUT. III.

Quod detur aliqua Scientia, nec ta-
men omnia demonstrari possint.

1. Siquidem oportet etiam principia scire,
quibusdam videtur nullam Scientiam posse
dari. Etenim cum per priora & causas semper
scire oporteat, & haec vicissim per alia, eadem
ratio videtur Principiorum, & sic fiet regressus
in infinitum. t. 1. & 2.

2. Deinde alij existimant omnia demonstrari
posse, unum v. per alterum & deniq; hoc vi-
cissim per illud in circulum. t. 3.

3. Sed Respondetur ad prius, non omnem
Scientiam esse demonstrativam, hoc est ex prio-
ribus per demonstrationem, sed aliquam etiam
esse primorum & principiorum. T. 4. de quibus
c. ult. l. 2. hujus tractatus.

4. Posterius v. negatur. Siquidem Demon-
stratio semper fit per priora & notiora, nihil a,
potest altero notius & ignotius eodem modo
esse. t. 5. CAPUT. IV.

De conditionibus Propositionis
Necessariae.

Quia dictum est Demonstrationem,
contare ex enunciatis necessarijs di-
cendum

H 2

dum quoq; est quæ sint conditiones propositionis Necessariæ.

Sunt autem hæ tres, quas alij gradus necessitatis vocant. T. 2.

I. Καὶ παντός, id est, de omni. Quæ conditio requirit ut predicatum omni subiecto & semper insit, unde efficitur Enunciatio universaliter vera. hoc est semper & ubiq; vera.

II. Καὶ αὐτοῦ, id est, per se. quod denotat essentialem nexum Subiecti & Predicati, ita ut predicatum veipsa & essentialiter insit Subiecto, Καὶ αὐτοῦ enim dicuntur οὐκ ὑπαρξείν τῷ ἑτέρῳ.

Modi Per se quatuor sunt.

1. Quando predicatum est de essentia & de finitione Subiecti. hoc modo predicantur de Specie Genera & Differentia tam remota quam propinqua, itemq; Definitio de Definito. Zab. li. c. 6. de Propo. Necess. Cas. t. 7. c. 8. Flac. p. 734.

2. Quando subiectum est de essentia Predicari. hoc modo de Subiecto predicatur Proprium, itemq; de subiecti definitione & differentia specifica.

3. Quando est Secundi adiecti dicitur de substantia quacunq; sive universali sive singulari.

4. Quan-

4. Quando causa adæquata efficiens vel finis de Effecto predicatur, aut hic de illa. Ad quem tamen quidam referunt, quando unum, est altero latius.

In omnibus hisce modis, est respectus causæ & Effecti, in primo, Materia & Formæ ad compositum, in secundo, formæ ad propriam affectionem, quæ ejus est Effectus emanans. In Tertio, quia substantia est causa interna suæ Existentiæ nec externam habet. In Quarto, Efficientis & Finis ad Effectum. Duo posteriores modi non faciunt propositiones Necessarias.

III. Καὶ ὅλης πᾶσι, id est, Universaliter Primum, sive quatenus ipsum. Quod denotat Predicatum subiecto non per aliud, sed per se primò & immediate inesse, ita ut reliquis quibus inest omnibus, propter hoc subiectum inesse dicatur. Unde etiam convertibiliter seu reciproce de eo dicitur.

Dupliciter autem primò aliquid inesse videtur, vel ratione causæ, v3 quia nullam habet mediam, causam per quam inesse demonstrari potest, vel ratione subiecti, quia priori non inest, ut homo est rationalis ratione causæ, risibilis ratione subiecti, Fla. 1. 3. Apod. p. 742.

Harum conditionum hæc est natura, ut postrema priores, & Secunda primam præsupponat, non contra.

H 3 CAP

De Subjecto adæquando.

1. Porro, quia dictum est cap. 11. t. 13. Affectionem Omni & Soli Subjecto inesse debere, hoc est, æqualem esse, & que late patere, sive quod idem est, cum Subjecto reciprocari; docendum etiam est, quomodo data Affectione Subjectum ei adæquandum sit, hoc est, quomodo Subjectum Primum & Reciprocum ei inveniendum.

2. PRIMO itaq; summendum est Subjectum commune, idq; dividatur in suas species, & observetur cui speciei Affectio tribuitur: cui non: ea porro cui tribuitur subdividenda, donec deveniatur ad speciem, cui omni Affectio competit, hæc pro Subjecto Universalis habenda. l. 2. c. 14.

3. SECUNDO, si Passio pluribus Subjectis insit, videndum quo posito ponatur, quo remoto removeatur, illud pro Subjecto primo habendum. c. 5. t. 7.

4. Quæ v. difficultatem in Subjecto & d. d. & g. v. inveniendi pariant, hæc potissimum sunt.

Quo

1. Quod Singularia quibus Affectio inest non habent aliquod Genus univocum, quod sumere licet, verbi gratia Sanitas.

2. Quod etiam si illud habeant, tamen nomine caret, in rebus specie differentibus. v. g. posse natare.

3. Quod cum Omni insit, Soli etiam inesse putatur. ut vita animantibus solum.

CAPUT. VI.

Quod Demonstratio sit ex præmissis necessarijs.

Dictum est Demonstrationem esse eorum que necessariò & per se insunt, itaq; etiam præmissas necessarias & per se esse debere. hoc porro patet. t. 1.

1. Quia que sciuntur non debent aliter se posse habere, Cujusmodi sola sunt necessaria & que per se coherent.

2. Quia conclusio debet esse necessaria, quæ ex contingentibus non potest inferri.

3. Quia alia Demonstratio non distabit à communi Syllogismo, qui etiam ex veris constat, licet non semper necessarijs. Plures rationes vide in textu. T. 3.

Accidentium a. & eorum que per se non insunt, nulla est Scientia vel Demonstratio, Nam cum Accidentes possit etiam Non inesse, inesse certo concludi nequit, t. 10.

Per se itaq; oportet & Medium Tertio & Primum Medio inesse, t. 14.

CAPU. VII.

Quod Principia Demonstrationis

sint ex eadem Scientia qua.

Conclusio.

Oportet etiam principia Demonstrationis esse propria, hoc est illius Scientiæ cuius est conclusio. Unde

Non licet *πετὰ Βαλεν εἰς ἀλλο, τὸν Θ.* T. 1.

Tria namq; in omni Demonstratione sunt. Affectio que demonstratur, Medium quo demonstratur, & Subjectum de quo demonstratur. Quæ ut necessario coherant: ita in una Scientia explicantur. Ex quibus cum axiomata seu præmissa aque ac conclusio consistant, patet ex eadem Scientia esse sumenda. t. 2. & c. 10. t. 3.

Potest tamen *πετὰ Βασις* fieri, hoc est principia ex una Scientia in alteram transferri, quando Scientiæ sunt subalternæ. ut *Mechanica, Stereometria, optica Geometria, Astrologia Astronomia, Harmonica Arithmetica.* T. 5. & cap. 13. T. 13.

CAPU. VIII.

Demonst. & Definitio sunt rerum æternarum.

Quia, ut Cap. 6. probatum est, præmissa

missa in omni Demonstratione sint necessaria, liquet ipsam quoq; Demonstrationem esse rerum necessariarum & æternarum. *corruptibilia verò nec sciri nec demonstrari posse.* T. 1.

Eadem est ratio Definitionum, quia Definitio, vel est principium Demonstrationis, vel Demonstratio situ terminorum tantum differens, vel deniq; Demonstrationis conclusio. T. 2.

CAPU IX

Qualia principia demonstrationis

sint, & unde petita.

Quia debent, ut cap. 7. dictum est, principia esse propria.

Si contingat aliquando ex communibus probare, ea probatio non pariet Scientiam, nisi per accidens, nec Demonstratio dici meretur. T. 2.

Nisi, ut ibidem diximus, Scientiæ fuerint subalternæ. In his autem que superior *τὸ δῶδ*, qua inferior *τὸ ὄν* tantum demonstrat.

Perfectius autem sciet qui ex primis principijs & *τὸ δῶδ*, quam, qui ex intermedijs, vel tantum *τὸ ὄν* cognoscit.

Principia quoq; cuiusq; sint indemonstrabilia, quia erunt omnium principia.

H s

Cap.

CAPUT. X.

De præcognitis & principiorum De-
finitione ac Divisione.

Quoniam cap. 2. de Præcognitis & præcipue principiorum definitionibus & divisionibus, actum est, eadem hic repetere nil attinet. tantum notandum quod Arist. t. 6. inquit, non semper subjectum supponi quod sit & Affectio quid nomen significet, cum per se nimium plana interdum sint.

CAPUT. XI.

De quibusdam principiis in-
specie,

1. Ut Demonstratio aliqua sit, oportet aliquid universale esse, non quidem præter multa, sed in multis. Siquidem Medium universale erit. t. 1.

2. Principium hoc: De nullo veram esse affirmationem & Negationem, nulla demonstratio sumit, nisi oporteat etiam Conclusionem sic probare. t. 2.

3. Principium autem alterum: De quovis s; veram esse Affirmationem aut Negationem: Sumit ea quæ ducit ad impossibile. t. 3.

4. Atq; hæc quando sumuntur, non semper ita uni-

universaliter sumuntur, sed ad præsens subjectum limitantur. t. 4.

5. Communicant autem inter se omnes Scientiæ secundum communia ejusmodi principia, per quæ se, fit Demonstratio, non autem secundum ea de quibus vel quæ demonstrantur. hoc est, Subjectum & Affectiones. t. 5.

6. Præcipue Dialectica, quæ omnibus est communis, & Metaphysica quæ omnium principia probat. t. 6. & 7.

CAPUT. XII.

Non interrogandum aut respon-
dendum de alienis principiis.

1. In omni Scientia Quæstiones illi propriae possunt institui, nempe de propositionibus, quæ in illa Scientia vel demonstrantur, vel ex quibus demonstrat, de quibus illis disputari potest, de his non item. t. 1. & 12.

2. Si quis autem de aliis rebus aut propositionibus, quæ intra fines illius Scientiæ non continentur interrogaverit, ad ea Sciens non tenetur respondere. Unde si quis ex Scientia cujusq; proprijs principiis disputarit, cum eo qui aliquid illius Scientiæ defendendum suscipit, recte disputat, Secus non. t. 4.

De Speciebus Demonstrationis
& de Regressu.

1. Species Demonstrationis dua sunt,
τὸ διὰ τὸ πρὸς, sive à Causa vel à Signo.

2. Demonstratio à causa, quæ *Κοινη*,
ἀπὸδειξις ἔστι Demonstratio potissima
dicitur, est cui conditiones traditæ ex
asse competunt.

3. Demonstratio à signo iterum du-
plex est.

1. Quæ à causa remota ostendit ef-
fectum.

2. Quæ ab effectu ostendit causam
propinquam.

4. Hinc apparet Demonstrationis
nomen, non omnibus ex æquo com-
petere, nec in omnibus dictas condi-
tiones strictè servari, sed alias alijs præ-
stantiores & perfectiores esse.

5. Unde quædam Demonstrationes
ex principijs immediate, quædam ex
theorematis prius demonstratis ex-

eruntur, quod præcipuè quoad as-
sumptionem fieri consuevit, cuius
partes alijs iterum Syllogismis pro-
bantur, qui Epagogici dicuntur, eo
quod totum per partes inductione
quadam stabiliunt atq; confirmant.

6. Non enim existimandum est, quod De-
monstratio semper tribus verbis absolvatur, sed
quandoq; ex pluribus Syllogismis consuta est
& consarcinata, cujus totus complexus nobis
Demonstrationis nomine venit, & composita
dicitur.

7. Differunt a. inter se Demonstratio
τὸ διὰ τὸ πρὸς & τὸ ὄν PRIMO in eadem Scientia
idq; bifariam. s. r. i.

1. Quod illa ex prima & immedia-
ta causa demonstrat, hæc ex alijs quæ
cum demonstrato reciprocantur.

2. Quod in illa, Medium nunquam
est extrinsecum & latius, hic autem
est. Ideoq; tantum Quod sit demon-
strat. Ut quod paries non respiret, quia non est
animal. Etenim si hoc esset causa non respirandi,
oporteret animal esse causam respirandi. Si e-
nim negatio est causa negationis, Af-
firmatio erit causa cur sit. Exemplum in

8. Fit autem Demonstratio ejusmodi, à causa remota in Secunda Figura, T. 9.

9. DEINDE In diversis Scientijs, ijsq; vel subalternis, vel heterogeneis, T. 13.

10. In subalternis, superior Scientia demonstrat ex causa cur sit, Inferior, quod sit. ut cap. 9. diximus. Superior sepe ignorat Quod sit in specie, dum Universalia contemplatur, quia non animadvertit. t. 15.

Sic scire Quod sit, de Iride Physices est, Opticæ vero cur sit, T. 16.

11. In heterogeneis similiter, ut Medicus demonstrat quod vulnera rotunda difficiliter curantur, Geometria cur hoc fiat, T. 7.

12. Demonstrationi ab effectu accedit REGRESSUS, quo postquam causam ignotam ab effectu confuse noto demonstravimus, Majorem propositionem convertimus & Effectum vicissim per causam, assumpta conclusione Minorem demonstramus, ut distincte cognoscatur, T. 3. 4. 5. Flac. l. 4. Apod. cap. 6.

13. Effectus enim ante causam cognoscitur quidem quod sit, sed non cur sit.

14. Hoc

14. Hoc autem tantum fit quando Medium recipitur, alias tantum. Quod sit ostenditur. T. 6.

15. Notandum vero quod Zaba, cap. 5. de Regressu monet, quod v3 inventa per Effectum causa, non possumus mox ab ea ad Effectum regredi, quia per confusam Effecti cognitionem, talem quoq; Causæ cognitionem adepti sumus, Sed prius adhibenda est Mentis quædam negociatio, sive mentale causæ examen, ut in ejus Distinctam cognitionem deveniamus, sic demum fiat Regressus.

CAPUT. XIV.

In qua Figura potiss. Demonstrationes fiunt.

Prima autem Figura Demonstratio ni 78 dicta, & Scientiæ acquirendæ est aptissima. T. 1.

1. Quia in hac omnes Scientiæ plerasq; suas Demonstrationes formant. T. 2.

2. Quia per hanc Definitiones inquiruntur, quod in Secunda & Tertia fieri nequit, siquidem Negative & Particulariter tantum concludunt. Omnis autem Definitio Universalis Affirmata. T. 4.

Deniq; quia hac Figura reliquarum ope non indiget ad sui probationem, illa vero hac maxime. T. 5.

Cap.

De propositionibus immediatis Negantibus.

1. Propositiones Immediate sunt, in quibus Prædicatum subiecto ἀπὸ μὲν, hoc est individue absq; ullo medio inest vel non inest, ita ut non per aliud aliquod inest vel non inest. T. 1. & 2.

2. Non inesse autem contingit quadrupliciter.

1. cum prædicatum subest alicui, quod de illo essentialiter prædicatur, subiectum vero non, ut *Quantitas non est animal.* T. 3. 4. 5. 6.

2. Cum viceversa subiectum alicui tali subest, prædicatum non, ut *animal non est quantitas.*

3. Quando utrumq; alicui subest, sive eidem, ut *animal non est lapis.* Sive diverso, ut *animal non est superficies.*

4. Cum neutrum sub aliquo Genere est. Vt *substantia non est quantitas.*

3. Priora tria genera mediate non insunt & ostenduntur non inesse, sumpto Genere quod uni inest, alteri non.

4. Postremū genus immediate non inest, it q; nullum Medium habet quo non inesse demonstrari potest. T. 8.

Cap. 16.

De ignorantia secundum pravam dispositionem.

1. Scientiæ opposita est Ignorantia, quæ duplex est, v3 Secundum Negationem, vel Secundum pravam Dispositionem.

2. Hæc est deceptio per Logismum facta. T. 1.

3. Hæc eadem in propositionibus immediatis dupliciter contingit, v3 vel Simpliciter vel per Syllogismum. T. 2.

4. Simplicis opinionis simplex est deceptio, quæ vero per Syllogismum Multiplex. T. 3.

5. Fieri enim potest ut ambæ præmissæ sint falsæ, fieri potest ut una tantum, quæ omnia ab Arist. hoc cap. probantur.

CAPUT. XVII.

Deceptio in propositionibus Mediatæ.

1. In Mediatæ autem, cum per Proprium Medium sit Syllogismus falsus, tantum Major potest esse falsa. T. 1.

2. Proprium Medium appello, per quod sit Syllogismus contradictionis. T. 2.

3. Idem sit, si Medium sit quasi proprium. T. 4. Quod

4. Quod si per Medium Non proprium fiat, necesse est ambas esse falsas. T. 5.

5. Si Medium non est sub Primo, quoq; una tantum falsa erit. T. 6.

6. Quando autem in Secunda Figura fit deceptio, fieri nequit ut amba sint tota falsa. T. 7.

CAPUT. XVIII.

De Ignorantia Secundum.

Negationem.

1. Ignorantia Secundum Negationem, est Scientiæ alicujus rei absoluta carentia, qualis est in Pueris, Rusticis, itemq; illis qui aliquo sensu carent.

2. Si n. Sensus desit, necessum est aliquam Scientiam deesse. Siquidem omnia scimus vel per Inductionem vel per Syllogismum. Inductio est ex particularibus, quæ sine sensu non percipiuntur. T. 1.

3. Demonstratio est universalium, quæ per inductionem collecta sunt, & extra illa considerari nequeunt.

CAPUT. XIX.

Principia Demonstrationum.

sunt finita.

1. Principia Demonstrationum sunt, Subjectum

etum, Prædicatum & Medium, quæ invicem per se coherent, non ex accidenti. T. 1.

2. Quaritur itaq; Primo: An, dato Subjecto quod alteri per se inferiori non tribuitur, huic vero aliud Superius primo insit; attributa ejus ascendendo infinita sint? T. 6.

3. Deinde, dato Attribute, cui aliud Superius per se non attribuitur, hoc vero alteri per se insit; an descendendo infinita Subjecta reperiantur? T. 7.

4. Deniq; terminatis Extremis, datoq; Medio cur Attributum Subjecto insit, an vicissim aliud Medium detur quo hoc alterutri, s; Subjecto vel Attribute competat, & sic Media infinita? T. 9.

5. Hoc autem nihil aliud est querere, quam An Demonstrationes in infinitum progrediantur, & An omnium sit Demonstratio?

CAPUT. XX.

Quod Media non sint infinita.

Media infinita esse non possunt, quia tunc ab uno Extremo terminato, ad alterum non posset perveniri.

Siquidem & egressus ab uno Extremo, & regressus ad alterum infinitus, quæ percurri ne-

queunt. At absurdum est ab uno Extremo terminato ad alterum non posse pervenire.

CAPUT. XXI.

Quod Extrema non sint infinita.

Nec Extrema infinita esse possunt, sed necesse est dari quoddam supremum & quoddam ultimum, in quibus est consistendum. Quod probatur in textu, per omnes Figuras, Primam, Secundam, Tertiam, Primo in Negationibus.

CAPUT. XXII.

Deinde in Affirmationibus patet his rationibus.

1. Quia Prædicata in Quid sunt finita, alias sciri non posset quid res sit, seu nulla daretur Definitio. T. 2. & 10.

2. Quia prædicata in Quale naturalium prædicantia sunt finita. 1. Quia prædicamenta sunt finita. 2. Quia Substantiæ quæ in Quid prædicantur sunt finite, de quibus prædicantur quæ in Quale prædicantur. T. 6. 7. & Seq.

3. Quia infinitarum rerum nulla est Demonstratio vel Scientia, nisi ex conditione. T. 18. & Seq.

4. Quia quæ per se prædicantur sunt finita.

Hæc

Hæc autem sola in Demonstratione sumuntur, alias nulla Definitio daretur. T. 23. & Seq.

Prædicatio in Naturalem & Præternaturam distinguitur. T. 3. & 4.

CAPUT. XXIII.

Quomodo propositio Mediata in Immediatam resolvatur.

1. Siquidem Demonstratio ex Immediatis constabit. sciendum quomodo Propositio Mediata in Immediatam resolvatur.

Primo Affirmativa, deinde Negativa.

2. Si Affirmativa sit sumatur Medium cum utroque extremo essentialiter connexum & semper ita procedatur, interponendo omnia Media, quæ interponi possunt, donec totum spatium inter Subjectum & Prædicatum sit completum, tunc inventæ sunt omnes intermedia propositiones, & facta est resolutio in elementa. ut homo est Substantia, interponatur Animal, corpus &c. In Negatis fere ad eundem modum proceditur, sed videatur ne quod Medium cadat extraneum ut sumantur quæ revera Media sunt, hoc est cause cur Prædicatum à Subjecto removeatur, ut cur homo non sit immobilis, Non animal, Non corpus vivens, sed corpus prima causa est.

13

Itaq;

Itaque Immediata erit: corpus non est Immobile.

CAPUT. XXIV.

Est autem Demonstratio Univerſalis præſtantior Particulari.

CAPUT. XXV.

Et Affirmativa quam Negativa.

CAPUT. XXVI.

Et deniq; Oſtenſiva, quam quæ ducit ad incommo- dum.

CAPUT. XXVII.

Ad eundem modum Scientia, quæ ex Demonſtratione oritur, una eſt præſtantior altera. nempe r̄ d̄ol̄, ea quæ ſolum r̄ d̄ol̄ novit, nec non illa quæ eſt de abſtractis à Materia, præſtat illis quæ de Materialibus ſunt.

CAPUT. XXVIII.

Vna Scientia eſt eorum quæ ex iſdem Principijs componuntur, & partes ſunt aut Affectiones per ſe.

Diverſæ autem, quorum Principia nec ex iſdem, nec à ſe invicem.

CAPUT. XXIX.

Ad hæc ſciendum: quod unius Concluſio-

nis plures poſſint eſſe Demonſtrationes, ſed una tantum principalis, & r̄ d̄ol̄.

CAPUT. XXX.

De rebus autem fortuitis, ut ſæpius dictum, neq; Scientia neq; Demonſtratio haberi poteſt.

CAPUT. XXXI.

Uterius, quod per ſenſum non habeamus Scientiam Demonſtrativam inde patet. Quia Demonſtratio eſt Univerſalium, ad quæ ſenſus non pertingit. Deinde, quia eorum quæ ſenſu cognoviſimus, ulterius cauſam quaerimus, Cur ſic habeant, quod eſt Demonſtrationem quaerere.

CAPUT. XXXII.

1. Deniq; non ignorandum quod eadem omnium Scientiarum & Demonſtrationum principia eſſe nequeant, ſive communia ſive propria. Alia namq; falſa ſunt, alia vera & utraq; non raro inter ſe diverſa. T. 1. & 2.

2. Tum quia Principia non multo pauciora ſunt concluſionibus, quæ diverſæ ſunt. T. 5.

3. Adde, ſi hoc concederetur, quod vix ex quovis demonſtrari poſſet. T. 10.

CAPUT. XXXIII.

Opinio à Scientia differt, primo, quod circa ea versetur, qua aliter atq; aliter se habere possunt. T. 1.

Deinde, quia est inconstans & dubia, quorum neutrum Scientia convenit. T. 2.

Vnde Idem de eodem simul Scientiam & Opinionem habere nequit. T. 7.

CAPUT. XXXIV.

Sagacitas est Solertia quadam, brevissimo tempore inveniendi Media.

ANALYTICOR. POSTERIORUM

LIBER SECUNDUS.

in quo potiss. agitur.

DE DEFINITIONE.

CAPUT. I.

De quæstionibus Scientificis.

Quot ea sunt quæ scimus, tot sunt etiam Quæstiones Scientificæ.

Scimus autem, vel Quod sit res, & Cur sit. Præterea An sit, & Quid sit, totidemq; Quæstiones erunt, quarum

duæ priores Conjunctæ, Posteriores vero Simples appellantur. T. 1.

CAPUT II.

Quod omnis Quæstio sit
de Medio.

Omnis autem Quæstio est de Medio, quod patet. T. 1.

1. Inductione Singularum.

2. Quia omnis Quæstio Scientifica est de causa, Aut enim An sit aliqua causa? aut qua sit illa queritur. Causa autem Medium est. t. 2.

3. Quia cum Quid est, tum Cur est, Causam quarunt qua est Medium. T. 3.

4. Quia causa & Medio saltem sensu cognito, desinimus querere. T. 4.

CAPUT. III.

Quod Definitio & Demonstratio
non sint idem.

Ut tandem etiam ad Definitionem deveniamus, sciendum.

PRIMO, quod Definitio aliud quid sit à Demonstratione, nec circa idem versentur. T. 2.

1. Quia Definitione scimus Quid res. Omnis autem ejusmodi oratio Univerſalis Affirmans.

At quedam Demonstrationes sunt Negatae, quedam Particulares. T. 3.

2. Quia si idem essent, habita Definitione possemus scire rem demonstrabilem absq; Demonstratione, quod absurdum. T. 5. & 9.

3. Quia Definitione essentia, Demonstratione accidentia explicantur. T. 7.

4. Quia Definitiones quedam sunt principia Demonstrationum, qua demonstrari nequeunt. T. 10.

5. Definitio explicat Quid res, Demonstratio Quid res sit, supponit. T. 12.

6. Definitione non probatur aliquid alteri inesse vel non, quod sit Demonstratione. t. 13.

7. Definitio Quid, Demonstratio Quod se declarat. T. 14.

CAPUT. IV.

Quod Definitio non possit demonstrari Syllogismo.

SECUNDO, quod Definitio non possit demonstrari Syllogismo. Quia omnis Syllogismus constat Medio. Quidditas autem immediate inest, que si in premissis sumatur, petitur principium.

Cap. 5.

CAPUT. V.

Neq; Divisione.

1. Nec Divisione, 1. Quia Divisio petit principium. T. 1.

2. Quia etiamsi non peteret, tamen non probat attributum esse quidditativum, potest enim esse accidentale. T. 2.

3. Quia in Divisione aliquid deficere vel redundare potest.

Aliquid tamen facit ad Definitionis inquisitionem, licet Syllogistice non probet.

CAPUT. VI.

Neq; Definitione definitionis &c.

Nec Definitione Definitionis, aut definitione contrarij. T. 2. & 4.

1. Quia utroq; modo petitur principium.

2. Deinde, videmus quod definitione Syllogismi, bonitatem alicujus Syllogismi ostendere non possumus, cum tamen par utrobq; ratio sit. T. 3.

CAPUT. VII.

Neq; ullo alio modo.

Neq; ullo modo quocunq; alio demonstrari potest,

Quia

1. Quia nec Syllogismo, nec Inductione, nec Sensu potest. T. 1.

2. Quia non potest una aliqua ratione ostendere Quod sit & Quid sit. cum hoc illud presupponat. T. 2.

3. Quia Demonstratione omnia probantur esse; Essentia autem aliud quid est quam Esse.

CAPUT. VIII.

Quod definitio Topice probari possit.

TER TIO, Quod tamen Topice probari possit. T. 3.

1. Per aliam Definitionem ejusdem rei magis notam.

2. Ex Demonstratione t^o divi, quod sepe t^o si est declaratur, ut in Accidentibus.

CAPUT. IX.

Quod Definitionum diversa sit ratio.

Ut autem res, alia causam habent externam à sua essentia diversam. ut Accidentia, alia non, ut Substantia: sic Quidditas, alia dependet ab aliqua externa causa adaequata, alia non.

Cum autem Quidditas à Definitione explicetur

acetur, patet harum alias causam externam adducere, alias nequaquam.

Hinc fit quod haec immediata sint & à veritate divisa, illa verolice non demonstrari, tamen Demonstratione declarari possint.

CAPUT. X.

Quid Definitio & quoruplex.

1. Ορισμός ἐστὶ λόγος τῆς ἑστῆς, id est, Definitio est Oratio, explicans quid res sit. T. 1. 1. Top. cap. 4. t. 2.

2. Definitio duplex est, Nominis vel Rei.

3. Nominis definitio, est quae Etymologiam vocabuli explicat. T. 1.

4. Rei definitio, quatuor precipue generum est.

5. Essentialis, quae ex internis causis essentiam rei constituentibus constat.

6. Haec duplex est, Substantiarum vel Accidentium.

Substantiarum essentialis definitio, constat Genere & Forma.

Accidentium, Genere & Subiecto.
& hac solet esse conclusio Demonstrationis.

7. *Partialis, quæ ex enumeratione partium.*

8. *Causalis, quæ ex causis externis efficiente s; vel fine.*

Hæc solet esse principium Demonstrationis. 1. 6.
Quod si accidentis sit, & essentialem quoq; contineat, tantum sicut terminorum à Demonstratione differt. T. 4.

9. *Accidentalis, (quam Rhetoricam appellat) quæ ex accidentibus est collecta.*

10. *His addi possunt. 1. Καὶ λέξω, quando unum Synonymum per aliud explicatur. ut conticescere est tacere. casar. T. 8. c. 4.*

2. Καὶ διάφορον, quando aliquid per Differentiam ad aliud explicatur.

3. Καὶ μετέφορον, ut Herodes est vulpes.

4. Καὶ ἀπαρεσιγῆ ἐναντίον, ut Sapientia prima est Stultitia carere.

5. Καὶ ὑποτύπωσον.

6. Ὡς τὸ αὐτό. Animal est ut homo, equus &c.

7. Καὶ ἐνδειαν πλεονῆς ἐκ τῆς ὁμογενῆς. ut Quadrans est qui deest Dodrans.

8. Καὶ

8. Καὶ ἑταίριον. ut Cic. per Cluent. Lex est mens & animus & consilium & Disciplina civitatis.

9. Καὶ ἀναλογία. ut homo est Minor mundus.

10. Καὶ τὸ πρὸς ἑ. ut Dominus est qui habet servum.

11. Porro, quia omnia non eodem modo definiuntur, sciendum quomodo singulorum generum res sint definiendæ, quod quam optime doceri potest, si ordinem Categoriarum sequamur.

12. Ex his autem una est Substantiarum, reliquæ Accidentium.

13. Substantiarum perfecta definitio est Essentialis, eaq; Genere & differentia constat, Genus materiam, Differentia formam exprimere debet, si haberi possit. sin minus, Forma locum supplebit coacervatio priorum.

14. At Accidentium Essentialis definitio nequaquam perfecta est, nisi quoq; externæ causæ fiat mentio, Effic-

Efficientis v3, vel Finis, ut etiam Cau-
falis evadat.

In his autem Genus formam, Differentia,
vero materiam (qualem tantum habent) circa
quam, seu Subjectum exprimere debet, una
cum Efficiente Causa vel Finali, aut utraq.

Notandum tamen quod interdum Subje-
ctum non exprimitur, eo quod in Genere conti-
netur, quadam etiam sine precipuo carent.

Sed quia accidentia sunt varia, nec
omnium eadem sit ratio, de singulis
videamus.

15. Quantitates vel à Ποσων defini-
entur. hoc est, Quia citra Subjectum seu
Materiam considerantur, absq. ejus mentione
non secus ac Substantia, per Genus & Formam
sunt definiendæ. Flac. l. 4. Dial. c. 5.

Excipe quæ Numerum numeratum signifi-
cant, ut Græc. Concio, Legio.

16. Qualitates plerq; vel à πρῶτων
(id est, per addicamentum) Subjecti de-
finiuntur.

Aliæ ita, ut expressam Subjecti mentem
necessario faciant, quæ nimirum proprium &
adaquatam Subjectum habent, aliæ ita, ut sub
Genere Subjecti implicite contineant. F. p. 1012.

De Prima & Secunda specie Qualitatis, v3
Habitum & Potentia tenendam, quod quia non
solum Subjecto proprio insunt, sed etiam ad ob-
jectum referuntur, utriusq. mentione definiun-
tur.

Tertia species Qualitatis, v3 Passiones &
Passibiles qualitates, per proximas & immédia-
tas causas vel Affectiones.

Quarta species v3, Figura, cum Quanti-
tativis definitionis legem communem habent
cujusmodi sunt in Geometria.

17. Relata necessario per sua corre-
lata definiuntur. 6. Top. c. 12. T. 3. 4. 5.

Genus Relati quoties haberi potest,
etiam relatum est sumendum. 4. Top.
c. 1. T. 5. & 6.

Alias Subjectum proprium si præsto
fuerit, id est fundamentum, nisi per se
intelligi possit, vicem Generis sustine-
bit, Et hoc quidem quando relata in
Concreto definiuntur, Top. c. 9. T. 2.

In Abstracto autem, relationes non
nisi per Genus relatum sunt definien-
dæ.

Reliqua prædicamenta, quia relata
K utcunq;

utrunq; sunt, etiam Relati mentione definiuntur.

18. Actiones & Passiones. (*præsertim humane*) quia variant Circumstantijs, ex circumstantijs quoq; describuntur. Flac. p. 1059.

19. Ubi & Quando, quia loci & temporis denominativa sunt, ut hæc, mutatis tantum casibus definiuntur.

20. Situm esse, mentione Subjecti.

21. Habere, cum ejus quod habetur tum ejus quod habetur commemoratione describuntur.

22. Motus & mutationes, ex terminis, præsertim termino ad quem.

23. Partes per totum plerumq; & hoc quandoq; per illas necessario est definiendum. Flac. p. 1075.

24. Contrariorum definitiones sunt Contrariæ. Flac. p. 1084. T. 6. c. 9. T. 3.

Aut enim contraria habent Genera & eandem Differentias, aut has contrarias sub eodem Genere.

25. Contraria Mediata quandoq; participatione, quandoq; negatione utri-

usc

usq; Extremi definiri debent, F. p. 1085

26. Privationes per habitus negationem recte definimus, non contra habitus per Privationes. Gocl. li. i. prob. 69, 6. top. c. 9, t. 5. & 8.

CAPUT. XI.

Per quæ genera Causarum Demonstratur.

1. Cum autem tum demum nos scire arbitramur, quando causam cognoscimus, causæ autem quæ sunt, Materia, Forma, Efficiens & Finis, contingit per unamquamq; harum demonstrare.

2. Materiæ exemplum. *Angulus in Semicirculo est rectus, quia constat ex duobus qui sunt dimidij duorum rectorum.* T. 2.

2. Formæ. T. 3.

3. Efficientis exemplum. T. 4.

4. Finis exemplum. T. 5.

5. *Hic Nota, quod Necessitas duplex sit. Naturalis & Violenta. ut Lapis deorsum fertur necessitate naturali, sursum violenta.* T. 10.

CAPUT. XII.

De Demonstratione

Circulari

K 2

Cau-

1. Causarum aliarum simul cum Effectu sunt, nempe præteritorum præteritæ, præsentium præsentis, Futurarum futuræ. T. 1. & 2.

2. Aliæ antecedunt vel sequuntur Effectum. T. 3.

3. In hoc posteriori genere, ab ijs quæ sequuntur, possumus demonstrare ea quæ necessario antecedunt. *Domus adificata est, ergo fundamenta jacta. non contra. Fundamenta jacta, ergo. T. 5. & 11.*

4. Medium semper simul debet esse genitum cum eo cuius est Medium, adeo ut factum, sit factum, futurorum futurum &c. Atque quod factum est, & quod futurum est, simul genita esse nequeunt. T. 6.

5. Observandum hic est, quemadmodum generationes in circulum quandoque fiunt. ut humefacta terra si calefiat à sole, necessum est exhalationes exsurgere, elevatis exhalationibus, ex frigore media regionis aeris, necessum est nubes generari, ex nubibus resolutis fit pluvia, hac humefat terram, quæ à sole califacta, vicissim in exhalationes resolvitur: Sic etiam quædam Circulo demonstrantur, quod sit cum Terminis & Mediis se mutuo consequuntur. T. 13.

6. Fit autem Circularis Demonstratio, hoc modo:

Data aliqua Demonstratione, assumimus eius Conclusionem ut Majorem, eiq; adjecta Minore, concludimus Majorem data Demonstrationis. Deinde assumimus Minorem ut Majorem eiq; apposita Majore conversa, concludimus Minorem ejusdem data Demonstrationis. Tat. 1. Post. p. 89. d.

7. In hoc autem Circulo non possunt & Convertens & conversa esse à causa, nisi circulus fiat vitiosus. Ab Effectu ad causam & contra autem regredi licet, ut cap. 13. l. 1. de Regressu dictum est.

CAPUT. XIII. & XIV.

De legibus Definitionis & Methodo eam investigandi.

1. Hisce de Demonstratione quæ interpositis, conveniens est ut ad Definitionem revertamur, & quæ de illa dicenda restant absolvamus, Illa autem potiss. duo sunt. v3.

1. Quæ sint leges bonæ Definitionis.

2. Quomodo partes Definitionis inquirendæ.

2. Leges Definitionis sunt.

I. Siquidem Definitio explicabit nobis quid res sit, oportet eam esse planam & perspicuam. 6. top. c. 2.

II. Si fieri potest, proprijs verbis non figuratis concepta.

III. Debet fieri per natura priora & notiora. 6. top. c. 4. *totum caput.*

IV. Sit reciproca, hoc est, non sit latior neq; angustior Definito, seu plura non comprehendat, nec aliquid illius excludat. Flac. p. 1065.

V. Nihil accidentale ingreditur Definitionem: 6. Top. cap. 3. T. 3. & cap. 6. T. 12.

VI. Nihil prætermittendum quod facit ad essentiam declarandam.

VII. In Definitione Generis, nihil ponatur quod unius Speciei est proprium. 6. top. c. 3. Flac. p. 1041.

VIII. Nec in Definitione Speciei, quod Geni convenit. 6. top. c. 3.

IX. Deniq; in definiendo, N in utendum est Divisione aut disiunctione.

2. Alterum quod dicendum restabat.

bat erat Methodus investigandi Definitionem. Hæc vero duplex est, v3. Divisiva vel compositiva, seu inductiva.

3. I. In utraq; cavendum, ne Vox definienda, sit æquivoca, Sic enim frustra unam ejus definitionem invenire conamur, antequam distincta fuerit. Arist. t. 25.

4. II. DIVISIONE SIC PROCEDENDUM.

I. Sumatur Gen^o Definiti proximum, & unica divisione in differentias oppositas, definiti differentia indagetur, qua habita cum Genere, ipsa habetur definitio.

III. Quod si Gen^o proximum ignotū fuerit vel innominatū, sumatur superius notum & nominatum, quod si adhuc difficilius habeatur, videndum in quo Prædicamento, hoc est Summo rerum Genere sit. Hoc dividamus per differentias oppositas, & differentiam quæ in definitum cadit, iterum subdividamus, donec ad ultimam devenierimus, quæ cum Superioribus Geni addita, Definitionem absol-

IV. Cum autem oppositarum Differentiarum altera fuerit Affirmativa, altera Negativa, Affirmativam oportet sumere ad definitionem. Si Affirmans Definitio non Competit, subdividatur Negans donec aliqua Affirmans reperitur quæ alteri è regione respondet.

V. Deniq; Cavendum ne dividendo aliquam Differentiam prætermittamus. Quod duobus modis potest contingere: vel Omittendo aliquam, ex contradistinctis Differentijs, vel integram Divisionem, quæ hanc vel illam præcedere debebat. T. 12.

Prima autem cujusq; Divisio est illa, quæ omnia complectitur quæ sub diviso continentur, quod si alia non fuerit, adhibeatur quæ est per Differentias sine medio appositæ. t. 12. l. 15.

5. Altera methodus COMPONENDO procedit, atq; hæc est: à Text 21. ad finem.

I. Si Genus definiendum sit, omnes aut saltem præcipuas ejus Species, si species plura ejus individua considerabis, & eorum prædicata essentialia

tam communia quam cujusq; propria colligas. quibus collectis, primo excipe quæ singulorū sunt propria, Deinde ex communibus tot retine, quot simul juncta cum re definienda recipiuntur, illa Definitionē constituent. T. 16.

II. Specierum Definitiones consideranda, ex illis eligenda communia, sejungenda cuiq; propria, illa enim superiori Generi addita, differentia loco habentur.

III. Prodest etiam Signa, Effecta, & Accidentia intueri, horum enim consideratione quandoq; ad essentiam ipsam penetramus. His etiam partes definitionis comprobantur & ostenduntur.

6. Ordo autem in Definitione hic servetur, ut Genus Differentijs & harum communiores angustioribus anteponantur. T. 16. & 18.

7. Porro, quia Accidentia partim ex Subjecto primo, & proxima causa definiuntur, partim per hanc illi inesse demonstrantur; Sciendū etiam quomodo data Affectione quæ vel definiatur vel demonstretur, hæc venabimur.

8. DE Subjecto, quomodo adæquandum, dictum est. cap. 5. lib. 1. De causa Proxima quomodo inquirenda restat ut dicatur.

I. Inquirendæ Subjecti & Affectionis definitiones essentielles, hæc iterum in suas partes resolvendæ, ut singula partes seorsim evolvi & explicari possint. eademq; opera, si quæ sunt Affectionis species, & ipsum Genus considerari oportet. Flac. p. 690.

Causa etenim non demonstratur, sic enim prima non esset, sed tali Speculatione inventur. Nam ut oculus saepe quod primo intuitu non videt, id ipsum postea diligentiori contemplatione cernit: Sic intellectus.

II. Consideranda sunt etiam alia propria, quæ illi Subjecto insunt, & singula cum proposita Affectione conferenda. Flac. p. 691.

III. Sin autem Subjectū limitatione egeat, hæc quoq; definitione explicanda erit.

IV. Quod si adhuc difficilior sit ejus inventio, consideranda sunt problemata præsentis affinia nobisq; nota

quæ vel causam eandem habent sive Genere sive specie, vel sub hoc continentur vel hoc sub illis.

Hac ita inventa & Subjecto primo, perfecta habetur Accidentis definitio, quæ primo Genus, tum Subjectum, demum Causam complectitur. Fl. p. 694.

Hac inventa nec demonstrare difficile erit.

HIC DE DIVISIONE, ALIQUID porro Dicendum.

1. Divisio est communioris in minus communia deductio. Nimirum.

1. Vocis in sua significata, quæ distinctio dicitur.

2. Generis in Species vel oppositas Differentias, quæ præcipua est.

3. Totius in partes, quæ aliàs Partitio appellatur.

Hæc est vel Secundum Quantitatem, vel secundum virtutem, itemq; in partes Substantiales vel integrantes. Et vicissim in partes homogeneas vel heterogeneas. (lis.)

4. Subjecti in accidentia & horum ex illis.

5. Causarum ex effectis & horum per illas. & si quæ sunt similes. Le-

2. Leges bonæ Divisionis Snnro.

I. Membra Divisionis esse ejusdem generis & inter se opposita.

II. Differentiæ Divisionis sint pares, una non latius se extendat quam altera.

III. Nihil contineatur sub' diviso, quod non ad aliquod membrum pertineat. Nihilq; in his reperiatur quod illi non subijcitur.

IV. Deniq; quoties fieri potest. sit bimembris. *Qua tamen lex propter rerum varietatem & vocabulorum inopiam sæpius violatur.*

3. Quomodo singulæ res dividantur.

Substantiæ & Accidentia quæ per abstractionem considerantur, per Differentias in species dividuntur.

Quæ vero cum materia considerantur, ut in Physicis, &c. Plerumq; ex natura Subjecti, ali quando per proprias actiones & effecta separantur. Flac. p. 903.

Actiones & passiones, ex terminis siue Subjectis in quæ desinunt. Ut Educario, alia canis alia hominis, Institutio alia debet ingenio alia cordis, Non

Nonnunquam ex forma & modo agendi, vel agente, vel objecto, vel deniq; propriis finibus. Ut. 1. Actio alia naturalis alia artificialis. 2. Divina vel Humana. 3. Meditatio alia Theologica, alia Philosophica. 4. Ad nundinas veniunt, alij ut furentur, alij ut Spectentur, Concionantur alij ut ad penitentiam homines permoveant. alij propter Decimas.

Ubi & Quando, per propria dividuntur. Ut locus alius publicus alius privatus. Sacer. prophanus. Dies festus vel nefastus.

Situs autem, partibus ejus quod Simum est, ut *pronus, supinus.*

Habere, a modis habendi. ut *Alij te. Eto Capite, alij nudo incedunt.*

Quot modis unum oppositorum dividitur, totidem alterum. Fl. p. 904.

CAPUT. XV.

1. Porro problemata aut sunt eadem, aut diversa, & rursus utraq; vel Genere vel Specie.

2. Eadem sunt quæ idem Medium habent, Specie vel Genere, Diversa quæ diversa. *Exempla in textu.*

CAPUT. XVI.

1. Causa & Effectus reciprocantur.

2. Obj. 1. videtur quod non, quia tunc fieret Demonstratio circularis. solutio est. T. 3.

Quia

3. Quia plures possunt esse causa ejusdem effectus. Solutio. T. 5.

CAPUT. XVII.

Possunt quidem plures esse Causa ejusdem effectus, non tamen ejusdem Speciei. Exempla in Textu.

CAPUT. XVIII.

An causa propior, an v. universalior sit prior? Respondetur pro propiori.

CAPUT. XIX.

1. Principia deniq; non ex alio habitu per Demonstrationem acquisita, neq; nobiscum nata sunt. T. 4.

Sed inductione per sensum facta acquiruntur, T. 5, 6, 7.

2. Hac autem principiorum cognitio, non Scientia proprie dicitur, quia Scientia principium est. Sed Intelligentia rectissime dicitur. T. 8.

Appendix de Methodo.

1. Postremum hujus materiae est, ut de Methodo non nihil dicamus.

2. Est autem Methodus in genere, definiente Zabarella, Habitus logicus, sive instrumentum nobis inserui-

LIB. II. DE DEFINIT. 159
ens ad rerum Cognitionem adipiscendam.

3. Et dividitur in Ordinem & Methodum Proprie sic dictam.

4. Ordo est talis partium alicujus Disciplinae aut tractatus inter se dispositio, qua Notiora nobis praecedunt, Ignotiora & Quae à prioribus lucem accipiunt sequuntur, ut facilius ac melius à nobis percipi & cognosci queant.

5. Hic Ordo non Naturæ sed Doctrinæ est, quia ad faciliorem cognitionem refertur.

6. Ideoq; non semper à Natura notioribus, sed à nobis notioribus Secundum nostram distinctam & in eo genere perfectam cognitionem progreditur. Illa enim quae ad aliorum distinctam Cognitionem faciunt, semper sunt praemittenda.

7. Postulat autem, ut ab Universalibus ad Particularia fiat descensus. Quia hæc absq; illis perfecte cognosci nequeunt. aliquando tamen contra-

8. Ordo dividitur in Syntheticum
& Analyticum.

9. Syntheticus, est qui à Causis & principijs ad effectus, à simplicibus ad composita procedit, eoque nomine Scientijs Theoreticis tradendis est idoneus.

10. Analyticus, qui à Fine incipit & progreditur ad Media, quæ ad illam Finem assequendum sunt idonea, quo ordine Disciplina practica & Artes conscriptæ sunt.

11. Licet operatio Artis ordine Synthetico procedat.

12. Unus itaq; cujusq; Disciplinae ordo est, cæteri arbitrarij & reprehendendi.

13. Methodus proprie dicta, est ratio procedendi à Notis ad Ignota.

14. Quæ in singulis partibus cujusq; Scientiæ est observanda, Utpote Subjecti Definitio, Divisio, partiumq; similiter & Affectionum explicatio & Demonstratio, modo ab Effectis & Si-

gnis, modo à causis, modo per topicas rationes pro ut rej Materia exigit.

15. Ab Ordine differt, quod ille semper à notioribus Nobis distincta cognitione procedit, Hæc vero modo à confusa, modo à distincta noticia nobis notioribus progreditur. Tum quod in illo nulla spectatur illatio, huic vero essentialis quasi est, unum ex altero inferre.

16. Et quia hujus Methodi nomine præcipue venit Demonstratio, eandem cum illa Divisionem habet. v3. quod alia sit Demonstrativa id est à causis, alia Resolutiva ab effectis. Ad quæ etiam Inductio demonstrativa refertur. de qua F.c.ii.

LOGICÆ.

LIBER SEPTIMUS.

DE SYLLOGISMO

PROBABILI,

TOPICORUM

LIBER PRIMUS.

QUE QUESTIONES TOPICE TRACTENTUR,
& unde argumenta petantur.

CAPUT I.

De Definitione contin-
gentis; &c.

Cum viderimus, qualis materia Necessaria sit, & quomodo ejus copi-

am habeamus; proximum est ut de Contingenti seu Probabili nobis prospiciamus?

2. Idq; Ideo, ut de quocunq; Problemate ex hac queamus argumentari, & ipsi disputatione sustinentes nihil dicamus repugnans. t. 1. 2. Elene. c. 8. t. 3.

3. Contingens est, quod ratione nostri varias & mutabiles suæ existentie causas adeptum est, ideoq; nunc sic nunc aliter sese habet.

4. Quo fit ut certam hujus scientiam habere nequeamus, sed tantum inter contradictionis partes fluctuantem, quasi opinionem.

5. Opinio est rei contingentis per Syllogismum Dialecticum acquisita cognitio.

6. *Dialecticus Syllogismus est, qui ex probabilibus concludit. aut altera tantum probabili, licet reliqua sit Necessaria. t. 5.*

7. Probabilia sunt, quæ videntur omnibus vel plerisq; vel Sapientibus: atq; his vel omnibus, vel plerisq; vel maxime notis & claris: t. 7.

Syll.

8. *Syllogismus autem contentiosus est, qui exstruitur ex ijs quæ videntur probabilia, nec tam sunt, ut, Quo varius eo melius. t. 8.*

9. *Pseudogegonua, est Syllogismus falsus ex propria alicujus Scientia Assumptione constans.*

CAPUT. II.

De utilitate Topices.

1. *Est vero ad tria utile, Methodum hujus rei habere. t. 1. 1. Ad exercitationem. Quia per hanc possumus de quacunq; re proposita, disserere. t. 3.*

2. *Ad Congressus. quia ex hac de quorumcunq; opinionibus ex proprijs eorum sententijs possumus agere, & quæ minus recte dicta sunt, refellere. t. 4.*

3. *Ad Philosophicas Scientias, quia cum poterimus in utramq; partem dubitare, facilius de singulis perspicimus, quid verum. Tum quia in illarum Principia inquirere possumus. quod in illa Scientia cujus sunt principia fieri nequit. t. 6.*

CAPUT. III.

De Topices perfectione.

Perfekte a. hanc Methodum tunc habebimus cum ea omnia facere poterimus, quæ ad probabi

habilitate disputandum requiruntur; Licet non semper disputando superiores evadamus, aut omnes in nostram sententiam pertrahere possimus. Sicut is Medicus & Rhetor est, qui cuncta qua ad medendum & persuadendum requiruntur adhibet, licet hic non semper persuadeat, nec ille semper sanet.

CAPUT. IV.

De quibus & ex quibus Disseratur.

1. Absolvitur autem hæc Methodus duobus, nempe si dicatur, Primo de quibus disputari possit, Deinde ex quibus rationes sint petendæ. T. 1.
2. Quæstiones Dialecticæ numero quinque sunt, quarum tres priores sunt simplices, duæ posteriores conjunctæ. Flac. p. 826.
3. Simples sunt: An sit? quid & quotuplex?
4. Conjunctæ, an hoc sit illud & cur sit?
5. Harum posterior ad priorem reducitur. Data n. Causa cur sit, postea queritur an data sit causa illius cujus causa quærebatur? & sic ad priorem spectat.

6. Hæc igitur conjuncta, in Quatuor Topics subdividitur.

7. Attributa de quibus queri solet, quatuor sunt. Proprium, Definitio, Genus, Accidens. Unde quatuor quæstiones topicæ dicuntur. T. 2.

8. De his enim Problemata & Propositiones institui solent. T. 3 & 4.

9. Problema, quando de utraq; contradictionis parte queritur, ut, an hoc sit illius Genus, nec ne? & sic de reliquis.

10. Propositio autem, quando de una tantum queritur, ut, nonne hoc est illius Genus?

CAPUT. V.

Enumerantur & Definiuntur Quæstiones Topicæ.

1. Quæstio Definitionis est, qua queritur, an hoc sit illius definitio? T. 2. Huic cognata est, an hoc sit illud? t. 3. item. An hæc duo sint idem, an vero diversa? T. 4. de hac Flac. l. 4. Dial. c. 19.
2. Quæstio Proprii, est qua queritur an hoc illi omni, soli & semper insit. Nemo enim proprium appellat id, quod potest alij inesse. T. 5.

3. Quæstio Generis est, qua quæritur an hoc de illo dicatur, non solum omni, sed etiam in quid. &c. T. 6.

Cui cognata est, an hæc duo sint ejusdem Generis, an vero diversi? t. 7.

4. Quæstio Accidentis est, qua quæritur an hoc de illo omni vel aliquo affirmari potest. t. 8.

5. Hæc iterum duplex est, vel enim simpliciter quæritur, an hoc sit tale, vel cum comparatione, an hoc illo magis tale sit? t. 10.

CAPUT. VI.

Cur loci Topici non communes tradantur &c.

Etiamsi vero Loci, & Argumenta quibus probantur vel refelluntur hæc quæstiones, plurima omnibus sint communia. v. G. quibus Accidens, Proprium, Genus, refelluntur, ijsdem quoque, Definitio, &c. tamen Methodus communis omnibus inserviens tradi nequit, nisi admodum confusa & inutilis sit futura: cum non solum singula Quæstiones sua propria habeant, & multa ut diximus cum omnibus Communia, sed etiam quedam duabus, quedam tribus, atque modo his, modo alijs inter se junctis, Communia reperiantur.

Cap. 7.

CAPUT. VII.

Idem, quot modis dicatur.

1. Eadem, vel idem, aliqua dicuntur tripliciter, Numero, Specie, vel Genere. T. 2.

2. Numero, cum nomina sunt plura, res autem eadem: ut *indumentum & vestis.*

3. Specie, cum plura sunt ejusdem Speciej.

4. Genere, quæ sub eodem Genere collocantur.

Aqua ex eodem fonte manans tantum eadem specie est, licet Accidentibus magis conveniat, quam e diverso fonte profluens. T. 3. & 4.

5. Quæ eadem numero sunt, propriissime eadem dicuntur. t. 5.

6. Sunt autem triplicia. 1. *Quæ Nomine & Definitione eadem sunt.* T. 6. 2. *Quæ Proprio eadē dicuntur. ut homo, & disciplina capax.* t. 7

3. *Quæ ratione accidentium talia dicuntur, ut ambulans & Aristoteles.* T. 8.

CAPUT. VIII.

Quod autem dictis Quatuor plura non sint attributa Topica:

1. Patet Inductione. t. 1.

L. 4

2. Syl.

2. Syllogismo quicquid n. de altero predicatur, aut reciproce predicatur, aut non. Si reciproce, aut essentiam declarat, aut ejus est consequens. Essentiam declarat Definitio. Essentie consequens est Proprium.

Non reciprocum, aut est Essentiale, ut Genus, aut non, ut Accidens.

CAPUT. IX.

Porro, haec Quatuor differentia semper in aliquo Predicamentorum sunt. Haec autem io. numerantur: Quod est, Quantum, Quale. &c. Ex his enim omnes propositiones sumuntur.

CAPUT. X.

Unde rationes Topicae petenda.

1. Sed etiam dicendum est, unde rationes petantur.

2. Ut enim, non omnis propositio aut problema est Dialecticum: Ita nec Ratio. Nam pro Principio quis sumet, quae nemini videntur? aut queret de illis, quae nimium sunt manifesta?

3. Sed rationes topicae sunt vel probabilia, quae cap. 1. T. 7. sunt definita. T. 2.

4. Vel Probabilibus similia. T. 3.

5. Vel quae de probabilitium contrariis dicuntur contradictoria. T. 5. Vel

6. Vel quae de Probabilitium contrariis, per comparisonem dicuntur contraria. T. 6.

7. Vel denique, quae cuilibet Artifici in sua arte videntur, Exempla habentur in textu.

CAPUT. XI.

De problemate & Thesi.

1. Verum de Problemate aliquid restat dicendum.

2. Problema dialecticum, est theoremata, de quo plerique; aut neutram in partem sentiunt, aut sapientes contra vulgus, aut utriusque; inter se dissentiant, T. 1.

3. Est autem vel Practicum, quod ad electionem vel fugam spectat. Vel Theoreticum, quod ad veritatem & cognitionem. Vel Logicum, quod ad neutrum per se, sed ad utrumque, affert adjumentum. Exempla in Textu.

4. Thesis Dialectica, est $\pi\alpha\rho\alpha\delta\omicron\zeta\omicron\nu$ alicujus nobilis Philosophi. t. 5. Vel sententia rationibus quidem nitens, Sed receptis opinionibus contraria. T. 6.

5. Non vero oportet omnem thesin aut problemata, in quaestionem vocare: Sed de quibus dubitare aliquis possit, egens Rationis non pa-

na aut Sensus. Tum quorum demonstratio non est propinqua, nec nimis remota. T. 9. &c.

CAPUT. XII.

Species argumentationum quibus

Topicus utitur.

1. Species argumentationum, quibus Dialecticus utitur, due sunt: Syllogismus & Inductio. t. 2.
2. Quid Syllogismus dictum est prius. t. 3.
3. Inductio est progressio à Singularibus ad Vniversale. T. 4.
4. Est autem Inductio apertior quidem & sensui notior, aptior ad persuadendum, multisq; communis: Syllogismus tamen majori urget, & adversus contradicentes efficacior est. T. 5.

CAPUT. XIII.

Instrumenta Differendi.

1. Sed quia capimus dicere, unde rationes argumentandi petendæ sunt, antequam ad locos singulos in specie descendamus, tradenda sunt quædam generalia differendi instrumenta, quibus usi argumentis abundabimus.
2. Sunt autem tria vel quatuor.
3. Propositionum collectio, Ambigui distinctio, Differentiarum inventio, Similium consideratio, Cap.

CAPUT. XIV.

De Primo Differendi instrumento.

Ut PRIMUM INSTRUMENTUM habeamus, ipsi locos communes Philosophicos colligamus.

1. In his collocandæ sunt sententiæ, & opiniones Philosophorum, vel omnium, vel præstantissimorum. t. 1. Et hæc non solum probabiles, sed etiam probabilibus similes. T. 2.

2. Quæ in disputationibus pro concessis & principijs habeantur, non enim facile negabuntur, ab illis qui in philosophia minus sunt clari. T. 3. T. 5.

3. Eligantur autem Sententiæ maxime univversales, ut hæc cum opus fuerit in specialiores possimus dividere. t. 8.

4. Loci autem triplices colligi debent. Physici, Ethici, Logici. T. 6.

5. In singulis tituli collocentur, Primo, Generales, deinde Specialiores. & in principio cujusq; collocetur rejd definitio, &c. T. 5.

CAPUT. XV.

De Secundo Instrumento.

I. ALTERUM differendi INSTRUMENTUM, est Distinctio ambigui & explicatio obscuri. Flac. lib. 1. dial. cap. 11.

2. Ut autem vocis cujusq; ambiguitatem deprehendamus.

I. Respicendum ad opposita, & quidem contraria. Nam, Si unum contrarium est ambiguum, alterum quoq; erit. T. 3.

Si uni vocabulo plura sint contraria, ambiguum est.

Si contraria fuerint in diversis subjectis, & diversis sensibus dijudicentur. T. 4.

Si eorum quibus unum nomen est, unum habet contrarium, alterum non. T. 5.

Si quadam contraria media habent, quaedam non, vel habent media diversa, vel quaedam unum, quaedam plura media habent: Similiter equivocata. T. 7.

Deinde Contradictoria. Quorum si unum ambiguum fuerit, & alterum erit. T. 8.

Similiter Relata & Privantia. T. 9.

II. Ad conjugata & casus. Quorum si unus fuerit ambiguus, etiam reliqui. T. 10.

Et Diversarum linguarum appellationes inter se conferenda.

III. Ad Genus. tam remotum quam propi-

propinquum. Nam, Si aliqua vox sub diversis Generibus non subalternis continetur, ambigua est. T. 11. § 12.

Sic etiam, Si contrarium ejus sub diversis collocetur Generibus. T. 13.

IV. Ad Definitiones. Nam, Si aliqua vox plures habeat definitiones (secundum illud nomen) ambigua est. T. 14.

Sape etiam in ipsis Definitionibus latet ambiguitas, qua eodem modo eruenda. T. 15.

V. Ad subjecta & attributa. Nam, Si Subjecta in Attributo inter se conferri nequeunt, attributum est ambiguum. T. 16.

VI. Ad Differentias. Nam, Si eadem vox fuerit Differentia Generum non subalternorum, est ambigua. T. 17.

Si Differentia qua de una re significata predicantur, de altera non, vox illas significans est ambigua. T. 18.

Si ex duobus, quibus idem vocabulum tribuitur, alterum est Species, alterum Differentia, illud vocabulum est ambiguum. T. 19.

CAPUT. XVI.

De Tertio, &c, instrumento.

I. TERTIUM differendi INSTRUMENTUM,

TUM, est Differentiarum notatio, quæ nihil aliud est, quam notare quid cuiusq; sit proprium, quatenus unum ab altero discrepet,

2. Eorum a. quæ ejusdem sunt Generis vel proximorum, differentia diligenter sunt notanda,

3. Quicquid a. in uno reperitur, quod non reperitur in altero, illud pro Differentia haberi potest.

CAPUT. XVII.

De Quarto. &c.

1. **ULTIMUM** est Similium consideratio, quæ est, videre quid unum cum altero commune habet, quatenus conveniant quæ probantur, & à quibus probatio petitur.

2. Nulla enim res est, quæ non aliquatenus cum altera convenit, aliquatenus discrepat.

CAPUT. XVIII.

Utilitas horum instrumentorum.

1. Horum instrumentorum utilitas varia est, Etenim.

2. Considerare quot modis aliquid dicatur, utile est.

I. Ad perspicuitatem, facilius enim intelligitur quid quis statuit, si ambiguitas explicetur.

II. Ne de verbis contententes λογμαχίας committamus. T. 2.

III. Ad Solvendas aliorum fallacias, quæ

ut plurimum ex æquivocationibus oritur. t. 3.

3. Differentias a. utile est invenire. t. 6.

I. Ad probandum aliquid non esse idem, sed diversum.

II. Ad cognoscendum quid res sit. Nam Definitiones ex differentijs extruuntur. T. 8.

4. Similitudinis autem consideratio confert. T. 9.

I. Ad inductiones. Ex similibus enim singularibus universale inducitur. T. 10.

II. Ad Syllogismos Hypotheticos habendos. Quod enim in uno Similium valet, in altero valere solet. Probata ergo similitudine, Hypothesis est probata. T. 11.

III. Ad Definitiones afferendas. Quando enim videm⁹ quod in quaq; re idem est, facile videbim⁹ ad quod Gen⁹ eam referam⁹. t. 12. & 13.

Atq; hæc sunt instrumenta per quæ Syllogismi extruuntur. T. 14.

TOPICORUM.

LIBER SECUNDUS.

DE QUESTIONE ACCIDENTIS.

CAPUT. I. De ordine observando.

Siquidem Problemata alia sunt Universalialia alia Particularia; t. 1. Et.

2. Argumenta alia adstruendi, alia destruendi vim habent; T. 2.

3. Atq; ex his, quæ universaliter adstruunt vel destruunt, eorum etiam subalterna arguunt, non contra.

Ab illis quæ universaliter arguunt initium est faciendum. T. 3.

CAPUT. II.

Ut Quæstio de Accidente adstruatur vel destruat.

1. *Idq; Primo in Quæstione Accidentis, quæ omnium est communissima & latissime patens.*

2. *Ut Accidentis problema adstruatur vel destruat videndum.*

I. An Genus vel aliud prædicatum ut Accidentis inesse dictum sit. T. 1.

Quod fit, vel dum expresse quis Genus suæ Speciei accidere dicit. vel dum Genus $\omega\alpha\pi\omega\upsilon\sigma$ de sua specie profert. Genus enim de specie semper $\omega\omega\omega\upsilon\pi\omega\sigma$ predicatur.

II. Considerentur omnes Species ejus, cui inesse vel non inesse dictum est, & si adhuc videri nequeat, individua considerentur, si cui forte non inesse vel inesse deprehendatur. T. 2.

III. Per-

III. Perpendantur definitiones, & ejus quod inesse dicitur, & ejus cui inesse, an illius definitio huic, & hujus illi conveniat, & porro in his etiam vocum quarundam definitiones, donec, res plane sit explorata. T. 3.

IV. Posito quod inest, videndum, quid inde sequatur. T. 4.

V. An usitato & vulgo recepto more inesse dictum sit.

CAPUT. III.

VI. Quando Accidentis multifariam dicitur, sive $\omega\omega\omega\upsilon\pi\omega\sigma$ eaq; vel latente vel manifesta. Sive etiam alio modo. Si non probare poterimus juxta omnes significationes inesse, vel non inesse, sufficit juxta unam probasse. *Vallet autem hoc tam ad destruendum quam confirmandum.* T. 1. & 2.

CAPUT. IV.

Loci à quibus argumenta petenda.

VII. Quando vocabulum Accidentis est obscurum, substituendum est planius, sic enim facilius probatur vel refellitur. t. 1.

M

Nunc

1. Nunc videndum est, ex quibus
Locis argumenta sumenda sint.

2. Horum PRIMUS LOCUS fit

A DIVISIONE.

Vel a Toto & partibus, videlicet.

1. sic.

1. Cui cōpetit Divisum etiā aliquod Dividen-
tium competere necessum est. Ut Fulmen est Me-
theoron. Ergo substantiale aut Accidentale.

2. Cui nullum Dividentium, neq; Divisum
competere potest. Ut Lumen neq; corpus simple
neq; mixtum, ergo non est corpus.

3. Condividentium uno sublato, alterum ma-
net.

3. Est autem Divisio Totius in par-
tes Distributio.

4. Totum est quod habet Partes.

5. Totum aliud Vniversale, aliud Es-
sentialiale, aliud Integrale.

6. Sic partes aliæ Subjectivæ, aliæ
Essentiales, aliæ Integrantes. His ad-
duntur partes Potenciales, ut poten-
tiæ animæ.

7. Totum universale dicitur Genus
quod est totum partibus essentialibus.

8. Par

8. Pars Subjectiva dicitur Species,
quæ est pars Generis. plures Distinctiones
Totius in partes, vide apud Fonseca m. 7. c. 18.

II. A Genere & Specie. sic.

1. Quæcumq; Speciej insunt, etiam Generi, non
contra. t. 2.

2. Quæcumq; Generi non insunt, nec Speciej,
non contra.

3. Quibus Genus attribuitur, necessum est ali-
quam Speciem tribui.

4. Posito Genere ponitur aliqua species.

5. Sublato Genere, tolluntur omnes Species.

6. Quæcumq; denominantur à Genere, ab ali-
qua specie denominari necessum est. Et contra.

7. Quæ de Genere dicuntur, eadem de qualibet
ejus specie. EXCEPTIONES aliunde.

8. A quo removetur Genus, ab eo etiam species.

9. De quo Species predicatur, de eodẽ & Genº.

Excipe? Nisi Negative de aliquo dicatur
species.

10. Quod de Specie, idem de Genere dicitur
Particulariter.

11. Quod speciej quoquo modo competit, toti
Generi repugnare nequit.

12. Quod nulli Speciej competit, nec Generi.

III. A toto & partibus Essentialibus.

M 2

9. Totum

9. Totum Essentiale, est quod ex pluribus unam actu essentiam constituentibus constat.

MAXIMÆ.

1. Posito toto Essentiali, ponuntur omnes ejus Partes.
2. Sublata parte Essentiali, destruitur Totum.
3. Sublato toto Essentiali, tolluntur partes.
4. Posito toto Essentiali, non statim ponuntur partes omnes Integrantes.
5. Quod toti tribuitur, non statim partibus convenit. Positis partibus essentialibus, ponitur totum.

IV. Ab Integro & Membris.

10. Totum Integrum est quod constat ex partibus integrantibus, alia quantitativum dicitur.

MAXIMÆ.

1. Vbi totum Integrum, Ibi qualibet ejus pars non contra.
2. Deficiente parte, totum esse nequit. ut Sublata altera species, integra exna Domini non est.
3. Sublata parte minus principali, Totum Essentiale manet.
4. Quales sunt Partes, tale etiam Totum.
5. TOTUM EST MAJUS SUA PARTE.

6. Posit

6. Positis vel Sublatis partibus, ponitur & tollitur Totum Integrum.
7. Quod toti convenit, non statim cuilibet Part.

SECUNDUS LOCUS.

A DEFINITIONE & DEFINITO.

VIII. Porro, ad Definitiones partium Quæstionis respiciendum, quæ vel sunt, vel esse videntur. t. 4.

11. Definitio autem alia Nominis, quæ Notatio dicitur, alia Rej.

I. A Notatione & Nominis.

12. Notatio est Nominis interpretatio. c. 6. t. 2.

13. Notatio bona, debet cum re ipsa convenire, quod cum non semper fiat.

MAXIMÆ.

1. A Notatione, infirma petuntur argumenta.
2. Cui convenit nomen, ej etiam convenit Notatio & contra.

EXCEPTIO.

1. A Nominis ad speciem non valet argumentatio.
2. Nec à Nominis figurativo, ad Genus. ut homos, ergo planta.
3. Cui non convenit Notatio, ej inepte etiam Nomen tribuitur.

M3

Exc.

Exc. Nisi nomen sit Proprium. ut, non est vitiliss
nihilominus vocatur apte Andreas.

4. Quod convenit Notationi etiam Nomini.

II. A Definitione Rej & Definito.

14. Definitio rej, alia perfectior est,
alia tantum Descriptio, utriq; eadem con-
veniunt.

MAXIMÆ.

1. Cui convenit Definitio, ej etiam convenit
Definitum. & contra.

Exc. Nisi definitio sit vitiosa & cum Defi-
nito non convertatur.

2. Cui non convenit Definitio, nec Definitum,
Non suum cuiq; tribuit. & nec est instus.

3. Quando Definitio convenit Definitioni, etiam
Definitum conveniet Definito.

4. Quicquid tribuitur Definitioni, etiam De-
finito tribui potest.

TERTIUS LOCUS.

AB ANTECEDENTIBUS ET CONSEQUEN-
TIBUS, vel à signis & signatis. c. 5.

15. Antecedens & consequens sunt
duæ res, quæ licet una alterius causa
non sit, una tamen ad alteram sequi-
tur.

MAXIMÆ.

1. Posito antecedente, necessum est poni conse-
quens. & contra. Flac. p. 946.

2. Subla

2. Sublato consequente, tollitur Antecedens, &
contra. (riet.)

3. Signis respondet eventus. Lac habet ergo pa.
Ad tempus tamen respiciatur, an-
alicubi non quadret. Exempla in textu, c. 6.

CAPUT V.

Sed priusquam reliquos locos ad-
jungamus, quædam admonitiones
prioribus, Secundo, Tertio, & Quarto.
Capitibus traditis annectamus, Itaq;
videndum.

IX. Anne Digressionem à proposi-
ta quæstione facere possimus ad ali-
ud probandum vel evertendum, ad
quod nobis major est argumentorum
copia, Modo hoc ad propositum pro-
bandum vel evertendum faciat, ut hoc
probato, vel destructo, idem proposi-
to eveniat. c. 1.

Verum cavendum, ne hoc probare vel re-
fellerè difficilius sit, quam ipsum thema.

CAPUT VI.

X. Si Accidens illud, contrarium
habuerit immediatum, ut alterutrum
inesse necessum sit, videamus ad quod

M 4

illo-

Illorum plura nobis argumenta suppetant, idq; probandum vel refellendum suscipiamus. T. I.

Nam si probatum fuerit, unum inesse, probatum est alterum non inesse. & contra.

XI. Quia a. quædam Necessario in sunt, quædam plerumq;, quædam aliquando: ad hæc etiam respiciendum. *Nam si probetur uno horum modorum inesse, vitiose reliquis modis inesse dicitur.*

Reprehendi etiam potest, qui non defini quoniam horum modorum inesse intelligit.

XII. Præterea videndum, an eadem res sibi ipsi accidere dicta sit q. diversa, eo quod nomen diversum sit.

CAPUT. VII.

Nunc ad locos vicissim revertamur. horum **QUARTUS EST.**

A REPUGNANTIBUS.

1. Repugnata sunt, Disparata vel Opposita.
2. Disparata sunt quorum unum multis opponitur.

I. A. Disparatis.

MAXIMÆ.

1. Posito uno Disparatorum, removentur reliqua.

Quo

Quod verum est de disparatis in Abstracto, non in Concreto.

2. Disparata completa, non concurrunt ad constituendum unum essenziale.

3. Opposita sunt quorum unum uni tantum opponitur.

Oppositorum eadem est Scientia.

4. Opposita sunt Quadruplicia, videlicet Contraria, Relata, Privantia, & Contradictoria.

II. A. Contrarijs.

5. Contraria alia sunt Mediata, alia Immediata.

6. Contraria sex modis inter se junguntur, contrarietatem autem tantum efficiunt quatuor modi. Ex his oportet accipere eos, qui ad præsens sunt accommodati, de quibus vide Arist. t. 1.

MAXIMÆ.

1. Contraria non possunt simul esse in eodem subjecto. Posito contrariorum uno, tolluntur reliqua. Gocl. l. 1. proble. 55.
2. Ex immediatis, remoto contrariorum uno, ponitur alterum.
3. Contraria ambo sunt positiva.
4. Allegans contraria non est audiendus.

M 5

5, Con-

5. *Contraria contrariorum sunt consequentia.*
 Cap. 8. t. 2.

6. *Contraria contrariorum sunt causa.* (56.)

7. *Contraria mutuo se pellunt.* Gocl. l. 1. probl.

III. A Relatis.

1. *Posito Relatorum uno, concedendum est alterum.*

2. *Negato eorum uno, negatur reliquum.*

3. *Duo Relata eidem competere nequeunt.*

4. *Relatorum propria sunt relata.* (77.)

5. *Relata Simul sunt natura.* Gocl. l. 1. proble.

6. *Relatio, per se non incurrit in sensus.*

7. *Relative opposita non habent medium.*

8. *Qui unum Relatorum perfecte norit, novit & reliquum.*

IV. A Privantibus.

1. *Deficiente habitu, Privatio esse nequit.*

2. *Privatio prasupponit habitum.*

3. *Privatio unius, est habitus alterius.*

4. *A Privatione ad negationem habitus recte argumentamur, non contra.*

5. *Causa privativa, non potest producere positivum effectum.* Gocl. lib. 1. probl. 65. & 68.

6. *A privatione ad habitum non datur regressus*
 intellige eundem numero habitum, item si una
 eum habitu etiam potentia ad illum tollatur.

7. *Habi-*

7. *Habitus & Privatio sunt in eodem Pradicationamento.*

V. A Contradicientibus.

1. *Ex duobus contradicientibus uno posito, alterum tollitur. & contra.*

2. *Contradictio est inter Ens & Non ens.*

3. *Contradicientia carent omni Medio.* Quia carent extremis, nam unum tantum est, alterum Non est. Inter Ens aurem & Non Ens, non potest esse medium.

CAPUT, VIII.

Ab Oppositorum consecutione.

1. *Si posita re, sequatur aliquid, ad consequentis contradictorium, sequetur contradictorium & Antecedentis, t. 1.*

2. *Si remora re aliquid removeretur, hoc posito, ponetur & illud.*

3. *Si posita re, aliquid tollitur, hoc posito, illud necessario removeretur.*

4. *Si remota re aliquid ponatur, hoc Sublato illam necesse est poni.*

5. *Si posita re sequatur aliquid, ad Antecedentis contrarium sequetur contrarium consequentis, t. 2.*

5. *Si posita re ponatur aliquid, ad privationem Antecedentis, sequitur Privatio consequentis, t. 3.*

7. Si

7. Si posita re, sequatur aliquid, ad Relatum
Antecedentis, sequitur Relatum consequentis.

T. 4.

QUINTVS LOCVS.

CAPIT. IX.

A. CONIUGATIS ET CASIBUS.

1. Coniugata, sunt quæ ab eadem,
Origine, Casibus tantum variata de-
scendunt.

MAXIMÆ.

1. Quod competit uni Coniugatorum, etiam
alteri competere debet. T. 1.
2. Cui unum ex Coniugatis convenit, conve-
niunt etiam reliqua. & Contra.
3. Si unum convenit alteri, eius Coniugata e-
tiam alterius Coniugatis convenient. T. 2.
4. Si Dua res contrarientur, idem facient eo-
rum Coniugata & Casus.
5. Coniugata se invicem sequuntur.

SEXTUS LOCUS.

A. Causa & Effectus.

1. Causa est cuius vi res est.

MAXIMÆ.

1. Qualis Causa, talis Effectus. Gocl. l. 1. prob. 18.
Intel.

Intellige de efficienciis Univocis, de Æquivocis
non semper valet.

2. Quæ illegittimo auspiciata sunt principio,
vix est ut bono peragantur exitu.
3. Quod est causa causa, est etiam causa cau-
sati.

Δημοκρ. περὶ τῆς τεφάνης. ὁ τὸ ἀτέμνα ὁ δὲ
χῶν, ἔλος τῶν φύλων κακῶν αἰτίος.

4. A Pari causa par existit Effectus.
5. Cum plures causa ad eundem finem ten-
dunt, nihil interest qua quis fuerit usus.

Exc. Nisi caufarum alia legitima fuerit, alia
non.

Nisi una sit altera compendiosior, etenim
Quod potest fieri per pauciora, non opus est ut
fiat per plura.

6. Posita causa, ponitur Effectus.
7. Si plures cause ad eundem effectum neces-
sario requiruntur, deficiente una, non procedit
effectus.
8. Cessante causa cessat effectus. De ἐνεργεία
seu actione, semper verum est, de ἐνεργήματι, seu
opere per actionem producto, non semper.
9. Sublata causa, tollitur effectus.

Exc. Nisi, non semper, sed certo tantum tem-
pore causa requiratur.

Vera

Vera autem semper est regula de causa confer-
vante.

Nisi ex pluribus causis una cesset, non omnes.

10. *Ex nihilo nihil fit.*

11. *Nihil fit sine causa.*

12. *Causa est prior effecto, naturâ, non semper tempore.*

2. Causæ sunt Internæ vel externæ.

3. Internæ sunt quæ rej essentiam & constitutionem ingrediuntur, ut Materia & Forma.

4. Materia triplex est.

1. *Ex qua res est, quæ est hujus loci.*

2. *In qua, quæ est subjectum dicitur.*

3. *Circa quam, quæ objectum dicitur.*

4. *Dicitur etiam occasio materia.*

II. A Materia.

MAXIMÆ.

1. *Existente Materia produci potest Effectus.*

2. *Deficiente Materia, deficit Effectus.*

3. *Inhabilitas Materia impedit Effectum.*

Ex quovis ligno non potest fieri Mercurius.

4. *Materia arguit præstantiam materiati.*

5. *Qualis Materia, talis Effectus.*

III. A Forma.

5. Forma est per quam res est id quod est.

6. Forma,

6. Forma est in rebus vel extra res.

7. Forma quæ est in rebus, est Substantialis vel Accidental.

8. Substantialis duplex est, Informans nempe & Assistens.

9. Informans est cui maxime competit Definitio Formæ data.

10. *Ab hac Propria, itemq; Actiones propria, ipsum deniq; Esse formati dependet.*

11. Informans alia sine Subjecto sive materia existere potest, ut anima rationalis, Alia non nisi in materia. ut reliquæ formæ naturales.

12. Forma Assistens, est quæ tantum est causa motus in Subjecto. *Quales calor formæ putantur Intelligentia.*

13. Forma Accidental., est accidens inhærens in Subjecto.

14. Forma extra rem, seu externa., est exemplar vel imago ad quam res facta est, sive secundum quam aliquid fit, unde etiam exemplar & Forma exemplaris dicitur.

Argumenta à Forma hæc sunt.

1. *Ex Forma denominatur Effectus.*

2. *Deficiente Forma, non potitur Effectus.*

3. Mutata

3. Mutata Forma, res alia esse censetur.
 4. Tantum unumquodq; potest, quantum forma ejus naturalis permittit.
 15. Causæ externæ sunt, quæ ad Effectum producendum necessario quidem requiruntur, verum ejus essentiam non Constituunt, ut Efficiens & Finis.

IV. Ab Efficiente.

16. Efficiens, est à qua res est.
 17. Efficientium causarum modi sunt varij. (servans)
 1. Quod alia sit Procreans alia Con.
 2. Alia sola, alia cum alijs. Et ex his, alia instrumentalis, alia principalis.
 3. Per se, vel per accidens.
 4. Deniq; alia, ἀπορρηκτική, alia ἀπορρηκτική, alia οὐκ ἐκείνη. Qui usu & excitatione addiscuntur.

MAXIMÆ SUNT:

1. Mala arbor, non fert bonum fructum.
 2. Patrem sequitur sua proles.
 3. Mali corvi, malum ovum.
 4. Causis per accidens, raro assimilatur effectum.
 5. Bonum est, cujus generatio est bona. & contra, l. 2.

6. Malum est, cujus interitus est bonus.
 7. Bonum est, cujus corruptio est mala.
 V. A. Fine.

18. Finis est cujus gratia res est.
 19. Finis alius est Internus, qui effectum semper comitatur, alius Externus, quo efficiens frustrari potest.
 20. Finis duæ sunt conditiones, ut sit ultimum rei & optimum.

MAXIMÆ.

1. Finis est præstantior Finito.
 2. Cujus finis est bonus, ipsum quoq; bonum est.
 3. Omnia referuntur ad suum Finem.
 4. Deus & Natura nihil faciunt frustra.
 5. Cessante Fine, cessat actio.
 6. Finem consecuti, cessamus agere.
 7. Quod pro aliquo introductum est, contra eum torqueri non debet.
 8. Quod contra vel præter finem rei fit, irritum esto.

VI. Ab Effectis.

21. Effectum est quod è Causis existit.
 22. Effectorum eadem sunt distinctiones quæ causarum, videlicet, aliud Materialium, aliud Formatum, aliud

Finitum, &c. aliud per se, aliud ex accidenti.

MAXIMÆ.

Hic valent pleræq; Maxima Causarum, s; invertantur. ut.

1. Qualis Effectus, talis plerumq; Causa.
2. Si Effectum est, necessum est causam esse vel fuisse.
3. Factum, infectum fieri nequit.
4. Ex usu aestimatur res.
5. Abusus non tollit Rem.
6. Ex eventu, iudicium.
7. Exitus, acta probat.
8. Prohibito Effectu, ipsa quoq; causa censetur prohibita.
9. Causa quæ finem non assequitur; nulla cense-

Hæc ær snart bðtt.

Þor ogjord gerning bðtes ofðdt fãã.

Excipe, plena Intentio habetur pro facto.

SEPTIMUS LOCUS.

I. A Subjectis & Adjunctis.

23. Subjectum est, cui aliquid adjungitur.
24. Subjectum, aliud est In quo, sive Inhæssionis, aliud circa quod, seu Operationis, quod alias objectum & Materia circa quam dicitur. Maxi-

MAXIMÆ.

1. Talia sunt Adjuncta, qualia permittuntur esse à Subjectis.
2. Posito Subjecto adequato, ponitur Adjunctum proprium. Et contra.
3. Verba secundum subjectam materiam sunt intelligenda. (dens.)
4. Cujus Subjectum est, ejus quoq; est Accidens.
5. Subjectum natura prius est Accidente.
6. Destructo Subjecto, destruuntur Accidentia.

II. Ab Adjunctis.

25. Adjunctum est, cui aliquid subijcitur, & Hujus eadem ac subjecti distinctiones sunt.

MAXIMÆ.

1. Concesso Accidente, infertur Subjectum.
2. Idem numero Accidens, de subjecto in subjectum non migrat.
3. Idem numero Accidens, non potest esse in diversis Subjectis.
4. Accidens commune, non fluit à principijs essentialibus subjecti.
5. Noscitur ex comite qui non noscitur ex se.

CAPUT. X.

OCTAVUS LOCUS.

A Comparatis.

N 2

I, Com

1. Comparata sunt, quæ inter se conferuntur.
2. Comparata sunt, vel in Qualitate vel in Quantitate.
3. Comparata in Qualitate sunt, Similia vel Dissimilia.
4. Similia sunt, quorum eadem est Qualitas.

II. Argumenta à Similibus.

1. Similia magis illustrant, quam probant.
2. De Similibus idem est iudicium. Fla. p. 954.
3. Quod in uno Similium valet, etiam in cæteris. (tero.)
4. Quod non valet in uno Similium, nec in al.
5. Similium eadem est ratio. t. 1. Nisi penitentiam egeritis, omnes Similiter peribitis.
6. Nullum Simile currit quatuor pedibus.

III. A Dissimilibus.

5. Dissimilia sunt, quorum Qualitas est diversa.
6. Hic locus magis ad refutandum, quam probandam idoneus est.

MAXIMÆ.

1. Dissimilium diversa est ratio.
2. Dissimilibus dissimilia conveniunt.
7. Comparata in Quantitate sunt Paria vel imparia. t. 2.
8. Im-

8. Imparia sunt, quorum alterum, altero est probabilius.
9. Impar est majus aut minus.
10. Majus est, cujus probabilitas est major.

IV. Argumenta à Majori ad minus.

1. Quando unum sequitur ad alterum, si incrementum capit Antecedens, idem faciet Consequens. T. 3.
2. Cum unum de duobus dicitur, si cui magis verisimile est inesse non inest; nec cui minus. t. 4.
3. Cum duo de uno dicuntur, si quod magis inesse videtur non inest, nec quod minus. t. 5.
4. Cum duo de duobus dicuntur, si quod alteri magis inesse videtur, non inest, nec reliquum reliquo. T. 6.
5. Si id non licet quod minus est, neque id licebit quod majus est.

V. Argumenta à Minori ad Majus.

1. Cum unum de duobus dicitur, si cui minus verisimile est inesse, inest, etiam cui magis. t. 4.
2. Cum duo de uno dicuntur, si quod minus inesse videtur, inest, etiam quod magis. t. 5.
3. Cum duo de duobus dicuntur, si quod alteri minus inesse videtur, inest, etiam reliquum reliquo. T. 6.

4. Si id licet quod majus est, id quoque quod minus est licebit. Exc. Nisi dissimilitudo sit casu.
5. Quod est minore minus, est etiam maiore minus.

VI. A paribus.

II. Varia sunt, quæ æque vera & possible esse videntur. T. 7.

MAXIMAE.

1. Cum unum duobus pari ratione inest. Si uni inest, etiam alteri. Et si non uni, nec alteri. t. 8.
2. Cum duo eidem pari ratione insunt. Si unum inest, etiam alterum. Et si unum non, nec reliquum. t. 9.
3. Sic, cum duo duobus pari ratione insunt. Si unum inest uni, etiam alterum alteri. Si non unum uni, nec reliquum reliquo.
4. Parium, paria quoque, sunt iudicia.
5. Vbi eadem ratio, ibi idem quoque, jus.
6. Vbi diversitatis ratio reddi nequit, ibi diversum jus observari non debet.
7. Ut res se habet in uno parium, ita in reliquis.

CAPUT. XI.

NONUS LOCUS.

Ab ijs quæ Adijciuntur & Detrahuntur.

MAXIMAE.

1. Si aliquid alteri adiectum, facit illud quale prius

prius non erat, id prius tale fuisse consentaneum est. Flac. pag. 967.

Excipe, quæ hominum instituto & opinione talis sunt.

2. Si aliquid alteri adiectum, illud magis tale facit, illud certe tale erit. t. 2.

Valent autem hæc in ijs tantum, quæ intentionem recipiunt, nec convertuntur.

3. Si aliquid alicujus detractioe desinat esse, quale erat, videtur id quod detractum est, tale esse. Flac. pag. 979.

XIII. Respicendum ad ea, quæ secundum quid dicuntur. t. 3. Nam.

1. Quod magis vel minus tale est, etiam tale erit, non contra.

2. Quod aliquando, alicubi aut aliqua parte tale est, illud simpliciter tale erit. T. 4.

Sed hæc patiuntur plurimas instantias & exempla contraria.

DECIMVS LOCVS.

Ab autoritate seu testimonio.

Continens argumenta inartificialia.

1. Ab hoc loco ducuntur tantum confirmationes & confutationes, expositiones & declarationes nullæ.

2. Testimonium aliud Divinum, aliud humanum. N 4

3. Aut

3. *Authoritas Divina, in ipsius omnipotentia & veritate consistit.*
 4. *Authoritas humana, in rerum Cognitione & virtute.*

MAXIMÆ.

1. *In verbis valet vulgi authoritas, in sententijs. Sapientum.* (paucis.)
 2. *Loquendum cum multis, Sapiendum cum paucis.*
 3. *Quo melior, Sapientior, prudentior, doctior aliquis autor fuerit, eo maior fides ejus dicitur est habenda.*
 4. *Artifici in sua Arte est credendum.*
 5. *Sutor non ultra crepidam.*
 6. *Cum desinunt rationes, authoritate standum est.*
 7. *Oportet Discipulum Credere. Elench. Soph. l. 1. cap. 2. T. 2.*

TOPICORUM.

LIBERTERTIUS.

DE QUÆSTIONE ACCIDENTIS
Comparata.

CAPUT. I.

Loci, ex quibus probatur aliquid aliquo melius & optabilius esse.

Quando quæritur, utrum altero melius &c. & optabilius? Est autem

autem quæstio de ijs, quæ non manifeste multumq; distant.

I. Videndum, utrum altero sit diuturnius & constantius. T. 3. Nam, *Eterna bona sunt Temporaneis anteferenda.*

Diuturna Subitaneis, Certa incertis. Spæpretio non emenda.

II. Utrum eligant Leges, viri boni & prudentes, & ex his, utrum plures eligant & præstantiores. T. 4. Nam, *Melius est & optabilius, quod viri boni & prudentes eligunt.*

III. Utrum per se in genere boni sit? utrum per aliud. T. 5.

Quod per se bonum est, melius est eo quod bonum est per aliud. T. 6. 7.

IV. Utrum per se causa boni? utrum per accidens. T. 8. Nam,

Quod est causa boni per se, præstat ej quod est causa boni per accidens.

V. Utrum simpliciter bonum, & utrum Secundum quid & alicui. T. 9.

Quod simpliciter bonum est, præstat ej quod alicui tantum.

VI. Utrum Natura bonum, t. 10. Nam,

Quod Natura bonum est, præstat ej quod non naturaliter tale est.

VII. Utrum præstantiori Subjecto inest. T. 11. Nam.

Subjecta augment minuuntq; dignitatem & existimationem Adjuncti. T. 12. & 13. (tius.

Præstantius est cujus Objectum est præstan-

VIII. Utrum finis sit, vel fini propinquius &c. T. 14. Nam.

Finis melior est his, quæ ad finem diriguntur.

Quod fini est propius, præstat ej quod à fine remotius est. T. 15.

Melius est, cujus finis est melior. T. 16. 18. 19.

Propter quod unumquodq; tale est, illud magis tale est.

Publica utilitas, Privata anteferenda.

IX. Utrum possibile? Nam possibile præstat impossibili. T. 17.

X. Utrum altero honestius, laudabilius, pulchrius per se, Nam illud etiam melius & optabilius est.

CAPUT. II. Plures Loci.

XI. Utrum maiora bona vel mala consequuntur. T. 1. Nam.

Melius

Melius est quod majora bona consequuntur.

Quod minus mali sequitur, præstat ej quod plus mali secum affert.

Magis expedit, quod à majori malo liberat. Flac. pag. 948.

Præstant bona quibus minus mali est adjunctum.

XII. Ad utriusq; numerū. t. 2. Nam.

Plura bona sunt anteferenda paucioribus. Sed habet instantias.

XIII. Utrum cum voluptate conjunctum, utrum non. T. 3.

Bonum jucundum, melius est eo quod est molestum. &c.

Quod sine molestia est, eo quod cum molestia est conjunctum. T. 4.

XIV. Ad tempus. t. 5. Nam.

Unumquodq; melius est, quo tempore magis est necessarium.

Quod semper necessarium est, præstat ej quod aliquando. T. 6.

XV. Vtro carere possumus, cum alterum habemus. t. 7. Nam.

Ex duobus bonis, præstat id quod cum habemus, altero non egemus.

Quo

Quo carere possumus, cum alterum habemus, vilius est eo quod cum habemus, altero carere possumus.

XVI. Ad utriusq; generationes & corruptions. T. 8. Nam.

Quorum corruptio magis cavenda, ea sunt magis expetenda.

Pejus est, cujus interitus est magis utilis.

XVII. Ad eorum contraria. t. 8. Nam.

Cujus contrarium est pejus, illud est melius.

XVIII. Utrum bono vel meliori propinquius & Similius. T. 9. Nam.

Quod bono est vicinius & Similius, praestat ej quod est remotius & dissimilius. T. 10.

Quod meliori Similius est, praestat ej quod dissimilius. Sed habet instantiam. T. 11.

Quod meliori est Simile, praestat ej quod deteriori. Sed habet instantiam. T. 12.

XIX. Utrum magis illustre. t. 13. Nam.

Quod illustrius, etiam melius habetur.

XX. Utrum difficilius paratur. t. 14. Nam.

Quae difficilius parantur, nobis chariora sunt his, quae facilius parantur.

XXI. Utrum magis proprium. T. 15. Nam.

Propria bona, anteferenda Communibus.
XXII. Utrum à malis magis segregatum? T. 16. Nam.

Quod nihil incommodi affert, praestat ei quod cum incommodo est conjunctum.

XXIII. Utrius Simplex, alterius? Simplici melius. T. 17. Nam.

Quando simplex alicui praestat, etiam ejus generis optimum, optimo alterius generis praestat. & vicissim.

Cujus generis optimum, melius est optimo alterius generis, illud etiam Simpliciter eo est melius. T. 18.

XXIV. Utrum communicetur vel non. T. 19. Nam.

Quae communicare possumus cum alijs, praestant ijs quae non.

Quae amicis tantum communicamus, praestant ijs quae quibuscunq;. T. 20.

XXV. Utrum necessarium sit, utrum ex abundanti. T. 21. Nam.

Quae ex abundanti, sunt necessarijs meliora. Sed habet instantiam. (genda.

Nam necessaria melioribus saepe magis eliguntur.
XXVI. Utrum ab alijs habere possumus. T. 22. Nam.

*Quae ab alijs habere non possumus, praestant
ijs quae possumus.*

XXVII. Vtrum sine alio est bonum,
T. 23. Nam.

*Quod Solitarium expetitur, praestat ej quod
non nisi cum alijs.*

XXVIII. Vtrum negamus nos habere,
ut alterum habere videamur, *Illud
hoc est deterius.* T. 24.

XXIX. & XXX. videnda, in textu. 25. & 26. vide-
antur.

CAPUT. III. Adhuc plures?

XXXI. An aliquod eorum propriam
virtutem habeat. *Illud est preferendum.
Et si ambo habeant, preferendum est quod ma-
jorem habet.* T. 1. & 2.

XXXII. Vtrum bonum efficit id
cui adhaeret, *Illud est optabilius.* T. 3.

*Et si ambo bonum efficiunt, praestat id quod
melius efficit.*

XXXIII. Respiciendum ad Casus
& Conjugata, Usus, Actiones & opera.
T. 5.

*Si res est praestantior altera, conjugata
jus praestant Conjugatis ejusdem.*

XXXIV. Vtrum eorum tertio, sit
melius vel deterius. T. 6. Nam.

*Quod melius est tertio, praestat ej quod eo-
dem est deterius.* & (deteriore. t. 7.

Quod est meliore melius, est etiam melius
XXXV. Vtrum tertio sit magis o-
ptabile, quam reliquum, *Illud etiam est
praestantius.* T. 8.

XXXVI. Utrius excessus praestet
excessui alterius, *Illud melius est.* T. 9.

XXXVII. Vtrum velit quis, per se
ipsum parare, reliquum non. T. 10.

*Quod per nos ipsos parare volumus, praestat
ej quod per alios.*

XXXVIII. Vtrum tertio adjectum,
faciat illud melius, reliquo ejdem ad-
jecto. T. 11.

XXXIX. Vtrum a tertio detractum,
relinquat illud majus, quam si reliquum
ab eodem detrahatur, *illud est minus.* T. 12.

XL. An unum per se, alterum pro-
pter gloriam appetatur. *Illud praestat. Pro-
pter gloriam a. appetitur, quod nemine conscio,
non damus operam ut sit.* T. 14.

XLI. An unum propter se & gloria,
alterum propter alterutrum tantum,
appetatur. *Illud praestat huic.* T. 15. (t. 16.

XLII. Vtrum altero honorabilius?
XLIII. Vtrum

- XLIII. Vtrum ad plura utile, T. 17.
 XLIV. Vtrum ad æque multa uti-
 lius. T. 18. (19.)
 XLV. Vtrum melioris gratia fit, T.
 XLVI. Vtrum tantum eligendum,
 alterum modo eligendum, modo fu-
 giendum, T. 20.

CAPUT. IV.

De Simpliciter optabili.

Ex iisdem locis probatur aliquid
 Simpliciter eligendum vel fugiendum.
 Ex quibusdam si tantum detrahatur,
 illa excellentia qua unum superat al-
 terum. *Nam quæ magis bona sunt, & magis
 eligenda, illa etiam bona sunt & eligenda. t. 1.*
 Ex quibusdam sine detractiōe. t. 2.

CAPUT. V.

De Locis, generalius extendendis,
 Sumendi autem sunt dicti loci ma-
 gis universaliter. Sic enim ad plura
 erunt utiles. T. 1.

Possunt autem plurimi magis uni-
 versales fieri, mutatis paucis. T. 2.

*Vt Locus V. G. VI. Capitis primi: Quod
 natura bonum est, melius est eo quod non natu-
 raliter*

*raliter tale est: sic commutetur: Quod natura
 tale est, magis tale est eo quod non natura tale
 est. Similiter ex reliquis plures. t. 3.*

CAPUT. VI.

Loci Maxime Generales.

Si problema fuerit particulare, ad
 eosdem locos est respiciendum. *Nam
 quod universalem probat, etiam particularem.
 T. 1.*

Quidam tamen loci, maximè apti &
 communes sunt. t. 2.

I. Opposita & coniugata. *Nam.*

*Si quedam voluptas est bona, aliquis dolor
 erit malus.*

*Si aliquid voluptuosum est fugiendum,
 etiam aliqua voluptas.*

II. Quæ generandi & Corrumpen-
 di vim habent. t. 3. *Nam.*

*Si aliquid Scientiam corrumpens, est ma-
 lum, Scientia erit bona.*

III. Comparata & Similia. t. 4.

Cæterum problema indefinitum,
 uno modo refellitur, duobus autem
 probatur. t. 7.

Definitum bifariam evertitur. t. 8.

Definitum ad unum, tribus modis evertitur. t.9.

Definitum ad solum, quatuor modis refellitur. t.10.

IV. Prodest etiam Singularia respicere. *Nam si nulli horum, nec Particulari aliquid convenit.*

V. Dividendum Subjectum, & videndum an cui insit. t.12.

VI. Dividendum Attributum, & videndum an aliquid insit. t.13.

Ad confirmandum igitur Accidens, vel refellendum, ex hujus modi locis, & ita arguendum est. t.14.

TOPICORUM.

LIBER QUARTUS.

DE QUÆSTIONE GENERIS.

CAPUT. I.

Loci, quibus aliquid alterius Genus esse probatur vel refellitur.

Quæstiones Generis & Proprij, elementa sunt ad Quæstionem Definitionis

ditionis, de his enim separatim rarius quaeritur. t.1.

Quando autem quaeritur, An hoc sit illius Genus. t.2.

I. Videatur, an prædicetur de omnibus illius Syngeneis. *Nam.*

Genus prædicatur de omnibus suis Speciebus.

II. An prædicetur in Quid. t.3. *Nam.*

Genus de suis Speciebus in Quid prædicatur. T. 3.

III. An possit inesse & non inesse. T. 4. *Nam.*

Genus semper suæ Speciei inest.

IV. An sit in eodem Prædicamento. T. 5. *Nam.* (mento.

Genus & Species sint in eodem prædicamento.

V. An definitio ejus communicetur Speciei. T. 6. cap. 2. T. 4. *Nam.*

Genus de Specie prædicatur & Nomine & Definitione.

VI. An de omnibus dicatur quibus posita Species. T. 7. *Nam.*

Quibus Species tribuitur, etiam Genus tribui oportet.

VII. An posita Species alicujus Speciei positi

ej positi Generis sit particeps. t. 8. Nam.
De quo dicitur Genus, de eo etiam aliqua e-
jus Species.

VIII. An latius pateat quam positi-
tum Genus. T. 9. Nam.

Genus semper latius patebit quam Species.

IX. An æque late pateant, deq; tori-
dem dicatur unum ac alterum. t. 10.

X. An alicui positæ Speciei Indivi-
duo non conveniat. t. 11. Nam.

*Genus predicatur de omnibus Speciej sua in-
diduis.*

CAPUT. II. Plures loci.

XI. Videndum, an posita Species ha-
beat aliud Genus? T. 1.

*Nam, Vnius Speciej non possunt esse plura,
Genera non Subalterna, aut non sub eodem Ge-
nere contenta.*

XII. An positi Generis Genera de
posita Specie prædicentur in Quid, &
an ejus participantur. t. 2. Nam.

*De quo predicatur Genus, de eo etiam Ge-
neris Genus & superiora omnia, Et de quo u-
num in serie Generum predicatur in quid, etiã
reliqua quacunq; prædicantur, in quid prædi-
centur.*

Deniq;

Deniq;, Nullum Genus participatur defini-
tionem Speciej.

XIII. Utrum positum Genus ejusq;
Genera prædicentur in quid de Spe-
ciebus positæ Speciej. t. 3. Nam.

*Quod predicatur de aliquo in quid, illud
ejusq; Genera de omnibus qua sub illo continen-
tur, in quid prædicantur.*

XIV. An definitiones Generum
conveniant Speciej. t. 4.

XV. An positum Genus sit alicujus?
Differentia. T. 5. 9. 10. & cap. 5. T. 10.
Nam.

*Quod est unius Differentia, alterius vel e-
jusdem Genus esse nequit.*

XVI. An posita Species, sit alicujus?
Differentia. t. 6. & 8. Nam.

*Differentia alicujus non potest esse Species al-
terius vel ejusdem.*

XVII. An positum Genus sit potius?
Species ejus, cujus Genus esse statuitur.
T. 7. Nam.

Nihil est ejusdem Genus & Species.

XVIII. An aliqua positi Generis Dif-
ferentia conveniat Speciej.

O 3

Cui

Cui convenit Genus, ej aliqua ejus Differentia conveniet.

XIX. An posita Species sit natura, prior, & secum tollat Genus. t. 12. *Nam. Genus est natura prius Specie. Sublato Genere tollitur Species.*

XX. An Species sit alicubi absq; posito Genere. t. 13. *Nam.*

Species nunquam Separatur à Genere.

CAPIT. III. Adhuc plures.

XXI. Videndum, an Species alicujus Generis contrarij sit particeps. t. 1. *Nihil potest simul contrariorum esse particeps.*

XXII. An aliquid communicetur Speciei, quod Generi omnino non communicetur. t. 2.

Quorum Species est particeps, ea & Generi communicantur.

XXIII. An Genus vel Species sit ὁμώνυμον. t. 3. *Nam.*

Genus de Specie predicatur ὁμώνυμον, & Species debent esse univoca. cap. 5. t. 4.

XXIV. An positum Genus habeat plures Species. t. 4. *Nam.*

Omne Genus plures habet Species. 25. An

XXV. An positum Genus sit Metaphoricum. t. 5. *Nam.*

Omne Genus proprium esse debet.

XXVI. An Utrumq; aliquid contrarium habeat. t. 6. *Nam.*

Contraria sunt sub eodem Genere, vel contrarijs. t. 7.

Si unum Contrarium non est sub aliquo Genere, nec reliquum. t. 8.

Si Genus & Species habent sua contraria, & Species cum suo contrario, habet aliquid Medium. Etiam Genus cum suo habebit & contra. Object. de malo & bono, quæ habent medium.

Quorum tamen Species Sanitas & morbus non. Si utraq; Medium habent, eodem modo habebunt. t. 10.

Extrema & Medium erunt in eodem Genere. t. 11. (t. 12.)

Si Genus alicui contrarium, etiam Species, Atq; hæc ad refellendum valent.

T. 13.

Confirmantia tria sunt. t. 14.

Si unius contrarij Genus erit, etiam reliqui. Siquidem Generi nihil contrariatur. t. 15.

Si Medij Genus, etiam extremorum erit. T. 16.

Si quid est in aliquo Genere, ejus contrarium erit in contrario. t. 17.

CAPUT. IV.

Continuantur Loci.

XXVII. Respiciendum ad conjugata & casus. t. 1. Nam.

Si aliquid est Genus alterius, ejus conjugatum erit Genus conjugati ejusdem. Fla. p. 1020.

XXVIII. Ad proportionalia. t. 2. 3. & 4. Nam.

Si, ut primum se habet ad Secundum, sic Tertium ad Quartum. & Secundum fuerit Genus Primi, etiam Quartum, Tertij.

XXIX. Ad eorum Habitus vel Privationes. t. 5. Nam.

Habitus & Privatio, non sunt sub eodem Genere proximo, Erg. Si aliquid est Genus unius, non est Genus alterius.

Si utrius sit opposita Privatio vel Habitus, & unum est in uno, oppositum erit in opposito.

XXX. Ad Contradictoria. t. 6. Nam.

Si aliquid est Genus alterius, nihil quod non sub Genere continetur, potest esse species speciei. &c.

Si quid non est sub aliquo, neque erit sub altero, quod est sub hoc, erit Species illius.

XXXI Ad

XXXI. Ad Relata. T. 4. Nam.

Si species est Relativum, etiam Genus, non contra. Genus & Species ad idem referantur. t. 8.

Species & Genus, eodem modo ad aliquid referuntur. Object. t. 10.

Species & Genus cum suis Correlatis Similiter reciprocantur. t. 11.

Species & Genus ad totidem referuntur. Object. t. 12.

Relatum Generis, est Genus Relativum speciei. t. 13, Flac. pag. 1015.

CAPUT. V. Porro.

XXXII. Videndum, an aliquod eorum sit Potentia vel Actus. t. 1. Nam.

Si Species fuerit potentia, etiam Genus, Sic de Actu & contra.

XXXIII. An aliquod eorum sit Habitus vel Potentia, t. 2. Nam.

Si Species est habitus, etiam Genus & contra. Sic de Potentia.

XXXIV. An positum Genus, sit consequens positæ Speciei, t. 3. (Genus. Nam non omne Consequens alicujus, est ejus

XXXV. An sint, vel esse possint in eodem Subjecto, t. 4. Nam.

O 5

Cui

Cui inest Genus, etiam Species inest.

XXXVI. An posita Species, tantū ex parte sit particeps datī Generis. t. 5. *Nā,*

Genus totam essentiam suam Speciei communicabit.

XXXVII. An positum Genus, sit pars positæ Speciei. *Nam, Species est pars Generis. t. 6.*

XXXVIII. An Species sit inter vituperanda: *Nam, tunc potentia vel facultas, ejus Genus esse nequit. t. 7.*

XXXIX. An Species per se laudanda. *Neq̄, enim sic potentia vel facultas ejus Genus erit. t. 8.*

XL. An posita Species sit affectio positi Generis. *Non enim oportet. t. 11.*

XLI. An positum Genus sit subiectum positæ Speciei. *Non enim utrumq̄ potest esse. t. 12.*

CAPUT VI. Ulterius.

XLII. An positum Genus, ullius sit Genus? t. 1. *Nam.*

Quod nullius est, Genus, nec hujus vel illius Genus esse potest.

(differentia.

Nullius a. erit, si nulla sub se continet Specie

XLIII. An positum Genus omnium

rerum

rerum sit consequens, ut Ens, Vnum &c. *Tale enim Genus esse nequit. t. 2.*

XLIV. An positum Genus, sit in Specie, tanquam in subiecto. t. 3.

Genus de Specie tanquam de Subiecto dicitur, non a. tanquam in Subiecto inest. t. 3.

XLV. An Genus habeat contrariū se deterius vel meli⁹. *Nam si Species Specie est deterius, deterius Genus erit Genus deterius.*

XLVI. An Genus recipiat intentionem & remissionem, nec ne? t. 7. t. 11.

Si Species recipit magis vel minus, etiā Genus.

XLVII. An habeatur aliq̄, quod verisimilius est esse Genus positæ Speciei. T. 8. *Nam.*

Si id non est Genus quod aque aut magis verisimile est esse Genus, nec hoc erit.

Si unum est Genus eorum, que aque videntur, etiā reliquum. t. 12. (magis videtur. t. 13.

Si id quod minus videtur est Genus, etiam quod XLVIII. An in Quid prædicatur. Sic enim debet. t. 14.

XLIX. An Genus de Specie prædicatur qua talis. *sic enim debet. t. 16.*

L. An Genus semper sit consequens, nec tamen recipitur. *sic n. debet. t. 17.*

Non

Non contra, quod semper est consequens nec reciprocatur est Genus. t. 18.

Atq; ita Genus alicujus aliquid esse vel non esse arguemus. t. 19.

TOPICORUM.

LIBER QUINTUS.

DE QUÆSTIONE PROPRIJ.

CAPUT. I.

Proprium Quid & quotuplex.

Quomodo Proprium probandum, vel refellendum deinceps dicitur. t. 1.

2. Est autem Proprium vel absolute tale, vel per comparisonem ad aliud. T. 2.

3. Per se Proprium & Semper, est quod per comparisonem cum omnibus affertur, & ab omni sejungit. t. 4.

4. Comparate Proprium, quod à certa tantum sejungit.

5. Semper Proprium, quod semper inest & distingvit.

6. Interdum Proprium, quod non Semper inest & distingvit.

7. Per se Propria maxime Logica sunt, & hic tractantur: t. 6.

Quæ 2.

8. Quæ autem comparate talia sunt, ex locis Accidentis sunt arguenda. t. 7.

CAPUT. II.

Prima Quæstio de Proprio.

Si quærat, an Proprium sit recte assignatum, nec ne? t. 1.

I. Videndum, an sit notius eo cujus proprium esse dicitur. t. 2. *Nam, Proprium notius sit eo, cujus est Proprium, tam Quid sit, quam Quod inest.*

II. An dictum sit æquivoce, *Nam proprium non sit æquivocum.* t. 3.

III. An id cujus proprium esse statuitur, sit æquivocum *Non n. debet.* t. 4.

IV. An idem in Proprio sapius repetatur. t. 5.

V. An in Proprio assignando, aliquod commune vocabulum positum sit. t. 6.

VI. An plura sint posita in explicacione Proprij, quam quæ propria sunt, vel plura Propria. t. 7.

CAPUT. III.

VII. An Subjectum Proprij, vel pars subjecti pro Proprio sic posita. T. 1.

VIII. An

VIII. An positurus Proprium, in sus-
sit opposito, vel alio quod non est no-
tius. Sic enim erratum est, t. 2.

IX. An semper sit consequens ejus
cujus proprium esse dicitur. *debet enim
sic esse.* t. 3.

X. An quod est certo tempore Pro-
prium, sine distinctione Proprium sit
dictum. t. 4.

XI. An sensu percipiatur. *Propria non
cadunt in sensus.* t. 5.

XII. An quidditatem declarat. *Pro-
prium non declarat quid est.* t. 6.

XIII. An cōjunctum sit cum aliquo
quod declarat quid est. *debet enim.* t. 7.

CAPUT. IV.

Secunda Quæstio de Proprio-

Si vero quærat, an aliquid sit Pro-
prium alterius, t. 1.

I. Videndum, an omni competat,
cujus Proprium dicitur. *Nam Proprium
inest omni, cuius est proprium.* t. 2.

II. An reciprocetur cum eo, cuius
est proprium. *debet enim.* t. 3.

III. An Subjectum sit ejus, cuius
Proprium esse debet. t. 4. Nam

*Nam. Nihil Proprium & Subjectum potest
esse ejusdem.*

IV. An κατὰ μέθεξιν in sit. t. 5. Nam.

Proprium non inest κατὰ μέθεξιν.

V. An prius vel posterius sit eo, cu-
jus dicitur Proprium. Nam.

Proprium & ejus Species simul sunt.

VI. An eorum quæ eadem cum Spe-
cie sunt, quatenus eadem, idem etiam
proprium sit. *debet enim.*

VII. An eorum quæ sunt ejusdem
Speciei, semper idem Specie sit Pro-
prium. *debet enim.* t. 8.

VIII. An competat etiam subjecti
Accidenti cum subjecto Simul sum-
pto. *debet enim.* t. 9.

*Προς τὸν πάντως ἐνσάρμενον πάντως ἀντι-
κτεῖν ἐστίν.* t. 9. *Secund. alios cap. 5. t. 1.*

EI QUI OMNI MODO OBJICIT, OMNI
MODO OCCURRENDUM EST.

CAPUT. V.

IX. An quod naturaliter inest, tan-
tum semper inesse dictum sit, *Nam hac
discrepant.* t. 1.

10. An

X. An quod per se inest, ejus proprium statuatur, cui propter aliud inest, & contra. t. 2. Nam.

PROPRIUM UNUS EST ETIAM SÆPE
ALTERIUS.

XI. An definitum sit, quomodo positi proprium sit. t. 3. & Seq. ad, 13.

Definiri enim oportet, An natura in se, An alicui, An Speciej, An Simpliciter, An per aliud, An ut proprium, An quia habetur, An quia Communicatur, An quia est particeps.

XII. An aliquid sui ipsius proprium sit positum? ut pote, si idem sit cum eo cuius proprium statuitur, vel ejus Quidditatem explicet.

Quod reciprocatur cum aliquo, nec tamen Quidditatem significat, est Proprium. t. 13.

XIII. In ijs quæ partibus constant, homogeneis, videndum, An totius & partium sit Proprium: t. 14. Nam.

Quod Totius est proprium, etiam Partibus convenit, & contra.

CAPUT. VI.

XIV. Respiciendum ad opposita, eaq; contraria, t. 1, & 2. Nam,

Si quid

Si quid alicujus est Proprium, ejus contrarium contrarij Proprium erit. & contra.

Si contrarij contrarium non est, nec hoc illius.

Vel Relata. Nam, quando aliquid alterius est proprium, ejus Relatum Relati ejusdem Proprium erit. & contra.

Si non relatum relati proprium, nec hoc illius. t. 3. & 4.

Vel Privantia. Nam, Si quid alicujus est proprium, ejus Privatio Privationis erit proprium. & contra. t. 5. & 6.

Vel Contradicientia. Nam, si Affirmatio est propria Affirmationis, etiam Negatio Negationis. & vicissim, & contra. t. 7. 8. 9.

XV. Ad Subjecta. t. 10. & 11. Nam.

Si Proprium datum, est Affirmationis, non erit Negationis, & contra.

Et si non est Affirmationis, utiq; Negationis erit. & contra. Sed fallit sepe.

XVI. Ad Condidientia. Nam. Si condidientium aliquid alicui proprium est, reliquum reliqui proprium erit. & contra. Exempla in textu, t. 12. & 13.

CAPUT. VII.

XVII. Ad Conjugata & Casus. T. 1. & 2. Nam.

P

Conju-

Conjugatorum Propria sunt conjugata.
Oppositorum propria, sunt eorum casus Op-
positi. t. 3. 4. 5.

XVIII. Ad paria proportionalia.
T. 6. 7. 8. & 9. Nam.

Si ut Primum se habet ad Secundum, sic
Tertium ad Quartum, & Primum fuerit Pro-
prium Secundi, etiam Tertium Quarti. &
vicissim, & contra.

XIX. Ad generantia & corrumpen-
tia. t. 10. Nam.

Si quid est Proprium alicujus, generatio &
corruptio ejus, erunt propria generationis &
corruptionis ejusdem, & contra, & vicissim.

CAPUT. VIII.

XX. Ad Comparata. t. 1. & 2. Nam.

Si quod magis est, ejus quod magis est Pro-
prium est; Id quod minus est, ejus quod minus
est proprium erit. & c. & deniq. quod simpli-
citer est, ejus quod simpliciter proprium erit.
& contra.

Et, si quod simpliciter est, ejus quod est sim-
pliciter proprium est; etiam quod magis est,
ejus quod magis est proprium erit, & Contra.
t. 3. & 4.

Si id quod est minus, ejus quod minus est

pro.

proprium est, id quod magis est, proprium ejus
quod magis est, erit. t. 6. & 7.

Si ejus non est proprium, cujus magis esse
debebat, nec ejus erit cujus minus esse vide-
tur. t. 8. & 9.

Si id quod minus est proprium alicui, ejus
proprium est; etiam illud quod magis esse vi-
detur. t. 10. & 11.

XXI. Ad Paria. t. 12. & 13. & c. Nam.

Si unum illorum quae aequae propria esse vi-
dentur proprium est; etiam reliqua, & con-
tra.

CAPUT. IX. Alijs. X.

XXII. An Proprium divinus sit? t. 1.
& 2. Nam.

Si proprium potestas est, ita definiatur, ut
manente eo cujus est proprium, semper illa po-
testas adsit, alijs quibuscumq. sublatis. & con-
tra.

XXIII. An in Comparativo vel su-
perlativo gradu datum sit. Nam ita
viti se datum. sublato enim subjecto, idem pro-
prium erit illis, de quibus prius positivus vel
comparativus dicebantur. t. 3. & 4.

Quid de Definitione quæratur,
& unde argumenta perantur.

DE Definitione quinq; quæri possit.

1. An vera sit de omni Definito. t. 1.
2. An Genus sit recte assignatum.
3. An soli Definito conveniat, *hoc est, an ejus propria sit.*

4. An quidditatem rej explicet.

5. An recte & legitime sit cõstituta.

2. Ad primum quod attinet, ex locis
Accidentis est perquirendum. t. 2.

3. Secundum & tertium, ex locis Ge-
neris & Proprij. t. 3.

4. De Quarto v. & Quinto restat ut
disquiramus. t. 4.

5. Et primo quidem de Quinto, an
recte & legitime sit definitum. t. 5.

6. Hujus autem quæstionis duæ sunt
partes, videlicet, an Definitio sit ob-
scura, vel redundans. Quæ vicissim
Subdividuntur. t. 6. & 7.

CAPUT. II.

An Definitio sit obscura.

Quando

Quando quæritur, An Definitio sit
obscura? videndum.

I. An aliquod vocabulum in Defi-
nitione sit *ὀμώθυμον*, vel ipsum Defini-
tum sit *ὀμώθυμον*. t. 1. & 2.

II. An Definitio sit Metaphorica.
*Quicquid enim per translationem dicitur, est
obscurum, t. 4.*

III. An aliquod vocabulum in De-
finitione sit inusitatum, aut alio mo-
do improprium. t. 5. & 6.

IV. An ex data Definitione, rej con-
trariæ Definitio appareat. *debet n. t. 7.*

V. An appareat per se, cujus rej sit
definitio? t. 8.

CAPUT. III.

An Definitio redundet.

Quando quæritur, An aliquid in
Definitione redundet?

I. Videndum, an aliquid adhibitum
sit, quod omnibus inest, puta Tran-
scendens aliquod, vel aliud, *id est super-
fluum, t. 1.*

II. An aliquo detracto, reliqua per-
spicue declarent Quid res est, *illud o-
mnine est superfluum, t. 2.*

III. An aliquid in Definitione, omni Definito non conveniat, t. 3.

IV. An idem Sæpe dictum sit, sive implicite sive explicite, t. 4.

V. An universalis, aliquid ejus particulare sit additum, quod non convenit, t. 5

CAPUT. IV.

An Quid sit declarari.

Quando queritur, an quidditas rei sit declarata, quod quartum fuit questum, videndum est, t. 1.

I. An per Notiora & priora data sit definitio? Et quidem Natura notiora, t. 2. & 3.

Debet enim Definitio Scientiam parere, ergo à notioribus sit, non a Nobis notioribus, sed Naturâ. aliud enim huic, aliud alteri notius. Cum tamen propter unitatem essentia cuiusque rei, plures ejusdem Definitiones essentielles dari nequeant. t. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Definitionem autem non esse ex notioribus, tripliciter contingit, t. 12.

1. Si ex opposito oppositum definiatur. Quia simul sunt natura. Excipe Relata qua se mutuo definiunt. t. 13.

2. Si in Definitione adhibeatur definitum obscure vel aperte, t. 14.

3. Si definitio fiat per oppositam Speciem, vel Differentiam in eadem divisione. Sunt enim Simul naturâ opposita, vel Species vel Differentia, t. 15.

Adde, Si superius per inferiora definiatur t. 16. & 17.

CAPUT. V.

II. An, si Genus habeatur, in definitione sit omissum? t. 1.

III. An Definitio ad omnia quadret quæ sub definito sunt: t. 2.

IV. An si Definitum ad plura pertineat, Definitio ad præstantiora sit aptata. Sic enim debet, t. 3.

V. An recte Genus sit assignatum, ex locis de Genere, t. 4.

VI. An proximum Genus sit assignatum. Nam si proximum haberi nequit, omnes Differentia addi debent, quæ hoc & definitum intercedunt, ut licet non Nomine, tamen Re proximum habeatur, t. 5.

CAPUT. VI.

An Differentia sit recte assignata?

VII. An Differentia sit recte assignata?

Quod

Quod apparebit, si videatur.

1. An sint propriae illius Generis Differentiae? vel forte, an ullius sint Differentiae. t. 1.

2. An habeat aliquam Differentiam oppositam. t. 2.

3. An, si habeat Oppositam, ambae vere dicantur de Genere? t. 3.

4. Et si hoc, an quaelibet Generi iuncta certam Speciem constituat? t. 4.

5. An Differentia sit Negativa, oportet enim Affirmativam esse. t. 5.

Excipe, si privationis sit Definitio, ejus enim differentia Negativa sit. t. 7.

Vel Differentia Affirmata haberi nequeat: tunc enim Negata ejus vicem subeat.

6. An loco Differentiae, Speciem collocavit? t. 9.

7. An Genus loco Differentiae positum sit? t. 10.

8. An significat Quale quid. Omnis enim Differentia significat Quale quid. t. 11.

9. An Differentia sit per accidens? Nulla enim Differentia per accidens est. t. 12.

Quia fieri nequit ut Differentia insit, & non insit, ut Accidens.

10. An Differentia sit, vel Species, vel aliquid sub Specie respectu definitionis. *Non enim debet. t. 13.*

11. An Genus de Differentia praedicari possit? *Non enim debet. t. 14.*

12. An Species vel aliquid sub Specie de Differentia praedicari possit? *Non enim debet. t. 15.*

13. An sit prior Definitio. *Oportet enim Differentiam priorem esse Specie. T. 16.*

14. An sit Differentia alteri Generis? *Non enim duorum esse potest, vel non subalternorum, vel quae ambo sub eodem non continentur. t. 17. 18. & 19.*

15. An locus rei pro Differentia sit positus. *Non enim debet. t. 20.*

16. An Affectio pro Differentia sit collocata. *Nam haec non variatur secundum magis & minus, illa vero maxime. t. 22.*

17. An Relati Differentia sit relata. *sic enim debet. t. 23.*

SCIENTIA DIUIDITUR IN ACTIVAM, EFFECTIVAM, ET CONTEMPLATIVAM. T. 23.

VIII. An Relatum retulerit, ad id, quo natura refertur? t. 24.

IX. An primum Subjectum sit assignatum, t. 25.

X. An Affectio ex proprio subiecto sit definita. *Sic enim convenit. Nec sufficit in definitione Affectio causam adhibuisse.* t. 26 & 27.

XI. An aliquid in Definitione collocatum, omni tempore definitio non conveniat, *debebat enim.* t. 28.

CAPUT. VII.

XII. An Definitum alia ratione melius explicetur quam datâ, t. 1.

XIII. An Definitum & Definitio recipiant intentionem & remissionem, t. 2. *Nam.*

Si Definitio recipit magis & minus, etiam Definitum. & contra.

XIV. An Si recipiant intentionem, &c. id simul faciant? *oportet enim.* t. 3.

XV. An Definitio magis de eadem re dicatur, de qua magis dicitur Definitum, & vicissim, t. 4.

XVI. An iisdem Definitio & Definitum æquè competant, t. 5.

XVII. An Definitio ad duo, sit accommodata

comodata Secundum utrumq; *Sic enim male, sequitur enim contradictio.* t. 6.

XVIII. Loco vocabulorum in definitione ponantur eorum Definitiones, & videatur num aliquid à re discrepent, t. 7.

CAPUT. VIII.

Loci particulares.

XIX. An si Definitum vel ejus Genus RELATUM sit, omittatur id, ad quod refertur, t. 1.

XX. An Finis omissus sit, ubi adesse debebat, vel generatio & actus ad finem tendens pro fine sit positus, t. 3.

XXI. An Differentia quædam à circumstantijs necessaria sit omissa, t. 4.

XXII. In definiendo APPETITUS, an pro apparente bono & jucundo, bonum & jucundum sit positum, t. 5. & 6.

CAPUT. IX.

XXIII. In definitione HABITUS mentio fiat ejus quod habetur, & in hujus definitione illius mentio quod faciendâ. T, t.

XXIV. In Definitione RELATORUM videndum, an sicut Species, ita & Genus sit relatum, & ut hoc, etiam illa. T. 2.

XXV. OPPOSITORUM oppositæ sunt Definitiones. t. 3. & 4.

XXVI. PRIVATIO per Habitum definiatur, non contra. t. 5.

Nam si hoc; definitum in definitione adhiberetur. t. 6.

XXVII. An Definitio sit per contrarium. *Non enim convenit, cum simul sint. t. 7.*

XXVIII. In definitione PRIVATIONIS mentio fiat ejus, cujus est privatio, & subjecti primi, in quo habitus esse debebat. t. 8.

XXIX. An NEGATIO definita sit ut Privatio, quod fieri non debet. t. 9.

CAPUT. X.

XXX. An conjugatis Definiti, conjugata Definitionis conveniant. t. 1.

XXXI. An data Definitio ideæ conveniat? t. 2.

XXXII. An homonymorum communis tradita sit definitio. t. 3. vel.

Syn-

Synonymorum communis quidem, sed quæ omnibus non convenit. t. 4. s. 6. 7. 8.

CAPUT. XI.

De Complexorum Definitionibus.

XXXIII. In definitione complexorum, an detractâ alicujus partis definitione, reliqua reliquæ respondet? T. 1.

XXXIV. Complexorum definitiones non sint ἰσωνάαι, hoc est, ut totidem membris constet Definitio, quot Definitum. Ratio in textu. t. 2.

XXXV. Nec ignotiora pro notioribus in definitione assumantur, vel ea quæ per omnia non quadrant. t. 3.

CAPUT. XII.

XXXVI. Speciei definitio, non sit alijs extra illam Speciem communis? T. 1.

XXXVII. An quod Est, definitum sit per Non Ens t. 2.

XXXVIII. An in definitione Relati distincte positum sit proprium Correlatum? 39. An

XXXIX. An cum simpliciter definiendum esset, definitum sit tantum quod integrum est & perfectum in eo genere. T. 6.

XL. An quod per se eligendum est, definitum sit, propter aliud quasi eligendum, t. 7. 8. & 9.

CAPUT. XIII.

XLI. An quis definiturus, dixerit esse hæc vel ex his. vel hoc cum illo. t. 1. Nam.

Si dixerit esse Hæc, accidit ut definitum his & neutri horum competat. t. 2.

Deinde accidet contraria eadem inesse. t. 3.

Tertio, idem erit Totum & Partes. Quæ omnia absurda. t. 4. 5.

Si dixerit definitum esse, quod ex his constat, videndum. t. 6.

1. *An hæc ita sint affecta, ut unum ex illis fieri possit.*

2. *An sicut Totum Definitum, Sic partes in uno Subjecto primo possint inesse. Nam in quo partes sunt, in eodem Totum erit. & t. 7.*

3. *Si hoc, an in eodem Partes & Totum. t. 8.*

4. *An simul cum Toto intereant Partes.*

Nam

Nam his interemptis, illud interire oportet. Non contra. t. 9.

5. *An Totum sit Bonum vel Malum, partes neutrum, vel contra. t. 10.*

6. *An alterum magis Bonum, quam alterum Malum, Definitum vero non magis Bonum quam Malum. t. 11. 12.*

7. *An una pars sit melior, altera deterior, Totum autem non sit meliore deterius & deteriore melius. t. 13. 14.*

8. *An Totum sit alteri parti Synonymum, non enim debet. t. 15.*

9. *An omiserit modum compositionis, qui exprimendus. t. 16.*

Si deniq; dixerit Definitum, esse hoc cum illo. dicit unum ex prioribus, videlicet, vel esse hæc, vel ex his constare. & videatur. t. 17.

1. *An aliquo modo hoc cum illo sit, videlicet vel in eodem Subjecto, vel in eodem loco, vel tempore. t. 18.*

(altero. Nam si nullo horum erit, nec erit unum cum

2. *An utrumq; ad legitimum objectum & finem semper tendat. Nam si aliquando ad alium, & legitimus non sit expressus, vitiosum est. t. 19.*

Non

Nonnulla tamen Secundum nullum dictorum modorum, unum cum altero sunt. t. 20.

CAPUT. XIV.

XLII. Si definiens dixerit compositionem esse, dicat etiam qualis sit compositio. Nam non quævis compositio eorundem idem facit. Quamvis compositum per compositionem non recte definiatur. t. 1.

XLIII. Si definito duo contraria apta sint inesse, per aptitudinem ad unum imperfecte definitur. t. 2.

XLIV. Si tota Definitio everti nequeat, pars evertatur, & tota erit eversa. t. 3.

XLV. Quæ in Definitione sunt obscura, manifestioribus restituantur. t. 4.

XLVI. An alia melior Definitio reperiat, qua probata, evertitur posita. t. 5.

XLVII. Denique ad aliam Definitionem Similis rei perfectam, quasi ad exemplar exploretur. t. 6. & 7.

Atque hæc de Definitione.

••(O)••

†

TOP.

LIBER SEPTIMUS.

DE QUÆSTIONE EIUSDEM ET DIVERSI.

CAPUT. I.

An data sint idem vel diversa, unde probandum.

Quando queritur, an data sint idem numero, an diversa? de qua *Flac. l. 4. Dial. cap. 19.*

1. Respicendum ad conjugata & casus. t. 2. *Nam.*

Si duo sunt idem, eorum conjugata & casus idem erunt. & contra.

2. Ad opposita. *Nam, Si duo sunt idem, eadem habebunt Opposita.*

3. Ad Generantia & corruptentia, ortus & interitus, t. 3. *Nam.*

Quæ simpliciter sunt eadem, eorum ortus & interitus idem.

Similiter corruptentia & producentia.

4. An ambo secundum idem in Superlativo gradu dicantur? t. 4. 5. *Nam.*

Si ambo secundum idem maxima vel minima sunt, eadem erunt. & contra.

5. An sint unum tertio eadem, *Nam, quæ sic, inter se sunt eadem. t. 6.*

2

6. Ad

6. Ad ea quibus accidunt, & quæ illis accidunt, t. 7. & 15. Nam.

Si Simpliciter sunt eadem, iisdem accidunt, & eadem illis.

7. An sint in eadem Categoria. Oportet enim, eodemq; Genere, t. 8. 9.

8. An easdem habeant Differentias? T. 10.

9. An unum recipiat magis vel minus, alterum Non. t. 11.

10. An utrumq; ejdem adjectum, faciat idem totum, t. 12.

11. An eodem ab utroq; detracto, idem sint, quæ remanent, t. 13.

12. An posito quod idem sint, sequatur aliquid absurdi, t. 14.

13. Anne alio modo sint idem, quam Numero? Nam, quæ Genere vel Specie sunt eadem, non statim necesse est Numero eadem, esse. t. 16.

14. An alterum sine altero possit esse, t. 17.

CAPUT. II.

Ex iisdem De Definitione Dis-

serere licet.

Ex his iisdem locis Definitionem quoq; refellere licet. t. 1. Nam. Si o-

Si ostendatur per nomen & definitionem non idem significari, data definitio non erit.

Sed ad probandum Definitionem non sufficit, si idem denotare probatum fuerit, t. 2.

CAPUT. III.

Etiamsi vero Definitio ut plurimum pro Principio sumatur, tamen cum etiam Syllogismo interdum probari soleat, videndum quomodo id fiat, Quam ad rem considerentur, t. 1. & 2. 3.

1. OPPOSITA Nam, si Oppositi opposita est definitio, etiam data dati erit. t. 4. 5.

2. PARTES DEFINITIONIS, & primo Genus. Nam si contrarium est in contrario Genere, & datum non est in eodem, erit in dato hoc est in altero contrario. t. 6.

Tum DIFFERENTIA. Nam eorum quæ sub eodem Genere continentur,

Contrariorum contraria sunt Differentia, t. 7. Eorum q. quæ sub contrarijs Generibus, t. 8. Contrariorum eadem possunt esse Differentia, t. 9.

3. CONIUGATA & CASUS. Nam si quid est Definitio alterius, conjugata definitionis erunt definitiones conjugatorum definitj. t. 10.

4. Ad proportionalia. t. 11. Nam. Si proportionalium primum est definitio Secundi, etiam tertium Quarti.

5. Ad comparata. t. 12. Nam. Si quod minus videtur esse Definitio alicujus, est, etiam quod magis videtur erit. Et Si earum quæ æque videntur, una est unius etiam altera alterius.

Vna autem duarum, aut dua unius reje Definitiones esse nequeunt. t. 13.

CAPUT. IV.

Qui Loci maxime communes.

Non sunt autem omnes Loci æque communes Et efficaces, sed maxime qui nunc dicti sunt, cum loco à conjugatis Et nonnullis alijs qui ad plurima problemata sunt idonej.

CAPUT. V.

Quæ Problemata facilius vel Difficilius adstruuntur vel destruantur.

1. Præterea non ignorandum, facilius destrui Definitionem, quam adstrui. t. 1.

2. Nam una parte destructa, destruitur, probata vero non probatur. t. 2.

3. Deinde destruitur particulari etiam Syllogismo, adstruitur tantum universali. t. 3.

4. Deniq;

4. Deniq; si adstruatur probandum soli convenire. t. 4.

5. Sic facilius Proprium Et Genus destruitur, quam adstruuntur.

6. Proprium, quia plura requiruntur ut sit proprium, quorum uno desiderato, non est. Tum quia ea fere ad Proprium qua ad Definitionem requiruntur. t. 6. Et 7.

7. Genus autem quia confirmatur uno tantum modo, refellitur duobus. t. 8. 9.

8. Accidentis Universalis eadem est ratio, Particularis diversa. t. 10.

9. Hoc enim facilius adstruitur, quam refellitur. t. 11.

10. Ex quibus patet, facillime Definitionem everti, cum multa requirat, tum quia ex locis reliquorum problematum everti potest, non illa ex hujus. t. 12. Et 13.

11. Difficilime autem confirmari. t. 14.

12. Dehinc Proprium. t. 15.

13. Deniq; Accidens. t. 16.

14. Contra Accidens difficilime everti. Et sic consequenter. t. 17.

Atq; hi sunt Loci Topici. t. 18.

¶ (O) ¶

¶

Q 3

Top.

DE OFFICIO OPPONENTIS ET RESPON-
DENTIS ALTERO.

CAPUT. I.

De officio opponentis.

Officium Opponentis duplex est, IN-
VENIRE s; & DISPONERE, seu inventa
proponere. t. 1.

2. Inveniet ex locis traditis; Quo-
modo autem proponat nunc dicen-
dum. *Ad quod Sciendum.*

3. Inventas propositiones vel esse
necessarias, ex quibus v; propositum
immediate & manifeste arguitur; vel
præter has alias, ex quibus s; necessa-
riæ confirmantur, cujusmodi sunt In-
ductivæ, Amplificatoriæ, Explicato-
riæ, Crypticæ.

In proponendo & Disponendo of-
ficium opponentis.

I. Primarium est: propositum oc-
cultare. t. 5. *Quod fit*

1. Si non statim concludat, sed prius conces-
sa audiat, quæ ad conclusionem sunt necessaria.

2. Si non interroget de necessarijs, sed de
remo-

remotis quæ has tantum confirmant. t. 9.

3. Interdum etiam de Conjugatis, Interdum
Similibus. t. 12, & 15.

4. Et de his sic interroget, quasi non propter
id de quo agitur, id faciat. t. 13.

5. Si det operam ut incertum sit, quæ con-
tradictionis parte uti velit. t. 14.

II. Dissimulare se rem studiose a-
gere, ut incautius respondeatur. t. 18.

III. Inferere quæ ad rem non faci-
unt, & alia ejusmodi. t. 23.

CAPUT. II.

IV. Præterea inter doctos uti Syll-
gismo, ad vulgus inductione. t. 1.

V. Ad hæc, si universale non con-
cedatur, petere instantiam, & quidem
exemplo à præsentibus alio. t. 2. 3. 4.
Et.

Si ex homonymis instantia detur, regerere
quod sit ομωνομία. t. 5.

Si ex Synonymis, concessâ instantiâ petere
ut in reliquis universaliter valeat. t. 6.

Si instantia non datur, urgere ut saltem va-
leat In ijs quæ manifeste se aliter non habent.

T. 7.

VI. Non uti deductione ad impossibile, nisi aliquid manifeste falsum a Respondente defendatur. t. 8.

VII. Non petere ut conclusio concedatur. t. 10.

Interrogatio autem Dialectica est, ad quam Respondetur, ita vel Non t. 11.

VIII. Non saepe idem aut multa interrogare. t. 12.

CAPUT. III.

IX. Scire quæ difficilius probantur, vel refutentur. t. 7.

1. Difficile autem & probantur & refutantur, cum Principia, tum quæ ab his sunt remotissima. illa enim Definitione tantum explicantur, hæc autem multis opus habent Medijs, antequam ad Principia reducantur. t. 1.

2. Nec multo facilius ea quæ Principijs sunt vicinissima, cum ad ea non multa reperiantur argumenta. t. 2.

3. Obscura quoque & ambiguae Definitiones difficile refelluntur, priusquam intelligatur quomodo eas Respondens intelligit. t. 3.

4. Omnino autem quodcumque problema difficulter impugnatur, indiget Definitione, positæ autem Definitionibus, facilius probantur & refutantur. omnia t. 4. & 6.

Cap. 4.

CAPUT. IV.

De officio Respondentis.

Ut Opponentis erat dare operam, ut Respondens aliquid maxime incredibile statuat, ex iis quæ propter Thesis sunt necessaria: Sic Respondentis providere ne id sua culpa fiat, t. 2. & 3.

CAPUT. V.

1. Ad hoc autem opus est, ut teneatur quæ opponenti concedenda sunt, quæ non: quod optime Constat cognita natura Thesis quam defendet, & propositionum. Nam.

2. Si Thesis fuerit probabilis, conclusio opponētis erit *παράδοξος*. Itaque præmissæ tantum concedendæ, quæ thesis sunt minus *παράδοξα*. t. 6.

3. Sin Thesis *παράδοξος*, conclusio opposita erit probabilis, & ex probabilioribus ac notioribus similiter procedat. t. 5.

4. Si Thesis fuerit alterius opinio, videat ne quid concedat contrarium opinionibus ejusdem, unde Thesis extracta est, etiamsi ipse sic non sentiat. t. 10.

Q

Cap. 6.

CAPUT. VI.

1. Si opponens de aliqua propositione interrogat, illa vel ad præsentem Thesin spectat vel non, & utroque modo vel $\epsilon\upsilon\delta\omicron\zeta\omicron$ vel $\alpha\delta\omicron\zeta\omicron$ est.

2. Si ad Thesin spectat, & probabilis fuerit; dicendum, probabile est.

3. Si improbabilis: dicendum, potest esse, sed illud tamen statuere non possumus, propter hoc vel illud quod sequitur.

4. Si nihil ad Thesin, rejiciatur, ne fiat digressio à scopo.

CAPUT. VII.

1. Si interrogatio fuerit obscura aut æquivoca:

2. Ad obscuram dicendum, Non intelligo.

3. Æquivoca distinguenda est. Et si tota vera vel falsa, tota concedenda vel neganda est. Sin pars vera, pars falsa, de hac negandum, de illa concedendum erit.

4. Si concesserit Respondens aliquid, de alio intelligens, ac Opponens

nens subsumit: dicat se non de hoc, sed de aliis intellexisse.

CAPUT. VIII.

Ad inductionem vel propositionem universalem respondeatur per instantiam.

CAPUT. IX.

Si præviderit unde Opponens illaturus est, præveniat contrariis rationibus.

Cavebit etiam Respondens, ne quid $\alpha\delta\omicron\zeta\omicron$ defendat, unde aliquid absurdi sequitur.

CAPUT. X.

Quando falsum infert opponens, non solum negabit consequentiam: sed etiam causam falsitatis eamque primam ostendat. t. 1. & 2.

Denique si potest, impediat Argumentationes Opponentis. Quod fit.

1. Si concessa interrogatione, detur instantia, quo minus tamen sequatur concludendum. T. 5.

2. Data instantia ad interrogationem. t. 6.

3. Si dicatur, eam esse hujus materie amplitudinē, ut proluxa indigeat explicatione, quod in

presentia fieri nequit. Cum neq; presentis sit institui, nec temporis angustia id patiatur. t. 7.

CAPUT. XI.

1. Cumq; dupliciter possit reprehendi Disputatio, vel quod rationes non valent, vel quia disputantes non legitime procedunt, videbit utrum fiat, ut reprehendatur quod reprehensione dignum est.

2. Reprehendatur autem Respondens.

Vel quando concedenda non vult concedere. t. 4.

Vel quando ea quae prius concesserat postea

Vel deniq; si ad interrogata non respondet.

3. Opponens autem quando contentiosè argumentatur. vel non contra Thesin.

Vel pluribus agit, quando paucioribus id facere possit.

4. Argumentatio autem multis modis reprehensionem meretur. t. 6

1. Quando ex concessis nihil contra Thesin infertur. t. 7.

Vel ex falsis & improbabilibus procedit, vel ex eiusmodi, ut neq; quibusdam detractis, neq; quibusdam additis aliquid infert. 2. Si

2. Si non contra Thesin valet.

3. Deniq; si ex minus probabilibus, & probatu difficilioribus constat, quam est ipsa conclusio.

CAPUT. XII.

De argumentationum Diversitate.

1. Porro, argumentatio interdum perspicua est, interdum obscura & falsa.

2. Perspicua.

1. Quando ita concludit, ut non opus sit de ea interrogare. t. 1.

2. Quando quae sumpta sunt, sufficiunt ad concludendum. t. 2.

3. Si quid deest, id ita planum est, ut de eo neuter disputantium dubitet. t. 3.

3. Falsa autem est. 1. Quando videtur concludere & non concludit t. 4.

2. Quando concludit quidem, sed non contra Thesin.

3. Quando non concludit ex principijs illius Scientia cuius est Thesin. t. 6.

4. Quando ex falsis concludit. t. 7.

5. Quare, videndum primo, an argumentatio concludat, Secundo, an vera vel falsa concludat, Deniq; ex veris ne an falsis praemissis. t. 9.

Cap.

Ad hæc, Argumentum est viciosum, si petat principium, vel contrarium, principium petit, *Quinq. modis. t. 1.*

1. Si aperte concedi petit, quod probandum est, t. 3.

2. Si petit concedi universalem probaturum particularem, t. 4.

3. Probaturum universalem petit in parte, T. 5.

4. Probaturum de toto, de partibus sigillatim petit, t. 6.

5. Probaturum convergentem, conversam petit, vel aliam necessario Antecedentem, t. 7.

Contrarium petitur totidem modis, qui ex textu petantur, t. 8.

CAPUT. XIV.

Præceptis usum oportet
adjungere.

1. Oportet deniq; hæc præcepta exercere. & imprimis assuefacere nos, ut possimus argumenta convertere. hoc est, transsumpta conclusione, cum reliquis interrogationibus, aliquid evertere eorum que data sunt, t. 1.

2. Ad omnem etiam Theſin, argumenta in

utramq;

utramq; partem colligere, eorumq; Solutiones meditari, t. 2.

3. Bono ingenio præditum esse, t. 3.

4. De questionibus que sæpe disputari solent, argumenta probe tenere, t. 4.

5. Definitiones plurimas & principia memoria mandare, t. 6.

6. Ac propositiones communes potius quam Syllogismos retinere, t. 9.

7. Assuefacere nos ex una argumentatione plures deducere, t. 10.

8. Ex rationum commentariis particularibus universales facere, t. 11.

9. Apud juniores inductionibus sæpius, apud peritiores Syllogismis uti, t. 12.

10. Ut autem utilitatem aliquam ex disputationibus reportemus, danda opera ut ex singulis retineamus, vel Syllogismum, vel instantiam, vel propositionem, vel Solutionem, t. 15.

11. Deinde observemus, an se recte gesserint disputantes, ut cum nos vel opponamus vel respondeamus, ea vitare possimus, que in illis reprehendimus.

12. Non est autem cum quovis disputandum, multi in contentiose & confuse disputant. unde

Malu

malus disputandi habitus facile contrahitur.

13. Neq. negligamus in promptu habere argumenta adversus illa problemata, contra quae pauca argumenta suppetunt, ad alia tamen defendenda vel refellenda maxime conducunt.

§. 17

APPENDIX.

Priusquam ad Elenchos Sophisticos accedamus, adhuc quaedam notanda sunt.

I. Quomodo intelligendae sint Maximae Topicae, ut verae semper reperiantur, quod hoc modo fit.

1. Una quaeq. Maxima per se intelligenda est, hoc est, quatenus aliquid esse dicit, cuius intelligatur, nullo habito ad alia respectu.

2. Ceteris paribus intelligantur, hoc est, si reliqua, quorum non fit mentio in dicta Maxima, nullam habeant discrepantiam, ut, contraria, contrariorum sunt consequentia, virtus & peccatum sunt contraria; Ergo si peccatum condempnat, virtus justificat. Sed Resp. ceteris paribus.

II. Quomodo exploranda earum veritas. Quod sic fiet.

Si Probabilis propositio vera non videtur, recurrendum est ad Inductionem, & rati-

dum.

dum an aliquod contrarium reperiatur exemplum.

ut, Qualis causa, talis effectus, at vinum bonum est, Ebrietas mala.

III. Usus Horum Omnium. Cum in Thematis confirmatione, tum Refutatione.

In Confirmatione Thematis hic esto.

I. Servetur ordo locorum in Secundo lib. traditus quoad fieri potest. Ita tamen ut firmissima argumenta in principio sineq. ponantur. Leviora medium locum teneant, videlicet.

Primo notetur, si quae est ambiguitas vocabuli seu nominis, rei de qua nobis est agendum. Deinde Definiendum, tum dividendum, & singula explicanda & confirmanda sunt, pro ut res ipsa requirit.

II. Questionum ordo sit. 1. Quaeratur, An sit. 2. Quid. 3. Quale. 4. Cur tale. ita quodcumq. Thema sufficienter enodabimus.

In refutatione autem unus horum servetur.

1. Vel enim primo nostram sententiam explicamus & confirmamus. Deinde ex iisdem argumentis & fundamentis contrarias opinio-

R

nes

nes refutamus, & quid veri, quantumq; in se
unaquaq; continet, ostendimus.

2. Vel primo falsas opiniones evoluimus,
postea veram sententiam substituimus.

3. Vel etiam primo pro utraq; parte argu-
menta adducimus, tum veritatem declaramus
& confirmamus, & deniq; contrarias rationes
solvimus.

Atq; tantum de Syllogismo, vel
Materia Syllogismi Probabili.

LOGICÆ.

LIBER OCTAVUS.

De

SYLLOGISMO SOPHI-
STICO.

DE ELENCHIS SOPHISTICIS

LIBER PRIMUS.

CAPUT. I.

De Definitione Falsi & Igno-
rantia.

TAndem quod hujus operis po-
stremum est, De Materia Falsa
& captiosa non nihil dicendum,
non ut eâ ad alios decipiendos utamur:
Sed ut aliorum Scrophis & cavil-
lati-

lacionibus obviam ire, eosdem dete-
gere & refellere queamus.

2. Falsum, hoc loco, est quod cur sit
vera ratio non datur. Unde eventus ut
caulis apparentibus allatis, ignorantia
& Deceptio oriatur.

3. Ignorantia duplex est. ut 1. Anal. Post.
c. 10. & c. dictum est, videlicet. Negationis &
pravæ Dispositionis. Hæc iterum Sim-
plex est, vel paralogismo acquisita. Illa
cum quis Simpliciter existimat rem
aliter se habere quam habet. Hæc cum
quis vitiosa ratiocinatione adductus
est, ut aliter statuatur quam res est.

4. Ut enim in alijs rebus omnibus quedam
id quod apparent, revera sunt, quedam tan-
tummodo videntur. Ut quidam Natura formosi,
quidam sicut formam sibi ementiuntur. Quoddam
aurum bonum, quoddam aurichalcum vel auri-
pigmentum: Eodem modo Syllogismus & Elen-
chus quandoq; bonus & Legitimus, quandoq;
tantum de λόγιον & assertur. t. 2.

5. Paralogismi ut plurimum ex vo-
cabulis oriuntur. cum enim Res ipsas
in Disputationem adducere nequea-
mus, vocabulis quæ Rebus longe sunt

pauciora, & propterea saepe multa significant, uti cogimur; facile accidunt in alia atq; alia significatione usurpentur. Unde apud eos qui eorum vim ignorant, Sophisma & error facile existit. t. 5.

6. Insuper multi sunt, qui magis videri Sapientes, quam esse volunt, quos Sophistas vocamus, Qui ex Sapientia, lucrum captant, quorum è re est potius videri Sapientis officium facere, quam re ipsa præstare. t. 6.

7. Est autem in re quaq; Scientis officium, nec mentiri ipsum quæ novit, & posse etiam Mentientem patefacere, quorum illud in Rationibus afferendis, hoc in assumendis perspicitur.

CAPUT. II.

Argumentationum Genera.

Rationes seu Argumentationes sunt quatuor generum. Didascalicum, quod ex Proprijs constat principijs. Dialecticum ex probabilibus, Tentativum ex ijs, quæ Respondenti videntur, Et Litigiosum ex ijs quæ probabilia tantum videntur. t. 2.

Cap. 3.

CAPUT. III.

Fines Sophistarum.

1. Ne itaq; Syllogismū Apparentem, & Sophisticum, pro vero & Legitimo recipiamus, atq; ita decipiamur & inprænominatam ignorantiam incidamus, ante omnia fines Sophistarum, ad quos collimare solent, cognitos habere oportet, Deinde quomodo ijs sic occurrendum.

2. Fines eorum quinque fuisse constat, ad quos adversarium deducere conati sunt, videlicet. 1. Ἐλεγχῶν. 2. Παράδοξον. 3. Ψεῦδος. 4. Ἀδολεγία. 5. Σαλοικισμός. t. 2.

CAPUT. IV.

Vitium in Syllogismo, quotupliciter.

1. Vitium in Syllogismo dupliciter esse contingit, videlicet Aperte & Manifeste, aut latenter.

2. Aperte vitium est in Forma aut Materia.

3. In Forma, quando contra Regulas Syllogismorum est conformatus.

4. In Materia, quando utraq; vel

alterutra præmissarum est falsa.

5. At quandoq; vitium adeo est absconditum, ut neq; in Materia, neq; in Forma aliquid desiderari videatur. Et tunc est Ἐλεγκτικὸν σοφιστικὸν seu ὁδολογισμῶν, sive Fallacia in Syllogismo.

Exempl. Durandus Ratione Divin. offic. Fol. 106. b sic Sophisticatur.

Quot sunt humores in Corpore humano, tot sunt tempora jejuniorum.

At quatuor sunt humores, &c. Ergo.

6. Est igitur Sophisma nihil aliud quam Syllogismus, qui ex apparentibus & tamen falsis & ambiguus est conflatus, ut.

Cælum procul est à cæna Domini.

At Christus est in cælo.

Ergo procul est a cæna.

7. Etiam si v. omnia Sophismata refelli possint, indagando & ostendendo errorem in Materia vel Forma: tamen quia hoc non sufficit: Sed causæ erroris adhuc specialius explicandæ & ostendendæ sunt: utilissimum fuerit, quot & quæ Fallaciæ in Syllogismis latere solent, enucleatius tradere.

8. Sunt

8. Sunt igitur Fallaciæ duplices, In Dictione & Extra Dictionem.

9. Fiunt autem quando in vocabulo aut phrasi aliqua, error absconditur. t. 1. Fallaciæ in Dictione.

10. In Dictione sunt Sex: Equivocatio, Amphibolia, Compositio, Divisio, Accentus & Figura Dictionis. T. 2.

11. EQUIVOCATIO, seu Σέφισμα τῆς ὁμωνυμίας, est quando aliquis terminus in Syllogismo equivocus, in alia atq; alia significatione accipiendus est. t. 3.

ut Bellar. L. 5. De Amis. Gr. c. 7.

Sublata peccati Forma, tollitur ipsum peccatum.

Sed in Baptismo tollitur Formale peccati.

Ergo ipsum peccatum plane tollitur.

12. AMPHIBOLIA, seu Σέφισμα τῆς Ἀμφιβολίας, est quando integra Enunciatio in Syllogismo est ambigua & variæ interpretationis. t. 4. ut.

Ἄφοτε Ἐακίδα Romanos vincere posse.

At Pyrrhus est Ἐακίδης.

Ergo vincat Romanos.

13. COMPOSITIO, seu Σέφισμα τῆς συνθέ-

R 4

σεως

συνωσ, est quando ea qua in premiffis separatim quidem recte dicebantur, in Conclusionem vitiose conjungimus. t. 6. ut.

Liberus, est factus Liber, existens servus.

Davus est Libertus.

Ergo est factus Liber existens, Servus.

13. *DIVISIO, SEU* Ἐλεγχῶ τῆς Διαίρεσως, est quando ea qua conjunctim quidem recte dicebantur in premiffis, in conclusionem vitiose Dividimus. t. 7. ut.

Omnes Electores imperii Romani sunt Septem, Saxo & Brandeburgicus sunt Electores &c.

Ergo Saxo & Brand. sunt Septem.

14. *ACCENTUS, SEU* Ἐλεγχῶ τῆς προσωδίας, est quando ex varietate scripturae aut pronounciationis aliquod falsum colligitur. t. 8. ut.

Πάν ὁ, ἢ ὁ Κύριος ἐκίσε, τὸ αὐτὸ κλισμα.

Ἀλλὰ ὁ Κύριος τὸν ὄνον ἐκτίσε. Prov. 8. v. 22.

Ὁ ὄνος ἐν κλισμα θεῶ ἐστίν.

15. *Figura Dictionis, seu* ὁμοιοφωνία παρατὸ ὁμοιοφώνημα τῆς λέξεως, Committitur quoties dua categoriae confunduntur. aut quando ex mutatis casibus

bus, conjunctionibus aut generibus error existit. ut.

Fides est opus.

Iustificamur Fide.

Ergo Operibus.

CAPUT. V.

De Fallacijs extra Dictionem.

1. *Fallacia Extra Dictionem sunt,* qua ex sensu & rebus ipsis originem trahunt.

2. *Ejusmodi septem sunt. t. 1.*

I. *FALLACIA ACCIDENTIS,* Ἐλεγχῶ παρατὸ συμβεβηκός, Est quando non distinguitur inter id quod per se est, & quod ex Accidente. t. 2. ut.

Quod iram operatur, Malum est,

Lex iram operatur. Ergo.

II, *A DICTO SECUNDUM QUID AD DICTUM SIMPLICITER,* Ἐλεγχῶ παρατὸ πῆ ἢ ἀπλῶς, quando ab eo quod secundum quid verum est, infertur aliquid simpliciter sic se habere. t. 3. ut.

Bethania est quidam Locus.

Christus non fuit in Bethania quando Lazarus

obiit. Ioh. II.

Ergo, Christus tunc non fuit in omni loco, seu omnipraesens.

III. IGNORATIO ELENCHI, ὁ ἀλόγισμος
παρὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς ἐλέγχου; quando quis o-
missa contradictionis vel Oppositionis
aliqua conditione (puta idem, ad idem, co-
dem tempore. &c.) contradictoria esse
concludit. t. 4. ut.

Qui non novit extremum Diem, non novit o-
mnia.

Christus non novit extremum diem, Ergo.

IV. PETITIO PRINCIPIJ, ἔλεγχος ὁ ὅτε
τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν, quando idem per se
ipsum, ignotum per ignotius, incer-
tum per aque incertum probatur: Si-
ve id quod probandum est, pro concessio-
ne probato accipitur. t. 5. ut.

Verus & naturalis homo, non potest sine aboli-
tione naturæ esse simul in pluribus locis.

At Christus secundum carnem, etiam in ipsa uni-
one, est verus & naturalis homo. Ergo.

V. FALLACIA CONSEQUENTIS, ἔλεγχος
παρὰ τὸ ἐπόμενον, est cum antecedens ar-
guimus ex consequente, in ijs qua retro
non commeanit. t. 6. ut.

Quando Noctu pluit, Terra mane est humida.

At nunc est humida. Ergo.

Fal-

VI. FALLACIA SECUNDUM NON CAUSAM
UT CAUSAM. Σόφισμα παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴ-
τιον, Est quando ex falsa conclusione in-
fertur falsitas illius præmissæ, quæ
causa falsitatis in conclusione non fuit.
T. 9. ut.

Si Nullum Tempus esset, neq; Dies neq; nox
esset.

Si Dies non est, Nox est.

Si Nox est, profecto etiam tempus est.

Ergo si nullum tempus est, tempus aliquod erit.
Quæ conclusio cum falsa sit, falsa etiam erit Pro-
positio.

VII. FALLACIA SECUNDUM PLURES IN-
TERROGATIONES, παρὰ τὸ πλείω ἐρωτήματα
ἐν τοιαύτῳ, est quoties de pluribus Quæstio-
nibus Distinctis, tanquam de una con-
cluditur. t. 11. ut.

Quod semper in Ecclesia usitatum fuit, non est
abrogandum.

Sed Traditiones semper, in primitiva mox Ec-
clesia fuerunt.

Ergo non sunt abrogandæ.

CAPUT. VI.

I. Possunt autem omnes hæc Fallacia ad Ignor-
ationem Elenchi reduci. Quod Arist. T. 4.
de Fallacijs in Dictione probat. De Fallacijs
extra

269 DE ELENCH. SOPHIS.
extra Dictionem, reliquis Textibus ad finem.

2. Illa, quia videtur contradictio, cum non sit, propter Ambiguitatem. T. ult.

3. Haec, quia Definitionem Syllogismi transgrediuntur, Elenchus autem est Syllogismus.

CAPUT. VII.

Vnde oriuntur Fallaciae.

1. Oriuntur autem haec Fallaciae inde. ὀνόματι & ἀμφιβολία, eo quod ambigua nescimus distinguere t. 1.

2. Σύστασις ἢ Διαίρεσις, eo quod parum interesse putamus, sive separatim sive conjunctim eadem dicuntur. t. 2.

3. Προσῳδή, Eo quod nihil referre arbitramur, quomodo aliquid proferatur aut scribatur. t. 3.

4. Παρὰ τὸ ὅμοιον τῆς λέξεως, Propter phrasium Similitudinem. t. 4.

Vnde his magis decipimur sermone utentes, sive nobiscum, sive cum alijs quam sine Sermonem de Rebus considerationem instituentes.

5. Παρὰ τὸ Συμβεβηκός, Eo quod non distinguimus inter idem & Diversum, t. 6.

Similiter Παρὰ τὸ ἐπὶ ὁμοίον. t. 7.

Reliqua autem, quod non accurate observamus Definitiones propositionum & Syllogismi,

qua

qua in his παρὰ μὲν ὁμοίον violantur. t. 8. & 9.
CAPUT. VIII.

1. Ex iisdem autem oriuntur, non solum qui videntur Elenchi & Syllogismi cum non sint: Sed etiam plane falsi, Qui simpliciter Elenchi & Syllogismi non sunt, sed tantum ratione ejus cui proponuntur. Cum qua idem significant, eodemq; modo, &c. non sumant. Sed tantum qua idem denotare videntur.

CAPUT. IX.

1. Non est ignorandum quamlibet Scientiam suos habere Elenchos, tam veros quam apparentes, sed illi huc non spectant, quin potius ex suis Scientiis cognosci debent. t. 1. & 2.

2. Qui v. communes sunt omnibus, nec in aliqua speciali Scientia commode traduntur, ad Dialecticam pertinent. t. 3. & 4.

3. Quando autem tenemus, ex quibus probabiles Syllogismi fiunt, etiam tenemus vnde Elenchi apparentes. t. 5.

4. Et cum propositionum probabilium Exceptiones & instantias habemus, etiam horum solutiones dare possumus. t. 6.

CAPUT. X.

Toto capite probatur, Disputationes non recte distingui in eas quae sunt de vocabulis, &

in eas

in eas qua de Rebus. Illa enim omnes recte considerata, etiam de Rebus habentur.

CAPUT. XI.

1. Demonstrator & Tentator differunt, eo quod hic interrogat, ille Non. t. 1.

2. Dialecticus & Sophista, quod ille revera considerat communia; Hic v. idem tantum facere videtur. t. 2.

3. Sophista & Litigator, eo quod ille lucri & gloria, Hic victoria causa disputat. t. 4.

4. Etenim, Sophistica est Facultas quaedam, Lucrum captans ex ea, quae videtur Sapientia.

CAPUT. XII.

Secundus, & Tertius Fines Sophistarum fuere, deducere aliquem ad Falsum, aut Παράδοξον. Ad quod faciendum prodest.

1. Multa interrogare, cum nihil est propositum. t. 1.

2. Idem facere cum aliquid est propositum, & petere ut Respondens dicat, quid sibi de singulis videatur. t. 2.

3. Non statim interrogare quae ad aliquam Thesin, Sed ac si discendi gratia hoc faceret. t. 3.

4. Ad

4. Ad deducendum aliquem eo, quasi sternerit aliquod falsum, Proprius locus est, abducere Respondentem à proposito ad aliud, contra quod Major argumentorum copia in promptu est. t. 4.

5. Ut ducatur aliquis ad Παράδοξον, videndum est, cujus Sectae Philosophorum sit. Etenim quia,

Παράδοξον est, q. à communi aut Sapientiorum Opinione abhorret, vel etiam quod Naturae inconveniens est;

Et alia alijs sunt Paradoxa: qui aliquem ad paradoxum vult deducere, ad tale deducit, quod ej vel ejus Sectae est παράδοξον. t. 5.

Alia namq. vulgo, alia Sapientibus, & his alia Stoicis, alia Epicureis, alia deniq. alijs sunt Paradoxa.

6. Præterea à sententijs ad Facta, à Factis ad Sententias adversarium deducere, Exemplum in Textu. t. 7.

7. Sic à Lege ad Naturam, ab hac ad illam Respondentem deducere. t. 8.

Ut, In paupertate juste vivere melius, quam injuste ditari.

Ad quædam problemata Responderi non potest, nisi quod Paradoxam dicatur, Exemplum in, 1. 9.

211

Ut, Sapientibus ne obtemperandum, an parentibus? pati ne injuriam an facere?

8. Deniq; ab opinione vulgi, ad Sententiam Sapientum, & ab hac ad illam eundem deduce. *re. t. 10.*

Ut, Facienda ne quæ profunt, an quæ justa sunt? Justus ne Beatus an Rex?

CAPUT. XIII.

Quartus Sophistarum Scopus fuit, deducere aliquem ad Tautologiam, vel Nugationem. *t. 1.*

Est autem Adolegia seu Tautologia, ejusdem verbi inutilis repetitio. Et committitur.

1. Quando Nomen & Definitionem idem esse conceditur. *t. 2.*

2. Quando Relato aut Proprio, huic Subjectum, illi Correlatum additur. *t. 3.*

Nam Relatum in se Correlatum continet, & Proprium suum Subjectum indigitat.

CAPUT. XIV.

Quintus Sophistarum Scopus erat, deducere adversarium ad committendum Solæcismum.

2. Est autem Solæcismus seu Barbarismus, quando quis Lingvæ aut Sermonis leges violat.

3. Uu

3. *Ex* pronomine Hoc concessio deduci solet, quia varios casus & varia genera complectitur. Itemq; ex alijs quæ secundum plures casus aut genera aut tale quid dicuntur. ut,

Hoc est liber.

Tu possides Hoc.

Ergo Tu possides liber.

CAPUT. XV.

Mos Disputandi Sophistice.

Consuetudo præterea Sophistarum in Opponendo & interrogando est.

1. Vti Sermonis prolixitate, quia Difficile est simul multa percipere. *t. 2.*

2. Celeritate. Quia tardiores non tam subito percipiunt. *t. 3.*

3. Ira & altercatione. Quia perturbati minus possunt omnia observare. *t. 4.*

4. Ordine confuso & perturbato. *t. 5.*

5. Deniq; omnibus, quæ ad occultationem facere supra dictum est. Dum videlicet ita interrogant, ut non appareat qua contradictionis parte uti velint. *t. 6. & 7.*

6. Non interrogare universale concessis particularibus. *t. 8.*

7. Vbi deest nomen commune, similitudine uti. *t. 9.*

S

8. Etj-

8. Etiam si Medium detur, interrogare tamen de contrarijs tantum. t. 10.
9. Non Syllogistice proponere, Sed quasi hoc factum esset tandem concludere. t. 11.
10. DE Paradoxis interrogare. t. 12.
11. Dum se captos vident, ubi non est distinguendum distingvere. t. 14.
12. Deserere unam Questionem antequam absolvatur, & ad aliam festinare. t. 15.
13. Ad aliud quam ad Propositum argumenta dirigere. t. 16.

CAPUT. XVI. Vel

LIBER SECUNDUS.

Quomodo Sophistis sit occurrendum.

CAPUT. I.

1. Restat alterum quod. capite. 3. t. 1. proposuimus, nimirum quo modo Sophistis sit occurrendum, ne fines sibi propositos obtineant. Quod cum ad Philosophiam, aliaq; multa perutile sit, etiam subjungamus.
2. Imprimis vero Quomodo Elenchos Sophisticos resolvamus & refutemus. Quos sibi Sophistæ etiam præcipue propositos habent. Cap. 17.

CAPUT. XVII. vel L. II. c. 2.

De solutione apparente.

1. Sciendum itaq; initio, quod Solutio Elenchi alia est vera, alia apparens.
2. Ut quis Solvisse objectionem videatur, hæc observet.
- I. Non simpliciter ad interrogata seu Propositiones Respondeat ETIAM vel NON: Sed distinguat, & se hac vel illa significatione intelligere atq; admittere dicat. t. 3.
- Atq; hoc etiam si sapius opus sit, facere non cunctetur. t. 8.

Nam qui ambiguo quodam utitur vocabulo, idem facit ac si de pluribus ageret atq; interrogaret. DE pluribus autem non semper idem Responderi & concedi debere, manifesta est. t. 10.

II. Ad ea que videntur dicendum est, ESTO, ad Paradoxa dicat, Sic videri. t. 13.

III. Ad ea que propinqua sunt Thesi, sive ex illis necessario Thesis sequatur, sive hæc Thesis, non est affirmandū, Sed dicendum, hoc est in Questione, vel peti Principium. t. 14.

IV. Ad univ. ale, quod Similitudine infertur aicat, Non Recte accommodari. t. 15.

V. Vel etiam Formam Syllogismi Neget. t. 16.

VI. Sive voces fuerint ambiguae, sive Non, raro simpliciter Respondendum, quin potius distinguendum, t. 17.

VII. Minime omnium quando obscurum, vel imperfectum est, quod proponitur, t. 18.

VIII. Si duo Proponantur, concedendum, est quod minus late patet, t. 19.

IX. Si in utramq; partem sint probabiles rationes, hoc dicendum est, t. 21.

X. Si quas interrogationes aut objectiones praesenserit, illis antequam proponantur occurrat, t. 22.

Sed de his quoq; supra lib. 8. Top. cap. 6.

CAPUT, XVIII. vel. L. Sec. 3.

De vera Solutione.

1. Ad veram Solutionem consideretur Syllogismi Materia & Forma.

2. Si Forma est vitiosa, Negatur Consequentia, & ostendatur contraquam Regulam Syllogismorum pugnat.

3. Si Materia, hoc est, praemissarum aliqua vel utraq; aperte falsa, Respondetur per inficiationem ejus quae est Falsa.

4. Si

Ur. Staffurt, pag. 424.

Quicquid non efficit Electionem nostram, non est ejus causa.

At Fides non operatur seu efficit Electionem nostram. Ergo.

Resp. Propositio est falsa, Quia tantum conuenit causae Efficienti.

4. Si deniq; latens fuerit vitium, Dicendum est quae sit Fallacia, & Quod illa sit, Ostendendum. Quae cum pleuraq; ex ambiguitate oriantur, per Distinctionem refelluntur.

CAPUT, XIX.

De æquivocatione & Amphibolia.

1. Æquivocatio & Amphibolia, aut est in praemissis aut conclusionem.

2. Utroq; casu est Distinctio adhibenda. Et.

3. Si in Conclusionem, Quarendum est, an opponens eadem significatione intelligat quae Thesis, alias non est Elenchus. Itaq; quatenus concedatur conclusio, quatenus Non, est dicendum.

4. Si in praemissis, ostendatur aliter accipi in Propositione, aliter in Assumptione. Itaq; nihil sequi.

5. Eadem a ratio est, sive Terminus aliquis, ut in *Æquivocatione*, sive *orta constructio sit ambigua*, ut in *Amphibolia*.

CAPUT. XX.

De Compositione & Divisione.

1. Quia Divisa & Composita oratio saepe Diversas habet significationes, id in Solutione est dicendum. Et postea ostendatur in conclusione conjungi, quæ in Præmissis erant separata.

2. Vel si est Fallacia Divisionis, in conclusione separari, quæ in præmissis erant conjuncta.

CAPUT. XXI.

Ad FALLACIAM ACCENTUS, Respondetur, Aliquod vocabulum aliter scribi vel pronuciari in una Propositione, aliter in altera. & propterea, aliam atq; aliam induere significationem, quod parit Fallaciam in Syllogismo.

CAPUT. XXII.

Ad FALLACIAM FIGURÆ DITIONIS, Respondetur, Eandem aut similem vocem

LIBER SECUNDUS. 279
cem in alio atq; alio Prædicamento accipi, sive non eodem modo in omnibus Syllogismi partibus accipi,

CAPUT. XXIII.

Ut uno verbo dicam, Fallacia in Dictione per contrarium solvuntur. Divisionis Fallacia componendo, Compositionis Dividendo, Et sic de Reliquis.

CAPUT. XXIV.

Vel Secundi L. c. 4.

1. Ad FALLACIAM ACCIDENTIS, Respondetur, Distinguendo inter illud quod per se est, & id quod est ex Accidente. Nec sequi, ut quod de Accidente dicitur, etiam de Subjecto dici debere.

2. Itaq; habendum exemplum in promptu, in quo hoc manifeste non sequitur.

Nota, quod idem Syllogismus saepe pluribus vitijs laborat, t. s.

CAPUT. XXV.

Vel Secundi L. c. 5.

1. Ad FALLACIAM A DICTO SECUNDUM QUID, AD DICTUM SIMPLICITER,

Respondetur vel in præmissis aliquid καὶ ἢ, in conclusione ἀπλῶς dici, unde Consequentia non valet.

2. Vel Respondetur, Plus esse in conclusione quam in præmissis, *Plus enim est simpliciter esse talem, quam secundum Quid.*

3. Vel deniq; à Divisis ad conjuncta, & contra non semper recte argui.

4. Si Conclusio est καὶ ἢ, Thesis ἀπλῶς, vel contra, non est veris Ἐλεγχ. t. i.

CAPUT. XXVI.

Ad IGNORATIONEM ELENCHI, Respondetur conclusionem & Thesis non intelligi, vel de Eodem, vel secundum idem, vel eodem modo, vel eodem tempore, itaq; non esse verum Elenchum.

CAPUT. XXVII.

Ad PETITIONEM PRINCIPII, Respondetur Præmissas, vel earum unam cum conclusione, vel easdem, vel æque dubias & incertas esse.

CAPUT. XXVIII.

Ad FALLACIAM CONSEQUENTIS, Respondetur, non recte inferri.

Duplex a, est consecutio, vel à consequente

ad

ad Antecedens, vel à contrario Antecedente, ad contrarium consequens. *Quæ utraq; potest esse vitiosa, unde hæc Fallacia oritur.*

CAPUT. XXIX.

Ad FALLACIAM SECUNDUM NON CAUSAM UT CAUSAM, Respondetur, falsam causam esse assignatam, Siquidem ea sublata idem nihilominus evenit.

CAPUT. XXX.

Ad FALLACIAM PLURIUM INTERROGATIONUM, Respondetur per Definitionem Enunciationis, quod sit Affirmatio vel Negatio unius de uno. Sed cum in Proposito, vel plura de uno, aut unum de Pluribus, aut Plura de Pluribus, interrogentur vel concludantur, Sophisma esse. Et propterea Distingvendas Quæstiones, ut de singulis distincte Respondeatur.

CAPUT. XXXI.

Vel Secundi, 6.

1. Atq; ita Primum Sophistarum, propositum impediendum, ad reliqua veniamus.

2. Si quis aliquem Nugari, seu Tautologiam committere conluserit, Respondeatur,

deatur, Relata, aliq, ejusmodi non omnino i-
dem separatim sumpta, & in Oratione signifi-
care. Nam & Decem in oratione: Uno mi-
nus Decem. Et verbum Facere in oratione
Non Facere ponuntur, neq, tamen inferre
liceat: Facere est Non Facere. Et sic de alijs.

3. Deinde licet implicite significent, non ta-
men expresse ponunt; itaq, Tautologiam non
committi.

CAPUT. XXXII.

Ad Solæcismum Respondetur, idem
vocabulum in alio atq, alio casu poni, idcirco
nullam esse consequentiam.

CAPUT. XXXIII.

Vel Secundi 7.

1. Sunt autem quedam Fallaciæ faciliores
& ridiculae potius, quedam obscuriores & ma-
gis difficiles, ut doctissimo cuiq, negotium face-
sant.

2. Etenim Argumentatio saepe pluribus vi-
tijs laborat, nec Fallaciæ ab omnibus simili-
ter definiuntur, unde ad quam referatur saepe
dubitamus.

3. Est autem Difficilis & acuta argumenta-
tio, quæ dubitare maxime facit, hæc enim ma-
xime mordet. t. 3.

4, Estq,

4. Estq, Duplex Syllogistica, quando dubi-
tatur ad quam Propositionem in Syllogismo
Respondetur, vel contentiosa, quando dubita-
tur quomodo propositum dicat. t. 4.

5. Syllogistica acutissima est, quando ex pro-
babilissimis maxime probabilia refutantur. De-
inde quando omnes præmissæ sunt æque proba-
biles, ut quæ negetur non apareat. t. 5. & 6.

6. Litigiosa acutissima est, quando non sta-
tim apparet, utrum Syllogistica sit nec ne, u-
trum negandum aliquid vel Distinguentum.
T. 7.

7. Proxima huic est, quando hoc quidem pa-
tet, Sed dubitatur utra ex præmissis disting-
uenda vel Neganda, An etiam conclusio. t. 8.

CAPUT. XXXIV.

Vel Secundi lib. 8.

Hactenus ergo & quomodo proba-
biliter Differamus, & Sophistice Dif-
ferentes refellamus, Dictum est.

CAP. 9.

Quod quidem Artificium ante Aristotelem
non inventum erat, itaq, nemo miretur, Si non
simul perfectum est. quin venia dignum
iudicet, ac pro inventis grati-

as agat.

FINIS.

Conclus.

CONCLUSIO COLLEGI
LOGICI, WITEBERGÆ HABI

ti à 20. Octobris, Annj 1608. ad 12. Ja
nuarij, Anni 1609.

ATq; ita, auditores lectissimi, Ex alio
aspirante Gratia laborem hunc ad fi
nem perduximus, Quia vero ut video,
Aristoteles summus ille omnium re
cte Philosophantium Antistes & Co
riphæus, cujus ingenium & eruditio,
à multis pro miraculo habentur, cujus
scripta jam ultra novendecim secula,
infinitorum hominum unanimi con
sensu recepta & approbata sunt, in fi
ne hujus sui operis Logici, si quid mi
nus perfecte & acurate tradiderit, sese
ad suos auditores excusare non dedi
gnatur; Inconvenientissimum judico,
Sinos, qui nulla proportione, cum
multis ejus discipulis sumus confe
rendi, ac si nusquam lapsi essemus, ac
si omnia pro dignitate perfecissemus,
nulla excusatione adjecta, collegium
hoc ornatissimum vellemus dimitte
re. Quod eo minus de nobis asserim,
quo magis nostræ tenuitatis nobis

metipsis sumus conscij. Quin potius
nihil à nobis tam perfecte traditum,
tam clare expositum, quod ab alijs
non magni nominis, multo perfectius
& clarius fieri posse libenter agnosci
mus,

Excusat autem nos imprimis, Rej
de qua egimus, cum dignitas, tum
Difficultas; Etenim Logica, non
quemadmodum nonnulli existimant,
supervacanea quædam facultas est,
quæ in tricis & Spinosis quæstionibus
occupata, nullum aut admodum exi
guum vitæ humanæ usum præbet,
quam quis ad superiores scientias
contendens, sine magno detrimento
negligere ac transire possit. Nec con
tra, quod alij sibi persuadent, tam faci
lis est, ut nullo negotio quasi luden
do aut aliud agendo eam addiscere
possimus,

Quin potius, quod prope in sensus
incurrit, & ipsa testatur experientia,
circa res maxime necessarias tota ver
satur. Hæc non reliquarum Artium
ministra est, Sed Domina, non leges

accipit, Sed dat, non obtemperat, sed mandat, non regitur sed regit, non sequitur sed præcedit, non ab illis discit, sed illas docet, eas ad unam omnem suo quasi gremio complectitur. Hæc sola viam monstrat, qua ad illas pervenitur, sola clavem gerit, januam referat, & in intima torius Philosophiæ & humanæ sapientiæ penetralia intromittit, ut quidquid ex reliquis Scientijs, ad unam omnibus, sive commodi sive jucundi percipias, ab hac q. precario accipere, huic acceptum referre necessum habeas. Unde non immerito à multis Ars Artium, & Disciplina Disciplinarum dicta est. Sine qua tantum abest, ut quis reliquas scientias commode percipere possit, ut potius hujus subsidio destitutus, ex earum studio quotidie peior & deterior evadat. Nam qui verum à falso discernere, solidam rationem à Sophistica dignoscere, causam a non causa distinguere, faciem à fuce, aurum à scorijs separare nescit, quo plures opinioniones legerit, eo incertior erit,

quo

quo plus studuerit, eo minus sciet, quo longius perrexerit, eo longius à via & veritate aberrabit, ut tandem nescius pro Philosopho Sophista, pro Sapiente & erudito, omnis solidæ eruditionis & Sapientiæ infensissimus hostis, osor & inimicus existat. Quid multis opus est verbis, non constitui Logicam vobis in præsentia commendare, sed meas hæc qualescunq; prælectiones excusare animum indurati. Hoc uno distamus à bestiis, quod ratiocinari possumus, illæ alijs rebus quam plurimis, multis nos parasangis antecedunt. Si studio dignæ sunt, si in precio habentur, ab omnibus amantur & magnifunt artes, quæ circa corporis cultum & alias dotes expoliendas versantur: Palæstra quæ agilitatem & robur auget, Mechanica quæ manus informat, Musica quæ aures delectat, Optica quæ visum dirigit, & reliquæ suo quæq; loco habentur, quanti quæso Logicam faciemus? quæ proprium hominis munus informat, mentem instruit, rationem gubernat.

bernat.

bernat, consilia suppeditat, colloquia
& congressus, exornat, verum ostendit,
quid admittendum, quid rejiciendum
quasi digito commoustrat, ut
quantum homo bestias, tantum hominem
homo Logicus, si non plus etiam
superet? Credo, si non iniqui iudices
in propria causa esse velimus, tantam
esse Logicæ dignitatem, vel merita
tente iudicabimus, quæ cum cæcæ
rarum Artium luce & splendore col-
lata, non secus ac Splendidissimū So-
lis jubar reliqua astra suo lumine &
radijs obscuret, ac propemodum col-
lat.

Si quid in Logicis intricatum est,
si quæ spinosæ quæstiones reperiuntur,
& minus utiles, eas sicut in fertili-
ssimis agris spinas ac tribulos al-
quando germinare censendum est.
Quo fertilius solum fuerit, si negligenter
colatur, vel ab inimico $\zeta\zeta$ an. ijs.
feminetur, eo plus inutilium rerum
in copia producit, sin debito modo
curetur, lætissimas segetes sine lappis
& lolio absq; invidia nobis communi-

cat: Logica eundē in modum ab ociosis
hominibus Scholasticis & quæstionariis
(excipio quæ in illis bona sunt)
inutilibus & ridiculis quæstionibus
ante hac supra modum referta fuit.
Quasdam etiam propter inimicos &
adversarios Sophistas, qui Logicæ fi-
nes infestare, ejusq; maximam partem
giganteo ausu, irrito tamen conatu,
nobis eripere conati sunt, admittere
& tractare coacta est, Quæ omnia vel
Logicæ in se considerata, vel Logicæ
Aristotelis, quæ a talibus alienissima
est, adscribere, quis non videt quam
foret iniquissimum.

Tanta cum sit Logicæ dignitas, tanta
majestas, nemini mirum videri de-
bet, si eam accedendi aliqua etiam
relicta sit difficultas. Meminerimus
hic $\chi\alpha\lambda\epsilon\pi\alpha\ \tau\alpha\ \kappa\alpha\lambda\alpha$, *difficilia quæ pulchra*.
Hortos Adonidum draco custodie-
bat, ad aureum vellus ænei vigilabant
tauri, ille flammæ & ignem spirans,
hi mortem & exitium minitantes, Ni-
hil aliud est, quam quod antiquo poe-
ta Hæsiodus inquit: T

Ἦς ἀπερὴς ἰδῶτε. Ἰδοὶ ἀποτάποιεν ἐφ' ἡμῶν.

Virtutem posuere Dijsudore paradam.

De Logica testatur hoc quotidiana experientia. Quam multi enim vix primordijs hujus Scientiæ delibatis, in primo limine resiliunt. Testantur hoc doctissimorum hominum commentarij, quos in hanc Artem ediderunt penè innumeros, Evincuncidem, qui fatentur se omnem ætatem in hoc studio posuisse, nec tamen omnes ejus thesauros perlustrasse, nec tamen in intimos ejus recessus admissos fuisse.

Quod cum ita sit, me etiam venia dignum existimo, qui in hac atq; alijs Scientijs adhuc tyro sum, si rem tam arduam, tamq; difficilem, mea industria non in omnibus superare atq; evincere potui: si rem tam Augustam atq; laudabilem, mei ingenij viribus usq; quaq; non affecutus sum. Non breve aliquod ac facile compendium mihi

mihî proposui, quo nihil præter vulgariæ, atq; lippis quod dicitur & tōsorib; nota traduntur, ipsum prope aggressus sum Aristotelem, in quo explicando præstantissimi quiq; sudarunt, in quo defendendo doctissimi quiq; certatim laudem & honorem venati sunt. A cuius recondito sensu & doctrina sufficienter explicanda quantum abs sum, tanto majore laude dignus, qui tantum onus meis humeris subire, tantum opus proprijs lacertis aggredi non sum veritus. Etenim Arist. is est autor qui plus habet in recessu, quam promittit in fronte, quem nunquam toties evolvas, quin semper aliquid notatu dignum invenias, quem quo sæpius, quo diligentius legeris, eo libentius legere cupias. Quod non meis verbis, sed plurimorum qui id mecum experti sunt, vobis refero, vosq; omnes potius experiri, quam mihi nunc dicenti fidem habere, vehementer opto.

Alterum quod me excusat, est Temporis

poris angustia. Nam cum promississem vobis, me velle 12. septimanarum spacio Logicam absolvere, ratus si semel quotidie docuissem, promissis me staturum, & in progressu, me hoc facere haudquaquã posse animadverterem reliquis, qui me tunc pro institutione in alijs rebus sollicitarunt, valere iussis, bis de die docere cãpi, atq; ita non nisi Divina adjutus ope intra 10. hebdomadas hunc cursum confeci, ex quo colligere promptum est, Si semel tantum quotidie ut initio propositum erat, legere debuissim, post 10. menses tandem me huic negotio colophonem impositurum fuisse. Jam vero nemini vestrum ignotum esse potest, quod idem & cito & optime fieri nequeat, unde dici solet: *Sat cito si sat bene.* Me diu multumq; vexavit eadem dubitatio, utrum vobis consultius foret, Si lentius progrederer, singulaq; exactius explicarem, an vero citato cursu, quãdam non æque necessaria transirem, ut eo prius ad metam possemus pervenire. Certum est Aristoteli

telis Logicam, Si pro dignitate & materię amplitudine tractetur, dimidium annum & aliquid amplius requirere. Tandem mediocriter festinandum esse conclusi, idq; è vestrum omnium esse, mihi persuasi, sat intelligens plurimis vestrum haud certo constare, quam diu hic literis operam dare sibi copia detur, ideoq; singulos plura audire, & in omnibus aliquid discere, sibi propositum habere, existimantes ea domi postea diligentius evolvi & accuratius considerari posse. Cui me conditioni quantum potui, etiam accomodare, non raro consultissimum judicavi. Unde iterum, Si prælectiones nostræ æstimentur, & ad tempus sibi deputatum exigantur, extra culpam & reprehensionem fore confido.

Accedit adhæc, quod non opus arbitror, ut prolixè exponam, me non tam ut alios docerem, quam ut ab alijs aliquid discerem, hæc loca accessisse. Nec non puto cuivis constare, sumptibus quos quotidie facere necessum

habemus, lucrum quod his laboribus vicissim facim⁹ haud quaquam respondere. Itaq; nec totum me huic studio mancipare, & vobis prout libenter, voluisse inservire potuisse. Nullū studium tam vile & abjectū est, quod non integrum requirit hominem, quid de hoc dicendum est, cuius & dignitatem & difficultatem ipsi melius scitis, quam a me modo commemoratum est. Si DEus aliquando nostris votis aspirare dignetur, & orium largiri velit, ita Logicas hasce prælectiones elaborabimus, ut quantum ingenij nostri tenuitas fert, nihil desiderari patiamur. Nunc si id fieri non potuit, vestra humanitate & benevolentia, nobis ignosci speramus.

Eriam si vero tantos fructus ex his lectionibus ad vos non rediisse sciam, quantos utrinq; in votis habuimus, attamen non omnino infrugiferas abiisse certo certius mihi polliceor. Profecto, præcipua rerum momenta, toties repetivimus, toties inculcavimus, ut non nisi extreme negligens

ea ignorare possit, non nisi plane stupidus, quod neminem ex nobis esse velim, tantū non perceperit, ut reliqua privato studio & usu deinceps nō possit adijcere. Certe si alia ad vos hinc nō redundat utilitas, saltem Aristotelicos Terminos intelligere didicistis, quod ipsi etiam indurati Ramæj nolint velint utilissimum esse concedere coguntur. Quis vestrum est, qui nunc ignorat, quid Genus aut Species univoca, quid Analogæ? quis nescit quod alia Differentia sit late accepta, alia Specifica? quem fugit, quod Proprium aliud sit Primo, aliud Secundo, Tertio, vel quarto, modo? quem latere potest quod Accidens aliud prædicamentale, aliud prædicabile sit. Transseo Prædicamenta, quæ plurimis doctrinis sunt refertissima. Enunciatio alia Categorica, alia Hypothenica, alia Figurata, alia Inusitata, alia de inesse, alia Modalis, quis est qui hæc nūc non intelligit? DE Syllogismis, quid terminus, quid Propositio, quid Major, Minor, Medius, quid Subjectum, prædicatum

dicatum, DE Demonstratione quid *διδασκαλίας*, quid *τὸ δόξαν*, cui non sunt notissima? deniq; quid Sophisma, quæ horum Species quoties nominantur, quod fit quam sapissime, cui vestrum ignotum aut obscurum esse potest: taceo infinita, quæ ante hanc lectionem vobis peregrina fuerunt, nunc familiarissima esse necessum est.

Et Si ne hoc quidem utile quis esse concesserit, Sed omnino cum Philosopho osoribus delirare potius quam cum ipso sapere animum induxit, sane de hinc majori cum laude Aristotelem vituperare potest, quem prius plane ignotum jure reprehendere non licuit. Sed de omnibus vobis spero meliora, & unumquemq; ita nunc initium fecisse, ut plura deinceps ex eodem discere serio cupiat. Quod Si controversias explicare licuisset, Non dubito, quin adhuc longe ulterius in hoc studio progressi fuissetis. Sed istæ Disputationibus fuerunt reservanda. Plura sunt & multo plura quæ nos justissime excusant & pro nobis in medium

dicam adducere possemus, Sed hæc sufficiant. Rogo unumquemq; vestrum, per communem patriam, per vestram erga me voluntatem quam deprehendo propensissimam, per communia deniq; studia, ut sicubi lapsi simus erigere, sicubi erravimus corrigere, sicubi peccavimus admonere & condonare dignemini. Ac nihil magis à vobis contendimus, quam quæ à nobis confusa, ex nobis, impolita, per nos imperfecta prodierunt, ne id absolutissimæ & perfectissimæ vel ipsi Logicæ, vel summo Philosopho ascribere velitis. Quin potius meæ vel temeritati vel præsumptioni & superbix, totum hoc totum quantumcunq; est quod non parum esse vereor, unice tribuatis. Quod si feceritis, me deinceps non minus promptum & benevolum quam hætenus fui re ipsa deprehenderis, ut sive consilio, sive re, sive studijs, sive fortunis vestris unquam quicquam prodesse potuero, non invitum & negligentem, Sed spontaneum & diligentem experiemini. Nec minus vos omnes obnixè rogo, ut me

me ametis meaq; omnia vobis vestrisq; commendata esse velitis, utrinq; studia & fortunas nostras Deo pijs precibus, amicis laude & elogijs indefinenter commendemus.

Si plane Somnolenti non sumus, aut Epicuri de grege porci, dum totum hoc tempus quo huic studio operam dedimus nobiscum paulo altius repetimus, non possunt immensa Dei opt. Max. beneficia unicuiq; non esse conspicua. is namq; publicam pacem & tranquillitatem nobis largitus est, quo captum nostrum continuare & absolvere potuimus, ipse bella & seditiones, pestem, morbos tabificos, aliaq; mala avertit, quibus hæc studia impediri solent, ipse insuper gratiam & successum dedit, ut cum fructu, nobis docere, vobis discere licuerit. Multi procul dubio, quibus nec ingenium nec voluntas deest, hac oportunitate destituuntur, alij bello & dissidijs detinentur, alij morbis & fame retinentur, alios dira vexat paupertas, & sumptuum defectus, ut quo velint perve-

nire

nire non possint. A quib⁹ singulis cum nos Dei Opt. M. bonitate & indulgentia liberi simus, extreme ingrati hominis, ac ne hominis quidem esset, hæc sine grata mente cogitare, & sine insigni gratiarum actione præterire. Quare simul omnes sursum corda.

Te Deus, Fons Bonitatis & Sapientie veneramur & laudamus pro omnibus tuis beneficijs maximis minimisq; quæ nobis famulis tuis indignissimis quotidie largissime præstas, imprimis v. quod toto hoc tempore tua gratia & benedictione adesse dignatus es, nostraq; studia secunda reddere volueris, da quæsumus benignis. Pater, ut hæc quæ in nobis cepisti, in tui nominis gloriam & communem salutem perficiantur & crescant. Adsis quoq; reliquis nostris studiis, proposita dirige, consilia gubernas, successum da prosperum, eventum similem, ut sic in hac terrestri Acad. discamus, ut in caelesti te perfecte cognoscamus, & hoc propter filium tuum Dominum & fratrem nostrum dilectissimum IESUM Christum

Amen.

Errata

ERRATA SIC CORRI-
GANTUR.

- In Ep. Dedic. in fine: accipere interpretari. L.
ge: accipere & interpretari.
Fac. 6. Lin. 5. querimus Lege quarimus.
F. 14. lin. penult. Philosophiæ L. Philosophia.
F. 18. Th. 5. proximum. l. proximum.
F. 23. Th. 15. predicari. l. prædicari.
F. 30. Th. 11. aqualter. l. equaliter.
F. 49. Th. 1. predicantur. l. prædicantur.
F. 51. Titulus sit: De Enunciatione.
Ibid. lin. 7. composiam. l. compositam.
F. 64. lin. 1. Sinificat. l. Significat.
F. 71. c. 11. Th. 1. Manifestior. l. Manifestior.
F. 82. lin. 3. adstruïur. l. adstruitur.
F. 94. c. 38. redupliceter. l. reduplicetur.
F. 109. lin. 5. cabor. l. calor. (nis.)
F. 111. lin. 17. Demonstrationis. l. Demonstratio.
F. 112. Th. 9. alijunde. l. aliunde.
F. 115. Th. 2. existimanat. l. existimant.
F. 117. lin. 10. Quato. l. Quarto.
F. 118. Th. 2. summendum. l. sumendum.
F. 121. lin. penult. Pincipia, l. Principia.

F. 148.

ERRATA

- F. 148. Th. 1. Futurarum. l. Futurorum.
F. 163. lin. 19. posumus. l. possumus.
F. 182. lin. 13. instus. l. justus.
F. 183. lin. 10. annectamus. l. annectantur.
F. 187. c. VIII. Th. 2. remora. l. remota.
F. 189. lin. 3. illegittimo. l. illegitimo. & lin. 12.
legittima. l. legitima.
F. 196. lin. 15. penitentiam. l. pœnitentiam.
F. 211. lin. 4. illus. l. illius.
F. 213. lin. 1. participatur. l. participat.
F. 242. Th. 11. urroq. l. utroq.
F. 276. l. ult. custos. 4. 51. l. ut staff.
F. 285. lin. 3. quod ab alijs. l. quod non ab alijs.

*Testes sunt oculata dies, auritq; Sylva.
Turpe quid ausurus, te sine teste putes?*

*AROSIÆ VESMAN-
NORUM.*

*Ex Molybdographia OLAIANA
Anno D. supra Millefimum Sexcentesi-
mum vicesimo Quinto.*

